

T. C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE B1
DÜZEYİNDE DİNLEME SINAVI GELİŞTİRME

BERNA TARI YARDIMCI
2501171011

TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. MURAT ELMALI

İSTANBUL - 2021

ÖZ

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE B1 DÜZEYİNDE DİNLEME SINAVI GELİŞTİRME

BERNA TARI YARDIMCI

Bu araştırma yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde uluslararası geçerlikte kullanılabilecek B1 dinleme sınavı geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu amaçla, Avrupa Ortak Başvuru Metni B1 düzeyi, Weir (2005) sosyal-bilişsel çerçevesi, güvenilirliği ve geçerliği kanıtlanmış, yaygın olarak kullanılmakta olan diğer dil sınavları incelenerek tüm bir sınav hazırlanmıştır. Hazırlanan sınav İstanbul Üniversitesi Dil Merkezi ve Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi TÜMER’de öğrenim gören 31 katılımcıya uygulanmıştır. Katılımcılara ve öğretmenlere sınavla ilgili görüş bildirmeleri için “Sınav Değerlendirme Anketi” sunulmuştur. Sınavın ve anketlerin sonuçları doğrultusunda sınavın geçerliği ve güvenilirliği incelenmiştir. İncelemede dinleme çerçeveleri, Avrupa Ortak Başvuru Metni ve madde analizlerine başvurulmuştur. Son olarak sınavın sınırlılıkları ve ileride kullanılabilecek versiyonları için öneriler sunulmuştur. Uygulamada kullanılan sınav haricinde bu formatta hazırlanan diğer örnek sınavlar ekte öneri olarak sunulmuştur. Bu çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde uluslararası tek bir sınav olarak kullanılabilecek B1 düzeyi dinleme sınavı geliştirilmesine katkı sunulacağı öngörülmektedir.

Anahtar sözcükler: yabancı dil olarak Türkçe, dinleme becerisi, dinleme sınavı, sınav geliştirme, ölçme ve değerlendirme

ABSTRACT

DEVELOPMENT OF A LISTENING TEST FOR LEARNERS OF TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE

BERNA TARI YARDIMCI

This study aims to develop an internationally valid B1 level Turkish listening exam for Turkish as a foreign language. For this purpose, Common European Framework (CEFR) B1 level, Weir(2005)'s social-cognitive framework and other internationally being used language exams which were approved valid and reliable were examined and a whole exam was developed considering them. The exam prepared considering these were conducted with 31 participants in Istanbul University Language Center and Fatih Sultan Mehmet Foundation University TUMER. “Exam Evaluation Questionnaire” was also conducted to collect data from the participants and the teachers. The validity and reliability of the exam was examined based on the results. During the examination, listening frameworks and Common European Language Framework were applied. Finally, limitations and suggestions for further versions of the exam were discussed. Other sample exams using the same format were provided in the attachment apart from the exam applied in the study. It is believed that this study will contribute to the development of a B1 level listening exam for Turkish as a foreign language which can be used internationally accepted one exam.

Key words: Turkish as a foreign language, listening skill, listening exam, developing an exam, testing and evaluation

ÖNSÖZ

Son yıllarda Türkiye sınırları içinde ve dışında Türkçenin öğrenimi gittikçe yaygınlaşmaktadır. Bu yoğun ilgiyle alan yazında materyal, program ve sınav hazırlığı çalışmalarına ihtiyaç artmıştır. Bu konularda faydalı ve alanında öncü birçok çalışma yapılmış ve yapılmaya da devam etmektedir. Bu çalışmada alan yazında duyulan ihtiyaca yönelik uluslararası düzeyde kullanılabilecek bir dinleme sınavı geliştirerek alana katkı sağlamak hedeflenmiştir.

Bu hedefle çıktığım yolculukta değerli görüşleriyle ve yenilikçi bakış açısıyla beni destekleyen kıymetli hocam **Doç. Dr. Murat Elmalı**'ya teşekkür ederim. Yüksek lisans eğitimim boyuncaengin bilgi ve tecrübelerini paylaşan değerli hocalarım sayın **Doç. Dr. Mehmet Gürlek, Doç. Dr. Şükran Dilidüzgün, Dr. Öğretim üyesi Talat Fatih Uluç ve Dr. Öğretim üyesi Mehmet Aygüneş**'e teşekkürlerimi borç bilirim. Sınavı uygulamada destekleri için İstanbul Üniversitesi Dil Merkezine ve Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi TÜMER'e teşekkürü borç bilirim.

Hayatım boyunca aldığım kararlarda, izlediğim yolda benden desteklerini ve sonsuz sevgilerini esirgemeyen öğrenmeyi ve araştırmayı meslek edinmiş sevgili babam **Prof. Recep Tari**'ya, ufkumu açan ve bana sanatı hissettiren sevgili annem **Aysel Tari**'ya ve her türlü sıkıntıda yanımda olan can dostlarım çok sevgili ablalarım sevgi, minnet ve teşekkürlerimi sunarım. Çalışma sürecinde maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen sevgili arkadaşlarım **Aysun Deliktaş ve Merve Yahşi**'ye sonsuz teşekkür ederim. Hayattaki en büyük şansım olduğuna inandığım sevgili eşim **Ferit Yardımcı**'ya bu süreçte zorluklarımı paylaştığı, yol gösterdiği, sabırla beni dinlediği, her anımda maddi, manevi yanımda olduğu için binlerce kez teşekkür ederim.

Son olarak, 2210-A Yurtiçi Yüksek Lisans Burs Programı kapsamında araştırmam boyunca sağlamış olduğu finansal destek için **TÜBİTAK**'a teşekkürlerimi sunarım.

Berna TARI YARDIMCI
Üsküdar, 2021

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	ii
ABSTRACT.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
TABLolar LİSTESİ.....	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ix
GRAFİKLER LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

1.1. Dinleme Nedir?	4
1.1.1. Dinleme Türleri.....	6
1.2. Yabancı Dil Öğretiminde Dinleme Becerisi	8
1.2.1. Dinleme Becerisinin Aşamaları.....	8
1.2.2. B1 Düzeyi Dinleme Becerisi	10
1.2.3. Dinleme Öğretiminde Karşılaşılan Problemler.....	11
1.2.3.1. Dinleme Öğretiminde Kullanılan Yöntemler.....	12
1.2.3.2. Öğrencinin Özellikleri.....	14
1.2.3.3. Çevresel Özellikler.....	15
1.3. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dinleme Becerisi.....	16
1.4. Yabancı Dil Öğretiminde Dinleme Sınavı Geliştirme.....	18
1.4.1. Dinleme Sınavı Geliştirmeye Yönelik Yaklaşımlar.....	18
1.4.1.1. Parça Odaklı Yaklaşım.....	18
1.4.1.2. Bütünlükçü Yaklaşım.....	20
1.4.1.3. İletişimsel Yaklaşım.....	21

1.4.2. Dinleme Sınavı Geliştirmede Karşılaşılan Problemler.....	21
1.4.2.1. Soru Türleri.....	22
1.4.2.2. Metnin Özellikleri.....	24
1.4.2.3. Uygulama Yöntemi.....	25
1.5. Türkçe Dinleme Sınavı Geliştirme Çalışmaları.....	27
1.6. Dinleme Sınavı Hazırlama.....	30
1.6.1. Dinleme Sınavı Hazırlama Aşamaları.....	32
1.6.1.1.Sınav Amacının Belirlenmesi.....	32
1.6.1.2. Sınav Özelliklerinin Belirlenmesi.....	33
1.6.1.3. Dinleme Metni Seçimi.....	34
1.6.1.4. Soru Türlerinin Belirlenmesi.....	35
1.6.1.5. Uygulama.....	40
1.6.1.6. Deneme ve Düzeltmeler Yapma.....	41
1.7. Dinleme Sınavı Hazırlanırken Dikkat Edilmesi Gerekenler.....	41
1.7.1. Güvenirlik.....	42
1.7.2. Geçerlik.....	44
1.7.3. Özgünlük.....	53
1.7.4. Kullanışlılık.....	55
1.8. Kullanılmakta Olan Sınavların Değerlendirilmesi.....	55
1.8.1. IELTS.....	56
1.8.2. TOEFL.....	62
1.8.3. TestDaf.....	63
1.8.4. DELE.....	63
1.8.5. JLPT.....	66
1.8.6. TOPIK.....	72

İKİNCİ BÖLÜM

METODOLOJİ

2.1. Araştırmanın Yöntemi.....	79
2.2. Katılımcılar.....	79
2.3. Araçlar.....	80
2.3.1. Sınav Soruları.....	81
2.3.2. Sınav Değerlendirme Formları.....	81
2.4. Puanlama ve Değerlendirme.....	82
2.5. Veri Analizi.....	83

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

3.1. Geçerlik.....	85
3.1.1. Bağlam Geçerliği.....	85
3.1.2. Puanlama Geçerliği.....	90
3.2. Güvenirlik.....	90
3.2.1. Madde Güçlüğü.....	90
3.2.2. Madde Ayırt Ediciliği.....	95
3.3. Sınav Değerlendirme Formları.....	98
SONUÇLAR.....	101
ÖNERİLER.....	104
KAYNAKÇA.....	105
EKLER.....	113

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1.1. Field Dinleme Becerisi Çerçevesi.....	5
Tablo 1.2. Dinleme Alt Becerileri.....	6
Tablo 1.3. Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve – B1 Seviyesi Dinleme Becerisi.....	10
Tablo 1.4. Dinlemede Üstbilişsel Beceri Kazandırma Stratejileri.....	13
Tablo 1.5. Dinleme Sınavı Pilot Uygulama Öncesi ve Sonrası.....	29
Tablo 1.6. Sınav Türleri.....	31
Tablo 1.7. Dinleme Türleri.....	36
Tablo 1.8. Güvenirlilik Türleri.....	43
Tablo 1.9. Katılımcı Özellikleri.....	47
Tablo 1.10. Bağlam Geçerliği.....	48
Tablo 1.11. Dil Aileleri.....	56
Tablo 1.12. TestDaf Sınav Formatı.....	64
Tablo 1.13. Japonca N2-N3 Dinleme Yeterlik Düzeyleri.....	68
Tablo 1.14. TOPIK Seviyeleri.....	72
Tablo 1.15. Yaygın Olarak Kullanılmakta Olan Sınavların Karşılaştırılması.....	77
Tablo 2.1. Sınav Formatı.....	81
Tablo 3.1. Bölüm 1 – Metin 1 – Madde Güçlük İndeksleri.....	91
Tablo 3.2. Bölüm 1 – Metin 2 – Madde Güçlük İndeksleri.....	92
Tablo 3.3. Bölüm 1 – Metin 3 – Madde Güçlük İndeksleri.....	93
Tablo 3.4. Bölüm 2 – Madde Güçlük İndeksleri.....	94
Tablo 3.5. Öğretmenler için Sınav Değerlendirme Anketi Sonuçları.....	99
Tablo 3.6. Öğrenciler için Sınav Değerlendirme Anketi Sonuçları – Bölüm 1.....	99
Tablo 3.7. Öğrenciler için Sınav Değerlendirme Anketi Sonuçları – Bölüm 2.....	100

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1. Soru Türleri.....	36
Şekil 1.2. Sosyal Bilişsel Çerçeve.....	46
Şekil 1.3. Dinleme Metni Türleri.....	54
Şekil 1.4. IELTS Örnek Sınav – Çoktan Seçmeli.....	57
Şekil 1.5. IELTS Örnek Sınav – Eşleştirme.....	58
Şekil 1.6. IELTS Örnek Sınav – Etiketleme/İşaretleme.....	59
Şekil 1.7. IELTS Örnek Sınav – Cümle Tamamlama.....	60
Şekil 1.8. IELTS Örnek Sınav – Not Tamamlama.....	61
Şekil 1.9. IELTS Örnek Sınav – Kısa Cevap.....	62
Şekil 1.10. DELE B1 Örnek Sınav – Dinleme Bölümü – Görev 1.....	65
Şekil 1.11. DELE B1 Örnek Sınav – Dinleme Bölümü – Görev 4.....	66
Şekil 1.12. DELE B1 Örnek Sınav – Dinleme Bölümü – Görev 5.....	67
Şekil 1.13. JLPT N3 Örnek Sınav – Soru 4.....	69
Şekil 1.14. JLPT N2 Örnek Sınav – Soru 2.....	70
Şekil 1.15. JLPT N2 Örnek Sınav – Soru 5.....	71
Şekil 1.16. TOPIK Örnek Soru 1 (Topik Guide).....	74
Şekil 1.17. TOPIK Örnek Soru 2 (Topik Guide).....	74
Şekil 1.18. TOPIK Örnek Soru 3 (Topik Guide).....	75
Şekil 1.19. TOPIK Örnek Soru 4 (Topik Guide).....	75
Şekil 1.20. TOPIK Örnek Soru 5 (Topik Guide).....	76

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 3.1. Bölüm 1 – Metin 1 Madde Ayırt Ediciliği.....	96
Grafik 3.2. Bölüm 1 – Metin 2 Madde Ayırt Ediciliği.....	96
Grafik 3.3. Bölüm 1 – Metin 3 Madde Ayırt Ediciliği.....	97
Grafik 3.4. Bölüm 2 Madde Ayırt Ediciliği.....	97

KISALTMALAR LİSTESİ

- DELE** : Diplomas de Español como Lengua Extranjera (Yabancılar için Yeterlilik Diploması)
- IELTS** : International English Language Testing System (Uluslararası İngiliz Dili Sınav Sistemi)
- JLPT** : Japanese Language Proficiency Test (Japonca Yeterlilik Sınavı)
- TestDaf** : est Deutsch als Fremdsprache (Almanca Yeterlilik Sınavı)
- TOEFL** : Test of English as a foreign language (İngilizce Yeterlilik Sınavı)
- TOEFL IBT** : Test of English as a foreign language Internet Based Test (İnternet Tabanlı İngilizce Yeterlilik Sınavı)
- TOPIK** : Test of Proficiency in Korean (Korece Yeterlilik Sınavı)

GİRİŞ

Bireyin başlıca dil öğrenme amacı sosyal bir varlık olarak çevresiyle etkileşime girip iletişim kurabilmektir. İletişimi gerçekleştirebilmesi için konuşma, dinleme, yazma ve okuma olmak üzere tüm dil becerilerini geliştirmesi gerekmektedir. Ancak Feyten (1991)'nin de bahsettiği gibi iletişim sürecimizin %45'inin dinlemekten geçmektedir. Bu durum genel dil becerisini elde edebilmek adına dinleme becerisinin önemini gözler önüne sermektedir. Yabancılar Türkçe öğretimi alan yazına bakıldığında 4 beceri arasında en az çalışma yapılmış alanın dinleme becerisi olduğu görülmektedir.

Dinleme becerisiyle ilgili çalışmaların azlığının yanı sıra yabancı dil olarak Türkçe için sınav geliştirme üzerinde de sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Duru (2014), doktora tezinde Türkçe öğretiminde kullanılan soruların niteliğini incelemiştir. Bu çalışmada sadece sınav soruları değil kitaplardaki sorular üzerinde durulmuş, kitap yazarlarının, deneyimli öğretmenlerin ve öğrencilerin de görüşleri doğrultusunda değerlendirilmiştir. Dinleme sınavına baktığımızda ise sayı oldukça düşmektedir. Tozlu (2017)'nin hazırladığı tezde Boğaziçi Üniversitesinde Türkçe öğrenmekte olan öğrenciler için hazırlanmış bir sınav örneği görülmektedir. Katılımcılar için Türkçe zorunlu olmadığı gibi sınav içeriği genellikle kampüs içerisinde ve günlük hayatta karşılaşacakları durumlar doğrultusunda hazırlanmıştır.

Dil öğretiminde kullanılan sınavlar öğrencinin seviyesini belirlemede, eksiklerini görmede ve yeterliliklerini anlamada kullanılan bir araçtır. Sınavlar kullanılarak öğrencinin bir sonraki dil öğrenimi planlanır. Başarılı bir sınav doğru değerlendirmek, programları doğru hazırlamak anlamına gelmektedir. Bu nedenle öğrencinin dinleme becerisini ölçerken gerçek düzeyini yansıtmasını sağlayan sınavlar hazırlamak önem taşımaktadır.

Problem Durumu

Yabancı dil olarak Türkçe için kullanılmakta olan sınavlara baktığımızda daha çok kurumların kendi içerisinde kendi öğrencilerine hazırladığı görülmektedir. Ulusal ve uluslararası olarak kullanılabilecek bir Türkçe sınavı bulunmamaktadır. Bu

konudaki öncü çalışmaları Yunus Emre Enstitüsü başlatmıştır. Hazırlamış olduğu sınav yurt içi ve yurt dışında kullanılmaktadır. Uluslararası kullanılabilen bir sınav olmayı hedeflemektedir Ancak henüz kendi kurumları içerisinde kullanılmaktadır. Bu çalışmada alan yazındaki araştırmalar ve yaygın olarak kullanılmakta olan sınavlar incelenerek geçerli bir Türkçe dinleme sınavı geliştirme yöntemi ve bu doğrultuda geçerliği ve güvenilirliği sağlanmış bir sınav önerisi sunmak amaçlanmıştır. Hazırlanan bu sınavın uluslararası tek bir sınav olarak kullanılması hedeflenmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ulusal ve uluslararası ölçme ve değerlendirmede kullanılmak üzere Avrupa Ortak Çerçeve Programı kapsamında B1 düzeyinde dinleme sınavı hazırlanıp geçerli ve güvenilirliği test edilerek dil öğreticilerinin kullanımına sunulmaktadır. Amaç geçerliği ve güvenilirliği yüksek bir B1 dinleme sınavı formatı ve içeriği hazırlamaktır.

Araştırma Soruları

Bu çalışmada geçerli ve yaygın kullanıma uygun bir sınav hazırlamak amacıyla şu sorular göz önünde bulundurulmuştur:

1. Sınavdaki metinler ve sorular B1 düzeyine uygun mu?
2. Sınavın bağlam geçerliği sağlanmış mıdır?
3. Sınavın puanlama geçerliği sağlanmıştır?
4. Sınavın güvenilir midir?

Varsayımlar

Hazırlanan sınavın Weir (2005) sosyal-bilişsel çerçevesi ve Field (2013) dinleme becerileri çerçevesi kapsamında geçerli olduğu varsayılmıştır. Sınav B1 seviyesini tamamlamış öğrencilere uygulanmıştır. B1 seviyesini tamamladıkları için bireysel farklılıkları göz önünde bulundurulmamıştır. Herkesin B1 becerisini kazanmış olduğu varsayılmıştır. Sınavın uygulama aşamasında öğretmenlere sınavla ilgili detaylı bir yönerge sunulmuş veya katılımcı da sınavda gözetmen olarak bulunmuştur. Bu nedenle güvenli bir sınav ortamı sağlandığı varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

Pandemi etkisi ve süre sınırı sebebiyle sadece bir sınav araştırma kapsamında uygulanabilmiştir. Bu uygulamada da 31 kişiye ulaşılmış, ancak 5 kişi 2. metindeki boşluk doldurma sorularını boş bırakmaları sebebiyle araştırma kapsamının dışında tutulmuşlardır. Böylece sayı 26'ya düşmüştür.

Ayrıca yine süre yetersizliği sebebiyle pilot uygulama yapılamamış, düzenlemeler sonrası sınavın ikinci aşaması hazırlanamamıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

1.1. Dinleme Nedir?

Dinleme diğer dil becerilerinden farklı olarak öğrenciyi takip etmenin en zor olduğu bir alandır. Üretici becerilerden yazma becerisinde öğrenci, ürettiği yazıya bakılarak, konuşma becerisinde ise doğrudan konuşmasına bakılarak değerlendirilir. Bununla birlikte dinleme becerisinde öğrenciyi doğrudan değerlendirme imkânı kısıtlıdır. Doğrudan bir yöntemle değil konuşma ve yazma gibi becerilerine başvurularak dinleyicinin dinlediğini ne kadar anlayıp anlamadığına ulaşılabilir. Ancak bu yöntemlerle de dinleyicinin sadece dinleme yeteneği değil aslında yazabilme ve anlatabilme becerisi de değerlendirilmiş olmaktadır. Bu durumda öğrenci dinlediğini anlamış olsa dahi ifade etmekte güçlük çekiyorsa yani üretici becerileri zayıfsa yanlış değerlendirmelere maruz kalabilmektedir. Dinlemeyi değerlendirmenin dolaylı yollarının olması dinleme becerisinin değerlendirirken yeniden düşünülmesine neden olmaktadır. Dinlemenin tam olarak nasıl gerçekleştiğini, alıcının verilen iletileri alıp almadığını da tekrar düşünmek gerekli hale gelmektedir. Bunlar göz önünde bulundurularak sınav geliştirmeden önce dinlemenin tanımının ayrıntılı bir şekilde yapılması gerekmektedir. Ayrıntılı tanım sunmak dinleyicinin zihnindeki anlam dünyasının kavranabilmesi açısından da önemlidir.

Alan yazındaki öncü çalışmalar dinleme becerisini tanımlarken daha çok “konuşma metninin algılanması” üzerinde durmuştur. Bu ifade sadece dinleme metnindeki seslerin duyulup zihinde şekillendirilmesi yani ilk aşamaya “duyma” kavramına denk gelmektedir. Ancak dinleme becerisi, dinlediğini işittikten sonraki “dinlediğini anlamlandırma” aşamasıyla birlikte değerlendirilmelidir. Bahsi geçen ilk aşamada dinleyici duyduğu sesbirimleri kodlar, bunları bir araya getirerek sözcükleri oluşturur ve sözcüklerden de yola çıkarak sözceyi oluşturur. İkinci aşama, “öğrencinin zihninde gerçekleşen” aşamadır. Bu aşamada dinlemenin tam olarak nasıl gerçekleştiğini anlamak zorlayıcıdır. Öğrenci duyduğu sözcüklerin herhangi bir anlamından ziyade maruz kaldığı dinleme metni bağlamı içerisindeki anlamlarına

ulaşır. Dinlediği metnin içerisinde gidip gelerek sözcükleri, sözceleri anlamlandırır ve tüm bunları bir araya getirerek bütün bir anlam oluşturur (Field, 2013: 89). Dinleme becerisi üzerine önemli çalışmaları bulunan Field (2013), dinleme becerisinin çerçevesini şu şekilde çizmektedir:

Tablo 1.1. Field Dinleme Becerisi Çerçevesi

Düşük-seviyedeki süreçler	İleri-seviyedeki süreçler
- Girdiyi kodlama - Sözcük arama (sözcükler arasındaki boşlukları bulma, ilgili diğer sözcükleri getirme, tümcelere ulaşma)	- Anlam oluşturma (konuşmacının söylediği sözcüklerin tek başına sahip olduğu anlamların ötesine geçme, boşlukları doldurma, genel kültürünü kullanarak anlamlandırma) - Söylem oluşturma (gereksiz sözcüğü belirleme/üzerinde durmama, dinlerken kendi anladığını takip etme, konuyla ilgili-ilgisiz ayrımı yapıp önem sırasına koyma)

Kaynak: Field, 2008: 96-103.

Bununla birlikte Buck, bu aşamaların sıralı olarak değil eş zamanlı olarak gerçekleştiğini belirtmektedir. Dinleyici duyduğu sesleri kodlamadan önce de metni anlayabilir. Bu durum özellikle dinlemenin “otomatikleştiği”ni gösterir. Dinleme devam ederken daha önceden söylenmiş olanlarla bağlantılar kurulması, anlaşılmayan sözcüklerin başka aşamalarda anlaşılabilmesi de sürecin tek yönlü değil gidiş-gelişli olabildiğini göstermektedir. Özet olarak, dinlediğini anlama için sesleri algılayıp kodlamanın yanı sıra bağlamı ve söylemi bir araya getirerek söylenenin anlamlandırılması ve bunlar doğrultusunda tepkiler verilmesi (cevap, eylem, onay, akılda tutma vb.) denilebilir (Buck 2002).

Dinleme sürecinin anlaşılması yeterli dil kullanıcısının tanımlanmasına da altyapı oluşturmaktadır. Field (2008), dinleme becerisinin tanımını tam olarak yapabilmek için öncelikli olarak dinlemedeki alt becerileri ortaya koymuştur:

Tablo 1.2. : Dinleme alt becerileri

Dinleme sürecindeki alt beceriler;

- farklı sesbirimleri ayırt edebilme
- sözcük vurgularını fark edebilme
- sözcelerdeki vurguların ve tonlamaların anlama etkisini fark edebilme
- sözcük sınırlarını bulabilme
- hedef dildeki söz dizimini belirleyebilme
- anahtar sözcükleri fark edebilme
- bağlamdan sözcüklerin anlamlarını bulabilme
- olaylar arasında bağlantı kurabilme
- gerçek ve mecaz anlamı ayırt edebilme
- ana fikri, ana fikri destekleyen düşünceleri, genellemeleri fark edebilme
- anlamak için jest mimiklerden yararlanabilme
- dinleme amacı doğrultusunda dinleme stratejisi geliştirme
- anladığını veya anlamadığını sözlü veya sözlü olmayan yollarla belirtebilme

Kaynak: Field, 2008: 101-102.

Field (2008)'in dinlemedeki alt becerilerinden yola çıkılarak yeterli düzeydeki dinleyici tanımı şu şekilde yapılabilir:

“Dinlediği metindeki sesleri, sözcükleri duyup bağlam doğrultusunda anlamlandırabilen, metin boyunca gel-gitler yaparak veya genel bilgisiyle bağlantı kurarak söylem doğrultusunda metni anlamlandırabilen kişidir.”

Ana dil, yabancı dil veya ikinci dil fark etmeksizin dili öğrenirken zihin belli aşamalardan geçmektedir. Alan yazındaki öncü çalışmalarda dinlemenin izlenebilir boyutuna yani sesin işitilmesi aşamasına odaklanılırken günümüz çalışmalarıyla birlikte iletinin zihinde nasıl anlamlandırıldığı da ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Dinleyici hedefleri doğrultusunda iletinin tamamını veya belli kısımlarını değerlendirir, tepki verir. Dinleyicinin zihnindeki aşamaları takip etmenin yanı sıra dinleyicinin hedeflerini ve dinlemedeki rollerini kavramak da dinlemeyi kavramada ve değerlendirme daha geniş bir bakış açısı kazandırmaktadır.

1.1.1 Dinleme Türleri

Dinleme türleri dinleyicinin rolü, dinlemenin amacı ve dinleme metninin türüne göre şekillenmektedir. Yazar-Yazar (2018) dinleyicinin rolü doğrultusunda

dinleme şekillerini “etkileşimli” ve “etkileşimsiz” olmak üzere iki grupta inceler. Etkileşimli dinlemede dinleyici aynı zamanda konuşmaya katılan kişi konumundadır. Günlük hayatta sıklıkla karşılaşılan yol sorma, market alışverişi, muhabbet vb. durumlar veya ders içerisinde anlamadığını sorma, bir konu üzerine tartışma gibi kişinin sorularıyla, yanıtlarıyla, jest ve mimikleriyle konuşmaya dâhil olduğu durumlardır. Etkileşimsiz yani dinleyicinin sadece maruz kaldığı durumlar ise bant kayıtları, anonslar, radyo programları, filmler gibi karşısındakine bir yanıt veremediği veya vermek zorunda olmadığı durumlardır.

Field (2008: 63) dinleme türlerine dinleme amaçları doğrultusunda aşağıdaki gibi bir sınıflandırma yapmıştır:

Karşılıklı: Konuşma, bilgi alıp-verme

Uzak, karşılıklı: Telefon konuşması

Dışarıdan gelen: Duyurular, yönlendirmeler, telesekreter mesajları

Zevk için dinleme: Filmler, diziler, şarkılar

Bilgi verici: Haberler, belgeseller

Eğitici: Dersler

İkna edici: TV reklamları

Yazar-Yazar (2018) ise dinleme türlerini dinleme amaçları ile bağlantılı olarak estetik, ayırt edici, eleştirel, empatik ve etkili dinleme olarak gruplandırmaktadır. Estetik dinleme, radyo dinlerken veya TV izlerken eğlenme amaçlı dinlemeyi ifade ediyorken etkili ve ayırt edici dinlemede daha çok bilgiyi kavrama ön plandadır. Empatik dinlemede kişi karşısındakini yargılamadan anlamaya çalışırken eleştirel dinlemede karşısındakini değerlendirir, kendi değerlerini üzerine katar ve yorumlar yapar.

Özet olarak, dinleme becerisi kazandırırken kullanılan dinleme türleri öğrencinin hedefleri ve öğrencileri dilin gerçek kullanımına yöneltme doğrultusunda şekillenmektedir. Geçmişten günümüze yapılan çalışmalar doğrultusunda metin türleri çeşitlilik gösterdiği gibi dinleme öğretimine olan bakış açısı, sınıf içerisinde dinlemenin yeri, öğrencinin dinleme sürecindeki rolü gibi konularda da değişiklik göstermektedir.

1.2. Yabancı Dil Öğretiminde Dinleme Becerisi

Dinleme becerisi dil öğretimi çalışmalarında çoğunlukla geri planda kalmıştır. Derslerin içerikleri ağırlıklı olarak dil bilgisi öğretimi, okuduğunu anlama veya yazma üzerine odaklanmıştır. Hatta dinleme, derste öğretilmesi hedeflenen bir beceri olarak değil dili öğretirken kullanılan bir araç olarak görülmekteydi (Bekleyen, 2007). Ancak günümüzde iletişimsel dil öğretimine olan ilgi artınca dinleme ve konuşma becerileri de önem kazanmıştır. Geçmiş dönemlerde dinleme, dinleyenin katılmadığı, edilgen bir beceri olarak görülmekteyken günümüzde kullanıcının da aktif olduğu bir süreç olarak değerlendirilmektedir. Bu sebeple dinleme öğretiminde sadece duyduğunu tekrar etme alıştırmalarının yerini gerçek hayata uygun şekilde cevap verme gibi alıştırmalar almıştır (Morley, 1999).

Dinleme becerisinin bir araç olmaktan çıkıp kazandırılması gereken bir beceri olarak görülmesiyle sınıf içerisinde dinleme eğitiminin nasıl verileceği konusunda çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalardan hareketle dinleme becerisini kazandırabilmek için dilin gerçek kullanıma uygun durumlar olabildiğince sınıf ortamına getirilmeye çalışılmaktadır. Öğrenme sürecinde dinleme metinlerini dinleme-tekrarlama, dinlerken veya dinledikten sonra soruları cevaplama gibi etkinliklerle sınırlı kalınmamaktadır. Amaç dinleme becerisi kazandırmak olduğu için öğrenciyi dinlemeye hazırlamaya, amacı doğrultusunda dinlerken dikkat etmesi gerektiği noktalara yönlendirmeye ve dinlediklerini yorumlamasına yardım etmeye çalışılmaktadır. Öğrenciyi dinleme metnine hazırlamak ve metnin üzerine değerlendirmeler ve yorumlar yaptırmak için dilin gerçek kullanımından farklı olarak dinleme öncesi ve dinleme sonrası etkinlikler uygulanmaktadır.

1.2.1. Dinleme Becerisinin Aşamaları

Field (2009) dinleme öncesi etkinliklerin amacının dinleyicinin gerçek hayatla bağlantı kurabilmesine yardımcı olmak ve kullanıcının dikkatini çekmek olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle dinleme öncesindeki aşamada metin konusunu tartışma, sözcüklerin anlamlarını bulma, konuyla ilgili tahmin yürütme gibi etkinlikler yapılmaktadır. Ancak sözcüklerin önceden öğretilmesi ya da dinleme öncesi aşamada gereğinden fazla durulması öğrencilerin dinlemeye olan ilgisini kaybetmesine veya

dinleme sebebinin ortadan kalkmasına sebep olabilir (Rixon, 1986). Dinleme öncesi etkinliklerinin diğ er bir  onemi ise   ğreniciyi dilsel ve zihinsel olarak dinleme metnine hazırlamaktır.

Dinleme sırasındaki aşamalarda ise yukarıda da bahsedildiğı üzere dinleyicinin hedefleri doğrultusunda nelere dikkat edilmesi gerektiğı üzerinde durulur. Dinleme sırasında   ğrencilere açık uçlu ve kapalı (*open and closed tasks*) g evler verilmektedir (Rost, 1990). Açık uçlu g evler  zet yazma, not alma gibi metni yorumlamaya dayalı g evlerdir. Dinleyici dinlediğı metni zihninde yorumladıktan sonra tamamen kendi anladığı ve d  ş und kleriyle g evlerini gerçekleştirir. Kapalı g evlerde ise   ğrenici boşlukları tamamlama, e le tirme gibi var olan seçenekler arasından dinleme metni üzerine yorumlar yapmaktadır. Bu g evlerde dinleyicinin yükü daha azdır. Alı tırmalarda verilen bilgileri de ipucu olarak kullanabileceğı gibi alıştırma soruları dinleme metnini hafızasında tutmasına da yardımcı olacaktır.

Dinleme sonrası etkinlikler üzerinde en az durulan aşamadır. Bu aşamada   ğrenici metin üzerine yorum getirme, bilmediğı sözcükleri tartışma, özetleme gibi dinleme üzerine çalışmalar yapmaktadır. Field (2009), dinleme metnlerinin işlevsel dil kullanımları açısından zengin olduğı için işlevsel dil  ğretiminde kullanılabileceğini  ne sürmektedir.  ncesinde de üzerinde durulduğı üzere dinleme metni geçmişte dilbilgisi ve sözcük  ğretimi için araç olarak kullanılmaktaydı. Ancak günümüzde dinleme sonrası aktivitelerle odak h l  dinleme metninde olup sadece   ğrencilerin dikkati metindeki dil kullanımları üzerine çekilmektedir. Buradaki amaç   ğrencilere dilin gerçek hayattaki kullanımlarını göstermektir.

Bu    aşamalı dinleme  ğretimi sürecine bakıldığında iletişimsel yaklaşımı benimseyen görev odaklı dil öğretimiyle paralel bir yapıya sahip olduğı görülmektedir. Günümüzde yaygın olarak kullanılan görev odaklı yaklaşım da görev öncesi, görev aşaması ve görev sonrası olmak üzere benzer amaçlarla    aşamada dil  ğretimi gerçekleşmektedir (Willis, 1996). Derste bu aşamaların hepsi uygulansa dahi öğretimin ger ekle emediğı durumlar söz konusudur. Dinleme  ğretiminde karşılaşılan problemler genellikle öğretme yöntemi ve   ğrencinin özelliklerinden kaynaklanmaktadır.

1.2.2. B1 Düzeyi Dinleme Becerisi

Bu çalışmada öğrencilerin hedef dili kullanarak günlük hayatlarını sürdürebildikleri, dinlediklerinin temel kavramlarını takip etmeye başladıkları kısacası günlük hayatın aktif olarak içinde yer almaya başladıkları “Eşik Düzey” B1 seviyesi hedeflenmiştir.

Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı B1 düzeyindeki bir dinleyicinin bilinen, gerçek bilgilere dayanan, günlük hayattan alınan veya ilgi alanlarındaki konular olması dâhilinde ve yalın, standart dil kullanılması şartıyla dinleyicilerin haber, karşılıklı konuşma, kısa dersler, radyo programları, bilgilendirmeler, yönlendirmeler gibi metinleri ve günlük hayattaki konuşmaları anlayabileceği belirtilmiştir.

Tablo 1.3. : Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve – B1 seviyesi dinleme becerisi

Çerçeve Yeterlik Tanımı	KAZANIM	İÇERİK
DB1-1 “Zaman zaman bazı sözcük ve deyimlerin tekrarını istemek zorunda kalsa da günlük bir konuşmayı takip edebilir.”	1. Gündelik konuşmalardaki, temel deyim ve kalıpları, durumları, duyguları anlar. 2. Konuşmanın konusuna ilişkin çıkarımlarda bulunur. 3. Sosyal ve fiziki çevrede yaşanan olayların anlatımıyla ilgili kalıp ve kavramları anlar.	1. göz at-, kulak ver-, göze çarp-, kulak misafiri ol-... 2. Günlük konuşmalarda geçen temel ifade ve kalıplar... 3. Gündelik hayattaki, olay, tarif, yönlendirme, tartışmalar...
DB1-2 “Konuşma standart dilde açıkça ifade edildiği sürece konuşmanın ana hatlarını takip edebilir.”	1. Konuşmayı neden-sonuç, ilişkileri bakımından anlar.	1. Nasıl, neden, bu yüzden, bu sebeple, sonuç olarak, özetle, bundan dolayı, yol açmak, sağlamak, ulaşılabilir...
DB1-3 “Kısa bir öyküyü anlayabilir ve sonra ne olacağına ilişkin varsayımlar oluşturabilir.”	1. Öyküdeki konu veya durumu anlar. 2. Öykünün ana iletisini anlar. 3. Öyküdeki kişilerin işlevlerini anlar.	1. Anlatımı ve iletisi açık, kişilerin özellikleri belirgin olan kısa ve anlaşılır öyküler...

	4. Öyküdeki olaylar arasında neden-sonuç ilişkilerini anlar. 5. Metnin gelişimine/sonucuna ilişkin çıkarım ve varsayımlarda bulunur.	
DB1-4 “Yavaş ve açık olduğunda ilgi alanına giren konulardaki radyo haberlerini ve ses kayıtlarını ana hatlarıyla anlayabilir.”	1. Dinlediği metinlerin temel hatlarını ve konusunu anlar. 2. Bir konu hakkında kaydedilmiş bir metinden basit çıkarımlarda bulunur. 3. Güncel haberleri ana hatlarıyla anlar.	1. Radyodaki tartışma, söyleşiler veya diğer programlar. 2. Reklamlar, duyurular... 3. Son dakika, güncel, gündem, haber, hava durumu...
DB1-5 “Hakkında bilgi sahibi olduğu konularda televizyon programlarındaki yavaş ve açık konuşmaları anlayabilir, programın ana hatlarını yakalayabilir.”	1. Dinlediği/izlediği televizyon programlarının ana hatlarını ve konusunu anlar.	1. Gündem, ekonomi, siyaset, magazin, spor, güncel, son dakika programları...
DB1-6 “Basit teknik bilgileri (örneğin, gündelik hayattaki cihazların kullanma kılavuzları) anlayabilir.”	1. Günlük hayattaki cihazların kılavuzlarındaki sesli yönergeleri ve bildirimleri anlar. 2. Kılavuzlara yönelik kullanılan terim ve kalıpları anlar.	1. Başlat, şifre, menü, garanti belgesi, kurulum, uyarı, bakım-kontrol, geri dönüşüm, güç tasarrufu, açıklama, ürün özellikleri...

Yukarıdaki detaylandırılmış çerçeveden de anlaşılacağı gibi bu seviyedeki öğrenici bağımsız kullanıcıya geçiş aşamasındadır. Dinledikleri metinlerin ana fikrini anlayabilir, neden-sonuç ilişkileri kurabilir ve basit çıkarımlarda bulunabilirler. Hedef dilde karşılaşılan haber, radyo, ders gibi metinleri anlayabilmesi için sadeleştirilmesi, konu hakkında bilgi sahibi olması ve metnin yavaşça sunulması önem taşır.

1.2.3. Dinleme Öğretiminde Karşılaşılan Problemler

Dinleme derslerinde öğretimini etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bunların başında dinleme öğretiminde kullanılan yaklaşım ve yöntemler, öğrencilerin bireysel farklılıkları, öğrenme ortamının ve materyallerinin özellikleri gelmektedir. Bu bölümde dinleme öğretiminde karşılaşılan problemler sebepleriyle beraber ele alınmış

olup dinleme derslerinin ve metinlerinin nasıl daha verimli hale getirilebileceği konusu tartışılmıştır.

1.2.3.1. Dinleme Öğretiminde Kullanılan Yöntemler

Dinleme derslerine bakıldığında yukarıda bahsi geçen aşamaları uygulayarak dinlediğini anlama sürecine odaklanmak yerine daha çok dinleme sırasında veya sonrasında soruları doğru cevaplayabilmek önemsenmiştir (Melanlıoğlu,2016). Bu durum daha önce de bahsedildiği üzere dinleme becerisi kazandırmaya yeterince önem verilmemesinden kaynaklanmaktadır. Bu bakış açısına sahip dinleme derslerindeki amaç dinleme metni ve süreci üzerinde durmak yerine aracı olduğu dilbilgisi veya sözcük öğretimi konularına odaklanmaktır. Günümüzde ise dil öğretimini sadece dil bilgisi öğretiminden çıkartıp dört beceriyi kazandırmayı hedefleyen çalışmaların arttığı görülmektedir. Bu doğrultuda da dinleme öğretimi araç olmaktan çıkıp amaç olmuştur.

Yakın dönemde dinleme öğretiminde karşılaşılan problemlerin önemli ölçüde “üstbilişsel becerileri” geliştirme konusunda eksik kalındığı için ortaya çıktığı gözlemlenmiştir. Dinleme öğretimindeki üstbilişsel beceriler, öğrencinin konuyla ilgili farkındalığı, bildiklerini ya da bilmediklerini düzenlemesi, kendi öğrenme sürecini izlemesi ve değerlendirmesi anlamına gelmektedir. Bunları gerçekleştirmek için de konuyla ilgili tahmin yürütme, planlama, metinle ilgili kendi sorularını oluşturma, kendini değerlendirme gibi stratejiler kullanır. Melanlıoğlu (2016), dinleme öğretiminde öğrencilere üstbilişsel becerilerin kazandırılması ve bu süreçte öğrencilerin soruların doğru cevaplarını bulmaları değil kendi dinleme süreçlerini değerlendirmeleri gerektiğini vurgulamaktadır. Böyle bir yöntemle öğrencilerin dinlemede daha başarılı oldukları gözlemlenmiştir (Melanlıoğlu, 2016).

Vandergrift (2014) üstbilişsel becerileri kazandırırken kullanılabilecek stratejileri aşağıdaki şekilde ifade edilmektedir:

Tablo 1.4. : Dinlemede Üstbilişsel Beceri Kazandırma Stratejileri

Dinleme öğretimindeki aşamalar	İlgili üstbilişsel stratejiler
<i>Planlama/tahmin yürütme aşaması</i>	
1. Öğrenciler konuyu ve metnin türünü öğrenince duyacakları bilgiyi ve sözcükleri tahmin ederler.	Planlama ve yönlendirilmiş dinleme
İlk doğrulama aşaması	
2. Öğrenciler ilk hipotezlerini doğrular, gerekiyorsa düzeltir anladıkları yeni bilgileri not ederler.	2. Gözlemleme
3. Öğrenciler kendi aralarında yazdıklarını karşılaştırır, gerekirse düzenler, verilmesi gereken detaylara karar verir ve derinleştirilmesi gereken detayları belirler.	3. Gözlemleme, planlama ve seçici dinleme
İkinci doğrulama aşaması	
4. Hemfikir olamadıkları konuları doğrulamaya çalışırlar, düzeltirler, anladıklarını not ederler.	4. Gözlemleme ve problem çözme
5. Bazı sözcüklerin ve metnin bazı bölümlerinin anlamlarına nasıl ulaştıkları üzerinde durarak sınıfça metnin ana fikirlerini ve önemli detaylarını tartışırlar.	5. Gözlemleme ve değerlendirme
Son doğrulama aşaması	
6. Sınıfça tartıştıklarında kavrayamadıkları bilgilere ulaşmak için dinlerler.	6. Seçici dinleme ve gözlemleme
<i>Geri dönüş aşaması</i>	
7. Anlaşılmayan noktalara yardımcı olabilecek stratejiler tartışılır ve bunlar doğrultusunda öğrenciler bir sonraki dinleme dersi için hedef belirlerler.	7. Değerlendirme

Kaynak: Vandergrift, 2014.

Dinleme öğretimi yapılırken dinleme sürecine yeterince odaklanmamaktan kaynaklanan problemler yukarıdaki üstbilişsel beceriler kazandırılarak çözülmeye çalışılmıştır. Öğrencinin kendi dinleme sürecini takip ederek problemlerini fark etmesi ve üzerine gitmesi dinlemesini geliştirmesine yardımcı olacaktır. Dinlemedeki problemler kullanılan yöntemden veya amaçtan kaynaklandığı gibi dinleyicinin özelliklerinden de kaynaklanabilmektedir.

1.2.3.2. Öğrencinin Özellikleri

Öğrencinin hedef dildeki beceri düzeyi dinleme metnini kavramada ve değerlendirmede zorlanmasına sebep olabilmektedir. Bu durum düzey belirleme sınavlarının yetersizliği sebebiyle uygun olmayan seviyelere yerleştirilmesinden kaynaklanabilmektedir. Bunun dışında uygun seviyeye yerleştirilmiş olsa dahi öğrencinin öğrenme “süreci”nde olmasından kaynaklanan bilgi ve beceri eksikliği de dinleme becerisini etkilemektedir. Dinleme metninde geçen sözcükleri bilmemesi, metnin konusu hakkında bir bilgisinin olmaması ve hedef dildeki telaffuz becerisi dinlediğini anlamlandırmasını zorlaştırmaktadır (Bekleyen, 2007). Öğrencinin sözcükleri bilmemesinin dinleme metnini anlamasını engellememesi için dinleme öncesi veya sırasındaki aşamada sözcüklerin anlamları tahmin ettirilebilir. Bununla birlikte dinleme metnindeki konuşma hızı ve farklı aksanların kullanılması da dinlemenin anlaşılmasını etkilemektedir (Buck, 2002: 40). Bu nedenle hedef dili öğretme amacı da göz önünde bulundurularak gerekirse metin yeniden düzenlenmeli, yavaşlatılmalı ve standart aksan kullanılmalıdır.

Bunların dışında sıkça karşılaşılan diğer bir durum ise öğrencilerin dinleme metnindeki her bir sözcüğü anlamaya çalışmalarıdır (Ur, 1992). Metinde bilmediği bir sözcük geçtiğinde öğrencinin o sözcüğe takılıp metnin geri kalanını dinlemediği gözlemlenmiştir (Boyle, 1984). Böyle durumlarda öğrenciler detaylara odaklanmak yerine metnin genel anlamını çıkarmaya yönlendirilebilir veya öğrencilerle bilmedikleri sözcüklerin anlamlarını metnin bütününden yola çıkarak bulma alıştırmaları yapılabilir. Bu durumun meydana gelmemesi için belirtilen dinleme becerilerinin geliştirilmesi gerekmektedir.

Yapılan başka bir çalışmada ise öğrenciler kendilerini dinleme konusunda yetersiz bulmuşlar ve dinlerken herhangi bir strateji kullanmadıklarını dile getirmişlerdir (Graham, 2006). Field (2000), dinleme konusunda kendini yetersiz hisseden öğrenciye daha fazla dinleme yaptırmanın öğrencinin başarısızlık hissini daha da arttıracak olduğunu belirtmektedir. Bu sebeple dinleme sayısını artırmak yerine öğrencilere strateji kullanımının öğretilmesini tavsiye etmektedir.

Goh (2000) dinleme problemlerini ele alırken Anderson modelini kullanmaktadır: algılama, işleme ve kullanma. Algılama kısmında sözcüklerin duyulabilmesi, ayırt edilmesi ön plandadır. İşlemede ise öğrencilerin öncelikle aşına oldukları sözcüklere odaklanarak metnin ana fikirlerini veya kilit noktalarını kaçırdıklarını belirtmektedir. Bu aşamada dinleme sırasında öğrencinin en başta duyduklarını untabildiği gözlemlenmektedir. Bunun sebebi dili öğrenmekte olanların duyduklarını anlamlandıramamaları ve derinleştirememeleridir. Sözcükleri anlamlandıramayınca kısa süreli belleğe almışlardır. Goh (2000) bu durumun önüne geçmek için metin süreleri kısıdan başlayarak yavaş yavaş artırılabilir veya dinlerken not alma teknikleri kullanılabilir.

Diğer bir sebep ise öğrencilerin dinleme metninin konusuna ilgisiz olmalarıdır. Dinleme öncesi etkinliklerle konuya ilgileri çekilebilmesi veya dinleme metninin konusunun değiştirilmesi bu durumda faydalı olabilmektedir. Dinleme öncesinde öğrencilere konuyla ilgili ipuçları, fotoğraflar sunularak beyin fırtınası yaptırılabilir. Sorular sorarak merak duyguları uyandırılabilir veya kendi hayatlarıyla bağlantılar kurmaları sağlanabilir.

1.2.3.3. Çevresel Özellikler

Öğretim yöntemi, öğrencilerin özellikleri ile birlikte dinleme metni, dinleme ortamı ve materyallerinin kalitesi de dinleme metninin anlaşılmasını etkileyen etmenlerdendir. Metinde zor dil bilgisi yapılarının kullanılması ve metnin uzun olması anlaşılmasını zorlaştırmaktadır (Hasan, 2000). Özellikle dinleme sırasında kullanması gereken stratejileri bilmeyen ve dinleme metnindeki her bir sözcüğü yakalamaya çalışan bir öğrenci için uzun bir metin dikkatinin dağılması ve anlamadığı ilk sözcükte takılıp metnin geri kalanını kaçırmaya anlamına gelmektedir.

Bunların dışında dilin gerçek kullanımında görseller, konuşmacının jest ve mimikleri, bulunulan ortam ve durum metnin anlaşılmasına yardımcı olmaktadır. Ancak bu ipuçları çoğunlukla sınıf içerisinde bulunmamaktadır. Boyle (1984) dinleme metinlerinin anlaşılmasına yardımcı olabilmek adına görsellerin kullanılması gerektiğini savunmaktadır. Günümüz teknolojisinin yardımıyla görseller dışında videolar da talep görmektedir. Dinleme öğretiminde videoların kullanımının olumlu-

olumsuz etkileri olduğu gibi sadece işitsellerle yapılan derslerle arasında fark olmadığı da gözlemlenmiştir. Video kullanımının en önemli katkısı sözel olmayan vücut hareketlerinin dinlediğini anlamayı kolaylaştırmasıdır (Buck, 1997). Ayrıca konuşma ortamını ve kaç kişinin konuşmaya katıldığını görmek de metnin anlamlandırılmasına yardımcı olmaktadır (Feak & Salehzadeh, 2001). Videoların diğeri bir özelliğı ise gerçek hayata yakınlığıdır. Öğrenciler dilin gerçek kullanımında ders dinlemek, TV izlemek, arkadaşlarıyla sohbet etmek, yol sormak gibi çoğunlukla belli bir ortamda görsellerle birlikte dinlemeye katılmaktadır.

Dinlediğini anlamayı kolaylaştırmasının dışında video kullanımının dinlemeyi zorlaştırdığı yönünde de görüşler bulunmaktadır. Bazı öğrenciler görselleri takip ederken dinlediğini anlamada zorlandıklarını belirtmişlerdir (Başal-Gülözer vd, 2015). Ancak araştırmada bu durumun video kullanımından değil öğrencinin bireysel tercihlerinden ve özelliklerinden kaynaklandığını belirtilmektedir (Başal-Gülözer vd, 2015). Dinleme öğretiminde video kullanımı genel olarak ele alındığında olumlu ya da olumsuz etkileri konusunda kesin bir sonuca varılamadığı, bu konudaki araştırmaların yetersiz kaldığı görülmektedir.

Sonuç olarak dinleme sürecinde öğrenciler kullanılan yöntemler, dinlemenin amacı, metnin özellikleri, kendi dil farkındalıkları ve öğrenmiş oldukları stratejiler sebebiyle dinlediklerini anlamlandırmada zorlanmaktadır. Dinleme becerisinde karşılaşılan problemlerle ilgili çalışmalar yürütülmüş ve strateji kullanımını öğretme, olumsuz çevresel etmenleri en aza indirme, farklı yöntemlerle metinleri sunma gibi öneriler sunulmuştur.

1.3. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dinleme Becerisi

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi uzun bir süredir yapıyor olmasına rağmen bu alandaki akademik çalışmalar daha yakın bir dönemde başlamıştır. Dört beceri arasından ise en çok okuma ve yazma becerileri üzerinde yoğunlaşıldığı görülmektedir.

Son 20 yılda Türkçe öğrenimine artan ilgi sebebiyle öğretmen ve ders materyallerine de ihtiyaç artmış ve özellikle ders kitabı geliştirme üzerine pek çok çalışma yürütülmüştür. Bu alandaki öncü girişimlerin Ankara ve Gazi TÖMER, Yunus

Emre Enstitüleri ve İstanbul Üniversitesi tarafından yapıldığı görülmektedir. Alan yazında var olan kitapları değerlendiren ve öneriler sunan birçok çalışma görülmektedir. Türkçe öğretimi için hazırlanan kitaplar hazırlanırken dilbilgisinin önemsendiği gözlemlenmiştir.

Kullanılmakta olan ders kitaplarındaki dinleme metinleri ele alındığında ise dinlemeyle ilgili etkinliklerinin yetersiz olduğu görülmektedir. Aksu ve Ak Başoğlu (2016), Yeni Hitit, İzmir ve İstanbul kitaplarının A1, A2, B1 ve B2 seviyelerinde dinleme etkinliklerine sıklıkla yer verildiğini ancak Yabancı Dilim Türkçe kitabında üzerinde çok az durulduğunu belirtmektedir. Yeni Hitit kitabında dinleme sürecine odaklanan etkinliklerin yanı sıra dil bilgisi, sözcük öğretimini amaçlayan dinleme etkinlikleri de görülmektedir. Ancak bu etkinliklerin sınıf içerisinde amacına uygun kullanılmadığı, çıkarım yaptırmak yerine bütün dilbilgisel bilgiyi verdikten sonra dinleme-anlamanın yapıldığı gözlemlenmiştir. Bununla birlikte dinleme öncesi etkinliklerine pek yer verilmemiş, dinleme etkinlikleri daha çok dil bilgisi yapılarının etkinleştirilmesi için kullanılmıştır (Tuzcu, 2012). Bahsi geçen kitaplardaki dinleme öğretimi ele alındığında öğrencileri dinlemeye hazırlamada, dinlemeye dikkatlerini çekmede ve dinleme sürecine odaklanmada eksik kaldığı görülmektedir. Öncesinde belirtildiği gibi son yıllarda Türkçe öğretimine olan ilginin ve talebin ani artışı dil öğretim kurumlarını acil kaynak arayışına itmiştir. Acil ve yoğun talep kaynak ihtiyacının karşılanmasını zorlaştırmıştır. Bu ihtiyaçları karşılamak için Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi sertifika programları, öğretmen yetiştirme programları, üniversitelerin ve Türkçe öğretim merkezlerinin kitap ve sınav hazırlama çalışmaları yoğun olarak devam etmektedir.

Kaldırım-Degeç (2017)'in ise derslerdeki dinlemeler dışında yabancı dil olarak Türkçe öğrencilerine gerçek hayatta dinlerken nelerde zorlandıklarını inceleyen bir çalışmaları bulunmaktadır. Araştırma doğrultusunda katılımcı öğrencilerin yöresel ağız kullanıldığında, hızlı konuşulduğunda, atasözü ve deyimler kullanıldığında anlamada zorlandıkları gözlemlenmiştir. Konuşma süresinin uzamasının ve sözcük bilgilerinin yetersizliğinin de başlıca sebeplerden olduğu anlaşılmıştır. Anlaşılabilirliğin artırılması içinse telaffuzun daha doğru yapılması ve vurguların artırılması gerektiği öne sürülmüştür.

Sonuç olarak, öğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik araştırmalar yürütülmesi ve sonuçları doğrultusunda daha çok materyal geliştirilmesi gerektiği görülmektedir.

1.4. Yabancı Dil Öğretiminde Dinleme Sınavı Geliştirme

Bu bölümde dinleme sınavı hazırlanırken başvuru olan yaklaşımlar ve bu süreçte karşılaşılan problemler ele alınmaktadır.

1.4.1.Dinleme Sınavı Geliştirmeye Yönelik Yaklaşımlar

Dil öğrenme ve öğretme amaçları ve ihtiyaçları doğrultusunda dil öğretme çalışmaları tarih boyunca farklı yaklaşımlar ve tekniklerle gerçekleştirilmiştir. Dil öğretiminin ilk izlerinde sadece yazılı metinleri anlama amacıyla dilbilgisi-çeviri yöntemi görülmektedir. İlerleyen dönemlerde dinlediğini anlamının da dil öğrenmenin önemli bir parçası olduğu kabul edilmiş ve bu doğrultuda işitsel-dilsel yöntem ilgi görmüştür. Dilbilgisinin yanında diğer beceriler de önem kazanmakla kalmamış dil öğrenimi ana dil öğretimiyle benzer biçimde gerçekleştirme çalışmaları doğrultusunda doğrudan ve doğal yöntemler ortaya çıkmıştır. Daha sonraki gelişmelerde ise dilin iletişimsel boyutu ön plana çıkmış ve görev odaklı, iletişimsel yöntemler ilgi görmüştür. Sürece genel olarak bakıldığında sadece dilbilgisi ve okumaya yönelik bir yaklaşımdan günlük hayatta kullanılan “canlı” ve iletişimsel bir dil öğretimi yaklaşımına gidildiği görülmektedir. Günümüzde de yine aynı hedef doğrultusunda seçmece yöntem yaygın olarak kullanılmaktadır. (Larsen-Freeman, 2000; Richards-Rodgers, 2002)

Dil öğretim sürecindeki bu farklı yaklaşımların ve amaçların dinleme sınav uygulamaları üzerinde de doğrudan bir etkisi olmuştur. Ancak dil öğretiminde kullanılan yaklaşımdan farklı olarak sınav geliştirme sürecinde parça-odaklı(discrete-point) , bütünlükçü (integrative) ve iletişimsel yaklaşım olmak üzere üç farklı yaklaşım ortaya çıkmaktadır. Bu bölümde bu yaklaşımı benimsemiş sınavların amaçları ve bu sınavlarda kullanılan teknikler ele alınmaktadır.

1.4.1.1 Parça-Odaklı Yaklaşım

Öncesinde belirtildiği gibi yabancı dil öğretiminin ilk dönemlerinde dilbilgisi ön planda olmuştur. Bu dönemlerdeki ve bu amaçlardaki dinleme sınavlarında da dilbilgisi ve sözcük gibi öğeler birbirlerinden ve herhangi bir metinden bağıntısız

olarak doğrudan test edilmiştir. Böyle bir yaklaşımda çoktan seçmeli sorular tercih edilmektedir (Buck, 2002). Sözcük bilgisini özellikle sesletimi test etmek için en küçük çift (minimal pair) soruları kullanılmıştır. Bu tür sorulara Türkçe dinleme sınavları için “buz-boz”, “koz-kaz”, “toz-tuz” gibi ögeler örnek gösterilebilir. Ancak böyle bir sınav sorusunun sadece sesletim odaklı olduğu, anlama önem vermediği için doğallıktan uzak olduğu öne sürülmüştür. Bu yaklaşımla hazırlanan sorular dinleme becerisini ölçmekten ziyade aynı ana dili paylaşıp aynı sesletim yanlışları yapan öğrencilerin sözcük kullanımlarını geliştirmek için kullanılabilir (Buck, 2002).

Parça-odaklı yaklaşımda aynı tümcenin başka ifadesini buldurma soruları da yaygın olarak kullanılmaktadır. Öğrenci bir tümce duyar ve soru kâğıdındaki tümcelerden dinlediğine anlamca yakın olanı seçer (Buck, 2002). Böyle bir soru türü A1 düzeyindeki bir öğrenci için zorlayıcı olsa da B1 düzeyindeki bir öğrenci için özellikle metinlerin farklı ifade biçimlerini seçebilmesi adına uygun bir türdür. B1 düzeyindeki bağımsız kullanıcıdan duyduğunu seçme, tekrarlama veya duyduğıyla aynı sözcüğü veya tümceyi eşleştirme gibi becerilerin ötesinde duyduklarını özetleyebilme, farklı sözcüklerle ifade edebilme gibi daha çok anlam odaklı beceriler sergilemesi beklenmektedir. Aşağıdaki örnekte de görüldüğü gibi B1 düzeyindeki bir dinleyicinin sözcüğün anlamını bilmesinin yanında kullanımını da bilmesi beklenmektedir:

Dinleme metni: *Bugün yarın tatil için alışverişe çıkarız.*

Seçenekler: (a) *Tatil için alışverişe bugün çıkarız.*

(b) *Tatil için alışverişe yarın çıkarız.*

(c) *Tatil için yakın bir zamanda alışverişe çıkarız.*

Kullanılan diğer bir soru türünde ise dinleyicilerden soruya uygun cevapların hangileri olabileceğini belirlemeleri beklenir. Ancak böyle bir soru türü metinden kopuk kalmakta ve sadece sözcük anlamı üzerinde odaklanmaktadır. Uygun cevabı bulabilmek için dilbilgisi, sözcük bilgisinin yanında anlama da odaklanmak gerekmektedir (Buck, 2002).

Dinleme metni: *Kaç yıldır Türkçe öğreniyorsun?*

Seçenekler: (a) *3 yıldan beri Türkçe öğreniyorum.*

(b) *3 yıl önce Türkçe öğrendim.*

Yukarıdaki örnekte “-dır” ekinin kullanımı ve anlamı üzerine odaklandığı için “parça-odaklı yaklaşıma” oldukça uygun bir soru olduğu görülmektedir. Sonuç olarak parça odaklı yaklaşımda öğrencilerden sadece belli bir dil ögesi üzerine odaklanmaları istenmektedir. Bu nedenle böyle bir yaklaşımda dinleyicinin üretmediği seçmeli soru türleri kullanılmaktadır.

1.4.1.2. Bütünlükçü Yaklaşım

Diğer yaklaşımın aksine aynı anda birden fazla ögenin ölçülmesi hedeflemektedir. Genel amaç, dil ögesini “bilme”nin ötesinde “kullanabilme” becerisini ölçmektir (Buck, 2002). Bu yaklaşımı uygulama aşamasında “white noise” olarak sürekli bir arka plan sesi eklenmiştir. Yetkin bir dil kullanıcısının bu seslere rağmen dinlediğini anlayabiliyor olması gerektiği düşünülmektedir. Ancak yapılan uygulama sonucu dinleyicilerin bu sesi yapay, rahatsız edici ve dikkat dağıtıcı bulduğu ortaya çıkarılmıştır (Buck, 2002). Bunun yerine hedef dilin kullanım ortamlarında karşılaşılabilecek diğer insanların konuşmalarının verilmesi, arkadaki bir müzik veya film sesi kullanımı daha gerçekçi bulunmuştur (Buck, 2002).

Anlam odaklı diğer soru türleri ise boşluk doldurma sorularıdır. Boşluklar belirlenirken metni dinlemeye gerek kalmadan sadece okuyarak dilbilgisi ve sözcük bilgisine dayanarak cevaplanabilecek öğelerden uzak durulması gerekmektedir. Bunların yerine “içerikli söz (content word)” kısımları boş bırakılarak sorunun anlam odaklı olması sağlanabilmektedir. Özetlerdeki boşlukları doldurma soruları da bütüncül yaklaşımın bir örneğidir. Boşlukları doldurulacak özet öğrencilere yazılı olarak verilebildiği gibi dinleme metni olarak da verilmektedir. Burada yine öğrencilerin sadece okuyarak, dinlemeden de anlayabileceği boşluklar olmamasına dikkat edilmelidir.

Dikte etme ve söyleneni tekrar etme çalışmaları öğrencinin dinleme becerisinin ötesinde yazma ve konuşma becerileri üzerine odaklandığı için eleştirilmiştir. Ayrıca bu soru metinlerinin başlangıç seviyelerinde kısa tutulabiliyorken B1

gibi orta ve ileri düzeylerde uzun ve zorlayıcı olması gerektiği tartışılmıştır (Buck, 2002).

Diğer bir soru türünde ise dinleyiciden verilen bilginin doğru olup olmadığını değerlendirmesi istenir. Ancak böyle soru türleri dil becerisini değil arka plan bilgisini ölçmektedir (Buck, 2002).

Soru: Duyduğunuz ifadeler doğru ise (D) yanlış ise (Y) yazınız.

Dinleme metni: () *Kars Türkiye'nin doğusundadır.*

() *Ankara, Kars'ın batısındadır.*

() *Trabzon, Ankara'nın kuzeyindedir.*

Örnekten anlaşıldığı üzere öğrenci yer-yön sözcüklerini bilse dahi Türkiye'deki şehirleri bilmemesi durumunda doğru ya da yanlış değerlendirmesi yapamayacaktır. Bu tür soruların hazırlanması kolaydır ancak dinleyicinin dinlediğini anlayıp anlamadığına ulaşma konusunda yanıltıcıdır. Bu nedenle de yapı geçerliği düşüktür.

Dinlediğini anlama üzerine odaklanan diğer bir tür ise dinlediğini kendi ana diline çevirme yöntemidir. Ancak bu durumda testi uygulayan kişinin puanlama yapabilmesi için öğrencilerin ana dilini bilmesi gerekmektedir (Buck, 2002). Öğrencinin hedef dildeki yazma becerisinin yetersiz olduğu durumlarda böyle bir soru türüyle anadilinde ifade etmesine olanak verilmesi dinleme becerisini daha doğrudan ölçülmesini sağlamaktadır. Böyle bir soru türünün derslerde sürekli olarak kullanılması, ana dilin ders içerisinde fazla kullanılması hedef dili anlayabilen ancak o dilde kendini ifade edemeyen bireyler doğmasına sebep verebilmektedir. Bu nedenle dil becerilerinin değerlendirilmesinde ve öğretiminde beceriler arası iç içe geçme kaçınılmazdır. Becerileri daha bütüncül ele alan yaklaşım “iletişimsel yaklaşım” olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.4.1.3. İletişimsel Yaklaşım

Bütünlükçü yaklaşımın dili “kullanabilme” becerisinin yeterli bir ölçme kriteri olmadığı düşünülmüştür. İletişimsel yaklaşımda, hedef dilin bilgisini sadece “kullanabilme” değil belirli bir amaç ve işlev için kullanılmasına önem verilmektedir.

Bu yaklaşımdaki en önemli nokta kullanılan dinleme metnlerinin ve görevlerinin “gerçekçi” olmasıdır. Bu yaklaşımda günlük hayattaki konuşmalar olduğu gibi kaydedilip doğrudan test olarak sunulmaz, dil öğretim ortamına uygun olacak ancak gerçek kullanımından da kopmayacak şekilde dinleme metinleri hazırlanır.

1.4.2. Dinleme Sınavı Geliştirmede Karşılaşılan Problemler

Dinleme sınavlarını geliştirme ve uygulama sürecinde karşılaşılan problemler genellikle soru türleri, dinleme metninin özellikleri ve sınav uygulama yöntemlerinden kaynaklanmaktadır. Uygun soru türünün kullanılmaması, düzeye uygun olmaması, çeldiricilerin yetersizliği ve öğrencilerin kullanılan türe hazır olmayışı gibi sebepler dinleme türünden kaynaklanan problemlere örnek verilebilmektedir.

Dinleme metninin uzunluğu, kullanılan sözcüklerin düzeyi, duraksamalar, konuşucu sayısı, konuşma hızı, metnin türü (dersten alıntı, haber, radyo programı, telefon konuşması vb.) ve düzeye uygunluğu vb. metnin özelliklerini ifade etmektedir.

Son olarak dinleme sınavı uygulama yöntemi ise metnin kaç kez dinletildiği, kaydın öğrencilere nasıl sunulduğu (hoparlör, kulaklık, öğreticinin sınav sırasında seslendirmesi, görsel veya videolarla sunma) ve sınavın nasıl bir yanıtlama yöntemiyle uygulandığını (yazılı sınav veya çevrim içi sınav vb.) belirtmektedir. Bu bölümde belirtilen problem kaynakları doğrultusunda alan yazındaki çalışmalar ele alınmaktadır.

1.4.2.1. Soru Türleri

Bu bölümde dinleme sınavlarında kullanılmakta olan soru türleri kısaca ele alınarak alan yazındaki bu sebepten kaynaklanan sorunları değerlendirme ve çözme amaçlı yapılan çalışmalar sunulmaktadır.

Dil becerisini ölçmede kullanılan soru türleri sınav katılımcısının sergileyeceği davranış bakımından seçmeli ve üretici olmak üzere iki grupta incelenebilmektedir. (Khalifa-Weir, 2009) okuma becerisini ölçerken çoktan seçmeli, doğru-yanlış (veya doğru-yanlış-yer almıyor) ve eşleştirme soruları gibi seçmeli sorular kullanıldığını, üretici sorularda ise boşluk doldurma ve kısa cevapların yer aldığını belirtmektedir. Çoktan seçmeli sorularda sınav katılımcısından sadece var olan

seçenekle arasından uygun olanı bulması beklenirken üretici becerilerde cevabın doğrudan katılımcı tarafından verilmesi gerekmektedir.

Çoktan seçmeli soruların -seçeneklerin yazımı bakımından- hazırlanması zordur ancak puanlama açısından güvenilirliği yüksektir. Fakat dinleme testlerinde kullanıldığında öğrencilere dinlediğini takip edip anlamanın yanında seçenekleri okuyup aklında tutma sorumluluğu da yüklemektedir (Tozlu, 2017). Bu durum da dinleme becerisinin değil hafızada tutma becerisinin ölçüldüğü sorusunu tartışmaya açmaktadır. Doğru-yanlış sorularında ise tahmin etme faktörü oldukça yüksektir. Ayrıca “Yer Almıyor” seçeneğinin eklenmesi durumunda dilin gerçek kullanımında dinleyiciler insanların ne *söylemedikleri* üzerine odaklanmadıkları için sınavın gerçeğe uygun kullanımından uzaklaştırmaktadır.

Üretici soru türlerinden boşluk doldurma ve cümle tamamlama (cloze test) testlerinde ise boşlukların nasıl belirlendiği önem taşımaktadır. Bu aşamada genellikle dilbilgisi birimleri, sözcükler ve metindeki ana noktalar (saat kaçta, nerede, kiminle gibi) tercih edilmektedir. Kısa cevaplı soruların hazırlanması kolaydır; ancak cevap anahtarının nasıl hazırlanması gerektiği ve hangi yazım yanlışlarının kabul edilebileceği tartışma konusudur.

Dinleme sınavlarında kullanılan üretici sorulardan biri de özetlerdeki boşlukları doldurmaktır. Bu yöntemde öğrenciler normal metni dinlerler fakat sınav kâğıtlarında metnin özeti yer almaktadır ve bu özetteki boşlukları doldurmaları beklenir. Özet metni yazılı olarak vermeden boşluklara uyarıcı sesler ve duraksamalar yerleştirilerek buralara uygun düşen söz öbeklerini yazmaları beklenir. Mottaghinejad (2010) akademik dil yeterliğini ölçmede bu tekniğinin kullanımı üzerine yoğunlaşmaktadır. Öğrenciye yazılı özet verildiğinde öğrencinin dinleme becerisinden okuma becerisine odaklanıldığı düşünüldüğü için özetleri yazılı vermek yerine sesli olarak sunmuştur. Öğrencilere dilin gerçek kullanımına yaklaştırmak maksadıyla asıl metin bir kere dinletilmiş ve not almalarına izin verilmiştir. Araştırmanın neticesinde sınavlarda sesli özet kullanımının daha güvenilir ve bireyin gerçek dil becerisini ölçmeye daha uygun olduğu, bireylerin becerilerini daha iyi ayırt ettiğİ görülmüştür. Karşılaşılan problemlerden birisi öğrencilerin bu soru

türüne alışık olmamasıdır. Bu nedenle de sınavla ilgili değerlendirmeleri olumsuz yönde olan öğrenciler de yer almaktadır.

Bu araştırma süreci ve sonuçlarından hareketle dinleme sınavı hazırlarken soru türlerinin dilin gerçek kullanımına olabildiğince yakın olmasına, öğrencilerin soru türüne alışık ve hazır bulunmasına dikkat edilmesi gerektiği söylenebilmektedir. Öğrencinin yazılı metin yerine sözlü metindeki boşlukları doldurmasıyla sadece dinleme becerisine odaklanılmaya çalışılmış ve okuma becerisini kullanmaktan kaçınılmıştır. Aksi durumda öğrencinin hem dinlediği metni hem de yazılı özeti anlaması gerekmektedir. Ancak bu teknikle öğrencinin aklında tutma becerisi ön plana çıkabilmektedir. Dilin gerçek kullanımında sadece dinlediğini aklında tutması gerekirken bu soru türünde dinlediği metni aklında tutmaya çalışırken özeti de takip etmesi gerekmektedir.

Diğer bir araştırmada ise bir soru türü üzerinde odaklanmak yerine farklı soru türleri bir sınavda aynanda uygulanmış ve karşılaştırılmıştır. Shin (2007) çalışmasında web-tabanlı akademik dil yeterlik sınavındaki soru türlerinin performans üzerine etkisini ve farklı soru tiplerinin aynı ögeyi ne kadar ölçebildiğini incelemiştir. Araştırmada yer alan özet, taslaktaki boşlukları doldurma ve açık uçlu soru türleri, “ana fikirleri” ve “detayları” ölçmeye yönelik olmak üzere iki başlık altında değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda ana fikirler için özet tekniğinin, detaylı bilgiler için de açık uçlu soruların daha uygun olacağı bulunmuştur. Bu durum soru tiplerinin farklı olmasının cevapları etkilediğini göstermektedir. Ayrıca metindeki boşlukları doldurdıkları sorular ipucu oluşturabileceği için açık uçlu sorulardan önce sorulmaması tavsiye edilmiştir. Bu araştırmalar neticesinde dinleme sınavı hazırlanırken ölçülmesi istenen hedefin iyi belirlenmesi ve bu doğrultudaki soruların seçilmesinin önemi görülmektedir.

1.4.2.2. Metnin özellikleri

Metnin seviyeye uygun olması, uzunluğu, arka plan gürültülerinin dinleme engel olmaması, konuşmacı sayısı, konuşma hızı, ağız, şive kullanımı gibi özellikleri ifade etmektedir. 1.6.1.3. *Dinleme Metni Seçimi* bölümünde detaylı olarak metinlerin karşılaması gereken özellikler üzerinde durulmuştur.

1.4.2.3. Uygulama Yöntemi

Bu bölümde dinleme metinlerinin sunulma şekli üzerinde durulmaktadır. Gelişen teknolojinin etkisi eğitim-öğretimin birçok alanında olduğu gibi ölçme değerlendirme alanında da görülmektedir. Geçmiş yıllarda dinleme metni görseller olmadan kayıtlardan dinletilip öğrencilerden farklı soru türleriyle (çoktan seçmeli, D-Y, boşluk doldurma, kısa cevap vb.) cevap vermesi beklenirken günümüze gelindiğinde dinleme metinlerinin sunuş şeklinde farklılıklar görülmektedir. CD, kaset gibi kayıtlardan sunulan dinleme metinleri artık video olarak gösterilmektedir. Bunun başlıca sebebi dinlemeyi görsellerle birlikte sunarak gerçek hayata yaklaştırmaktır.

Sınavlarda video kullanımı farklı yöntemlerle gerçekleştirilmektedir. Öğrenci videoyu kendi bilgisayarından izleyip bilgisayar ortamında dinlemeyle ilgili soruları cevaplayabilir veya klasik yöntemde olduğu gibi cevaplarını sınav kâğıdına yazabilir. Başka bir yöntemde ise video tüm sınıfa tek bir kaynaktan gösterilip öğrencilerden sınav kâğıtlarına uygun cevapları yazması beklenebilir. Bu farklı yöntemler birtakım tartışmaları da beraberinde getirmektedir. Aşağıda dinleme sınavının videolarla gerçekleştirildiği farklı çalışmaların sonuçları ele alınmaktadır.

Musgrove (2017) çalışmasında videolar kullanarak İspanyolca için çoktan seçmeli bir dinleme sınavı geliştirmiştir. Videolar kayıt edilirken kişilere ön hazırlık imkânı verilmeyerek daha gerçekçi kayıtlar sunulmuştur. Pilot testin ardından 400 öğrenciyle yapılan anket sonucunda bu sınavın gerçek yerleştirme sınavında kullanıldığında katılımcıları ayırt edici nitelikte olduğu, güvenilirliğinin yüksek olduğu ve öğrencileri seviyelerine göre yerleştirmede başarılı olduğu kanıtlanmıştır. Bu çalışmanın katkılarıyla dinleme sınavlarında kullanılan kayıtları dilin gerçek kullanımına yaklaştıkça ölçme açısından daha güvenilir olduğu görülmüştür.

Diğer bir çalışma özel amaçlı dil öğreniminde kullanılan dinleme testlerine odaklanmıştır. Powers (2011) Kanada Savunma Akademisi'nde yapılan testlerde dinleme becerisinin diğerlerine oranla hep düşük olduğunu gözlemlemiş, bu başarısızlığın konuşma becerisiyle kıyasladığında öğrencilerin dinlediğini anlamamalarından ziyade testten kaynaklanabileceğini ileri sürmüştür. Bu nedenle gerçek hayattaki dil kullanımına daha yakın olduğu için videoların kullanıldığı bir

dinleme testi hazırlamış ve *AUA (Assessment Use Argument)* üzerinden testin geçerliğini incelemiştir. İlk aşamada test uygulandıktan sonra öğretmenlerin de tavsiyesiyle her bir soruya süre vermek yerine testin tamamına süre sınırı getirilmiştir. Diğer uygulamada öğrencilerin videoyu durdurabilmesine olanak sağlamışlardır. Üçüncü aşamada ise test Almanya'daki seminerde ve Kanada Savunma Akademisi öğretmenleri ve öğrencileri üzerinde uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda video kullanımının stresi azalttığı, odaklanmaya yardımcı olduğu, kişileri ayırt etmeyi kolaylaştırdığı, bilişsel yükü azalttığı belirtilirken bazı katılımcılar videonun dikkat dağıtıcı olduğunu belirtmiştir.

Sonuç olarak video kullanılan dinleme sınavlarında görsellerle anlamaya yardımcı olduğu ve stresi azalttığı görülmüştür. Videonun kullanılma şekli sınavın başarısını etkileyebilmektedir. Sınıfta tek bir ekranda videonun izletilip her bir öğrencinin kendi kâğıdına yazarak cevap vermesi gerektiği bir ortamda video kullanımı zaman kaybına ve dikkat dağınıklığına sebep olabilmektedir. Herkesin kendi bilgisayarından videoyu izleyip yine bilgisayarından soruları cevaplayabildiği bir uygulama videonun en etkili kullanım şeklidir. Bu özelliklerinin yanı sıra sınavda video kullanabilmek için herkese bilgisayar sunulması sınavın uygulanmasını zorlaştıran bir etkidir.

Teknolojinin dinleme öğretimi ve sınavlarına katkısı video kullanımıyla sınırlı kalmamıştır. Uzun yıllardır seslendirme, kaset veya CD den dinlenerek yapılan dinleme sınavları teknolojinin katkılarıyla internet üzerinden uygulamaya başlanmıştır. TOEFL gibi sınavlarda yaygın olarak tercih edilmektedir. Bu sınavların en büyük avantajları sürekli ve hızlı uygulanabilmesi, hemen sonuçlarının açıklanabilmesidir (Buck, 2002:255). Katılımcıların sınava girebileceği bilgisayarlı ortamlar sağlama, kullanılacak bilgisayar programındaki uzmanları bulma zorluğu ve katılımcıların bilgisayarla sınavı çözme zorlukları gibi problemleri de beraberinde getirmektedir (Ballester, 2007).

1.5. Türkçe Dinleme Sınavı Geliştirme Çalışmaları

Son yıllarda Türkçe öğrenen sayısının artmasıyla düzey belirleme ve yeterlik sınavlarına duyulan ihtiyaç artmıştır. Ancak uluslararası geçerliliği olan Türkçe yeterlik sınavı henüz bulunmamaktadır. Bu artışın etkisiyle en kısa sürede ulusal ve uluslararası düzeyde yeterlik sınavı hazırlanması gerekmektedir. Hâlihazırdaki kurumlar öğrencileri için yeterlik sınavlarını kendileri geliştirmektedir. Dolayısıyla sınavlarda kullanılan dinleme metinleri ya bu amaçla hazırlanmamış kayıtlardan alınmakta ya da öğretmenler tarafından kurum içerisinde kullanılmaya yönelik hazırlanmaktadır. Seviyelere göre hazırlanmış ve Türkçe öğretimi için kullanılabilecek dinleme metni bulunması oldukça zordur. Seviyeye uygun ve profesyonel bir ortamda kaydedilmiş dinleme metni kaynağı sorunu ses kaydının kalitesi de anlamayı güçleştirebilmektedir.

Son dönemde bu sorunların önüne geçmek için Yunus Emre Enstitüsü profesyonel anlamda uluslararası geçerli bir sınav hazırlama çalışmalarına girmiştir. Hazırladığı sınav 2012 yılından itibaren farklı ülkelerde kullanılmaktadır. Aynı anda farklı ülkelerde uygulanan geçerliği yüksek bir sınavdır. Şuan sadece yazılı olarak sunulmaktadır. Bu sınav 45 dakika sürmektedir. İçerisinde 6 metin ve bu metinlerle ilgili 30 soru bulunmaktadır. Eşleştirme ve doğru yanlış sorularından oluşmaktadır. Metinler bir kez dinletilmektedir.

Geçerliği yüksek bir sınavın geliştirilebilmesi için farklı disiplinlerin de bir araya gelmesi ve detaylı araştırmalar ve uygulamalar yapılması gerekmektedir. Alan yazında yer alan çalışmalar genellikle var olan dinleme testlerini değerlendirmek üzerine yoğunlaşmaktadır. Dinleme sınavlarını geliştirme amacıyla sınav önerileri sunan çalışmalar oldukça yetersizdir. Bu çalışmada yeni bir dinleme sınavı geliştirilmesi amaçlandığından alan yazındaki çalışmaların incelenmesi ve değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Bu doğrultuda bu bölümde alan yazındaki dinleme sınavı geliştirme çalışmaları ele alınmaktadır.

Daha önce de belirtildiği gibi alan yazındaki çalışmalar genelde kullanılmakta olan sınavların değerlendirmesine yöneliktir. Işıkoğlu (2015) tezinde Türkçe yeterlik sınavlarını temsil ettiği varsayımıyla Mersin Üniversitesi İnternet Tabanlı Türkçe

Yeterlik Sınavı ile Sakarya Üniversitesi Uzaktan Türkçe Sınavını madde yazımı bakımından karşılaştırmıştır. İncelenen sınavlarda çoktan seçmeli sorular ağırlıkta olmakla birlikte kısa cevap, doğru-yanlış, eşleştirme, yazılı ve sözlü yoklama sorular da yer almıştır. Soru kökleri ele alındığında soru kökü ile seçenekler arasında binişikliğe, zıt ifadelere, imla ve dilbilgisi hatalarına rastlanmış, bazı soru köklerinin kolay anlaşılamadığı gözlemlenmiştir. Cevap seçenekleri değerlendirildiğinde ise birden fazla doğru cevaba, çeldiriciliği düşük seçeneklere, seçenekler arasındaki uyumsuzluğa rastlanmıştır. Sınavlardaki yönergelerin ana dil öğrencilerine hazırlanan sorulardaki gibi edilgen yapıların ağırlıklı olduğu oldukça uzun cümlelerden oluştuğu görülmektedir. Işıkoğlu (2015) bu gibi durumların öğrencinin dinleme becerisinin yanlış değerlendirilmesine sebep olduğunu belirtmektedir. Yönergelerin anlaşılmasından kaynaklanan sorunların önüne geçebilmek adına dil öğrencisi göz önünde bulundurularak yalın ve anlaşılır bir dil kullanılmalıdır. Bununla birlikte özellikle çoktan seçmeli sorular değerlendirilmesi kolay olduğu için tercih edilmektedir, fakat çeldiricilerin hazırlanması diğer soru türlerine göre daha zordur. Bu nedenle soru türü seçilirken veya çeldiriciler hazırlanırken dikkat edilmesi gerekmektedir.

Diğer bir çalışmada ise dinleme becerisinin gelişimini takip etmek için farklı bir yöntem öne sürülmüştür. Bu çalışma dinleme sınavı kullanmak yerine öğrencilerin dinleme sürecine odaklanılmasını gerektiğini savunmaktadır. Öğrencilerin dinleme süreçlerini yakından takip edebilmeleri ve karşılaştıkları problemlerin farkına varmalarını sağlamak hedeflenmiştir. Türkçe öğrenmekte olan 60 Boşnak öğrenciye bir öz değerlendirme yöntemi uygulanmıştır. Öğrenciler dinleme sürecinde DPA (dereceli puanlama sistemiyle) ile dinleme öncesi, sırası ve sonrasındaki deneyimlerini takip edip değerlendirme fırsatı bulmuştur. Bu uygulamanın en önemli hedefi öğrencilerin üstbilişsel becerilerini geliştirip dil öğrenimlerine katkıda bulunmaktır. Böylece öğrencilerin dinleme sürecinde daha aktif ve bilinçli olacakları belirtilmiştir. Melanlıoğlu (2016)'nın sunmuş olduğu sonuçtan ziyade sürece odaklanan bu alternatif yöntem daha çok sınıf kullanımına, öğrencinin gelişimini takip etmeye yöneliktir. Uygulanışı, içeriği ve üslubu açısından “dinleme becerisi”ni ölçme sınavı değildir. Düzey belirleme veya yeterlik sınavlarında kullanılması yanıltıcı olacaktır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılmak üzere dinleme testi geliştirilmesini doğrudan hedef alan çalışmalar oldukça sınırlıdır. Alan yazında dinleme sınavı geliştirmeyi hedefleyen yalnızca bir çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmada hedef kitlenin Türkçe öğrenme hedefleri kampüs yaşamını sürdürebilmek olarak değerlendirildiği için dinleme testindeki içerikler de ona göre hazırlanmıştır. Bununla birlikte örneklem homojen ve sayıca yetersizdir. Bu nedenlerle ulusal ve uluslararası olarak kullanıma uygun değildir. Tozlu (2017) A1-B2 seviyesinde dinleme sınavları geliştirip geçerlik açısından değerlendirmiş ve sınavın geçerliği üzerinde durmuştur. Araştırmacının hazırladığı farklı seviyelerdeki 5 dinleme metninden oluşan testin ardından katılımcılardan değerlendirme anketi de doldurulmaları istenmiştir. Katılımcılar sınav sırasında kullandıkları becerileri, soruların zorluk derecelerini ve testteki görevlerin konularının uygun olmadığını değerlendirmişlerdir. Araştırmanın detaylı sonuçları aşağıdaki gibidir:

Tablo 1.5.: Dinleme sınavı pilot uygulama öncesi ve sonrası

<i>Pilot uygulamada</i>	<i>Pilot uygulamadan sonra</i>
4 sayı, 2 içeriksel sözcük sorusu Konuşma hızı diğer seviyelere kıyasla yüksek	3 sayı, 3 içeriksel sözcük sorusu İlerleyen çalışmalarda azaltılması öngörülmüştür.
Detay için dinleme Sözcük bilgisi odaklı	Yorumlama gerektiren sorular çıkarıldı
Detay için dinleme (isim, sayı, tarih)	Seviyenin altındaki soru çıkarıldı Seviyeye uygun alt-becerilerle değiştirildi
Detay için dinleme Çıkarımlar yapma D/Y/YA sorusu Dilsel öğeler bakımından seviyeye uygunken bilişsel açıdan seviyenin altında (soyut fikirlere katılma/katılmama gibi üst beceriler yer almıyor)	YA dinlediğini anlamaktansa hafızayı test edip zorladığı için çıkartıldı. Bu durumda şans faktörü artacağı için bu soru çıkartıldı. Doğrudan bilgiler yerine çıkarımsal bilgiler soruldu İlerleyen çalışmalarda çoktan seçmeli sorulardaki seçeneklerin metinle aynı sırada olması tavsiye edilmiştir. Metnin gereksiz kısımlarının atılmasının faydalı olacağı düşünülmüştür.

Kaynak: Tozlu, 2017.

Bu sonuçlardan hareketle sınavda seçeneklerin metinle paralel olmaması, seçilen soru türü ve seviyeye uygun bilişsel becerilerin yer almaması gibi sorunlarla karşılaşıldığı görülmüştür. (Tozlu,2017)

Var olan bu değerlendirmeler göz önüne alındığında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılabilecek bir dinleme sınavı oluşturma aşamasında;

- öğrencilerin dinlemeyle ilgili genel problemleri,
- dinleme metinlerinin içerik, seviye ve uzunluk açısından uygun olup olmadığı,
- soru türlerinin ve maddelerinin anlaşılır olup olmadığı

gibi etkenlerin göz önünde bulundurulması gerektiği anlaşılmaktadır.

1.6. Dinleme Sınavı Hazırlama

Değerlendirme, ölçme sonuçlarının bir kriter (ölçüt) ile karşılaştırarak sonuca varma olarak tanımlanmaktadır (Güler, 2019:12). Sonuçların değerlendirilmesi genel olarak iki farklı şekilde yapılmaktadır. Katılımcıların notlarının birbirlerine göre değerlendirilip sıraya dizilmesiyle başarısının belirlendiği değerlendirme şekline *norm dayanaklı değerlendirme (bağıl değerlendirme)* denilmektedir. Öğrencinin ilk 3e girmesi, sınıf ortalamasının üzerinde alması bu türe örnektir (Güler, 2019:13). Yerleştirme ve düzey belirleme gibi sınavlar genellikle bu değerlendirme yöntemiyle yapılmaktadır. *Ölçüt dayanaklı değerlendirmede (mutlak değerlendirme)* ise sınav öncesinde belli hedefler konulur. Sınavda belirlenen hedefi geçen katılımcı, başarılı kabul edilir. Katılımcının notu diğer katılımcılardan bağımsızdır. Bu sınav türünde dikkat edilmesi gereken kriterlerin detaylı ve adil bir şekilde belirlenebilmesidir. Bu tür sınavlardaki amaç genellikle öğrencinin belirlenen hedefleri ne kadar öğrendiğini görmektir. Bu nedenle başarı ve tanılama sınavlarında yaygın olarak kullanılmaktadır. (Brown, 1996; Douglas, 2014) Aynı test için iki değerlendirme yöntemi de kullanılabilmektedir.

Sınavlar kullanım amaçlarına göre de sınıflandırılmaktadır. Sınıflandırma eğitim sürecinin öncesi, sırası ve sonrası değerlendirme şeklinde yapılmaktadır.

Tablo 1.6. : Sınav Türleri

Tanıma-yerleştirmeye dönük değerlendirme	Biçimlendirme ve yetiştirmeye dönük değerlendirme	Değer biçmeye dönük değerlendirme
Eğitim sürecinin başında yapılır. Amaç öğrencinin doğru programa yerleşmesidir. Seviye tespit, muafiyet sınavları	Eğitim süreci içerisinde belli aralıklarla yapılır. Amaç öğrencinin eksiklerini belirlemektir. Quizler, ünite testleri, tarama testleri	Eğitim süreci sonunda yapılır. Öğrencinin aldığı eğitim sonucundaki ulaştığı noktayı bildirmektir. Bitirme sınavları, uzmanlık sınavları, finaller

Kaynak: Güler, 2019:14.

Tabloda yer alan sınavlar için farklı değerlendirme türleri kullanılabilmektedir. Örneğin seviye tamamlama sınavlarında katılımcılardan belirli bir puan üzerinde alması beklenerek ölçüt dayanaklı bir değerlendirme yapılmaktadır. Yine değer biçmeye dönük değerlendirme kapsamına giren final sınavlarına örnek olarak bir dönem sonunda öğrenciye verilen sınav ele alınabilir. Yapılan sınavın sonucu tüm öğrencilerin notlarının sıralanması ile başarılı-başarısız şeklinde norm dayanaklı bir değerlendirme yapılabilir.

Herhangi bir sınavı hazırlamaya başlamadan önce yukarıda değinildiği gibi öncelikle amacının belirlenmesi gerekmektedir. Belirlenen amaç sınavın şeklini de ortaya çıkarmaktadır. Bu araştırmada yer alan sınav değer biçmeye yönelik bir sınavdır. Bu nedenle sınav öncesi öğrencinin taşıması gereken beceriler belirtilmiştir. Türkçede yeterliği belirlemek için hazırlanan sınavlara bakıldığında içerisinde okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerilerinin yer aldığı görülmektedir. Dil becerisini ölçerken becerileri ayrı ayrı değerlendirmek mümkün değildir. Konuşma sınavına giren bir kişinin karşısındakini dinleyip cevap vermeden sınavı başarabilmesi veya dinleme sınavındaki soruları okuyup anlamadan soruları tamamlayabilmesi mümkün değildir. Bu araştırmada yer alan dinleme sınavında katılımcılardan göstermesi gereken becerileri ölçerken bu durum göz önünde bulundurulmuştur. Bu nedenle dinleme sınavlarında okuma ve yazmanın ne kadar yer alması, öğrencinin dinleme becerisine ulaşabilmek için diğer becerileri ne derecede öne sürülmesi gerektiği üzerinde de durulmaktadır. Genel olarak araştırmanın bu bölümünde dinleme sınavı hazırlama aşamaları, dikkat edilmesi gereken hususlar üzerinde durulmuş ve farklı yabancı dillerdeki dinleme sınavları incelenmiştir.

1.6.1.Dinleme Sınavı Hazırlama Aşamaları

Bu bölümde geçerliği ve güvenilirliği yüksek bir dinleme sınavı hazırlama aşamasında kullanılabilecek bir çerçeve sunulmaktadır. Bunun için alan yazında yer alan dinleme sınavı hazırlama çalışmalarına sınav amacı fark etmeksizin başvurulmuştur. Bu çalışmada kullanılan dinleme sınavı da bu aşamalar göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır.

Alan yazındaki çalışmalara bakıldığında bir dinleme sınavının ana hatlarıyla 3 aşamada hazırlandığı görülmektedir. İlk aşamada sınavın yapılış amacı belirlenmektedir (Green, 2017; Hughes, 2003; Buck, 2002). Ardından bu doğrultuda dinleme metinleri ve soruları hazırlama süreci yer alır. En son aşamada ise gerçek kullanımından önce sınav test edilir ve gerektiğinde düzeltmeler yapılır. Aşağıda bu 3 aşama detaylı olarak ele alınmaktadır.

1.6.1.1.Sınav amacının belirlenmesi

Sınav hazırlamaya başlamadan önce sınavın hangi gruba hazırlandığı göz önünde bulundurulmalıdır. Sınavın uygulanacağı “hedef kitle” hedef dildeki tüm öğrenciler olabileceği gibi, hedef dilde eğitim alacak kişiler veya sadece bir tane dil sınıfı da olabilmektedir.

Hedef kitle belirlendikten sonra sınavın “ne için” kullanılacağı net bir şekilde ifade edilmelidir. Dil sınavları genellikle öğrencinin sınıf içerisindeki durumunu izleme, seviye belirleme veya yeterlik ölçme amacıyla hazırlanmaktadır. Sınav amacı belirlenirken aşağıdaki sorular cevaplanmalıdır:

- Ne tür bir test hazırlanacak? Başarı sınavı (ara sınav veya final sınavı), yeterlik sınavı, düzey belirleme sınavı veya yerleştirme sınavı mı?
- Sınavın öncelikli amacı ne?
- Hangi beceriler test edilecek?
- Sonuçlar ne kadar detaylandırılacak?

Hughes (2003:59)

Dil amacının belirlenmesi hedef kitleden hangi davranışları gerçekleştirmeleri gerektiğini de belirlemektedir. Katılımcıdan beklenen davranışlar iki başlık altında

incelenebilir: beceri odaklı ve görev odaklı (Buck, 2002:102-104). Beceri odaklı yaklaşımda farklı seviyeler için kişinin sahip olması gereken dilsel ve stratejik becerileri gösterilmektedir. Dilsel beceriler dilbilgisi yapılarına, bağlama, işlevine hâkim olmayı ifade etmektedir. Stratejik beceriler ise duyulanın algılanması, zihinde tutulması ve anlamlandırılmasıdır. Kişi bu süreçte kendini takip ederek üstbilişsel (*metacognitive*) becerilerini de kullanmaktadır.

Görev odaklı yaklaşımda ise kişiye belli şartlarda gerçekleştirmek üzere görevler verilir. Gerçekleştirebildiği görevler seviyesini belirtmiş olur. Böyle bir yaklaşımda görevler gerçek dil kullanıcılarının hedef dilin günlük kullanımında karşılaştığı durumlarla aynı veya olabildiğince benzer tutulmaya çalışılmaktadır. (Buck, 2002:106).

Dil düzeylerinin belirlendiği, her bir dil düzeyinde bireylerin hangi becerileri gerçekleştirebildiğinin detaylı bir şekilde gösterildiği Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni yaygın olarak kullanılmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de bu çerçeve esas alınmaktadır. Ancak, hazırlanan sınavlar kullanım amaçlarına bağlı olarak farklı çerçeveleri de kullanabilmektedir. Sınavların çoğu kurumların kendi içerisinde hazırlandığı için genellikle kendi müfredatlarını ve kullanılmakta oldukları kitapları temel almaktadır.

Sonuç olarak sınav hazırlamanın ilk adımında hedef kitle tanınır ve sınav amacı net bir şekilde belirlenir. Bu çalışmada hedef kitle tüm Türkçe öğrencileridir. Amacı ise belirlenen düzeydeki yeterliği ölçmektir.

1.6.1.2. Sınav özelliklerinin belirlenmesi

Sınavın amacı ve hedef kitle belirlendikten sonra sınavın “nasıl” gerçekleştirileceği belirlenmelidir. Bu aşamada sınavın içeriğinin yanı sıra uygulanışı da yer almaktadır.

Sınav amacı ve katılımcılardan göstermesi gereken davranışların belirlenmesi sınavda kullanılacak soru türleri, soruların içerikleri gibi sınavın yapısını oluşturan maddelerin de hazırlanmasına zemin oluşturmaktadır. Örneğin; A1 veya A2 düzeylerindeki bir sınavda ses ve sözcük bazındaki becerileri ölçmeyi hedefleyen

sorular çoğunlukta yer alırken B1 ve üzerindeki seviyelerde üstbilişsel becerileri ölçmeyi hedefleyen eşleştirme ve özetleme gibi sorular kullanılmaktadır.

Bu bölümde sınavın özellikleri açıklanırken dinleme metinleri, metinlerin özellikleri ve kullanılacak soru türlerinin belirlenmesi üzerinde durulmaktadır.

1.6.1.3. Dinleme Metni Seçimi

Dinleme sınavları hazırlanırken karşılaşılan en büyük problem dinleme metinlerinin bulunması, hazırlanması sırasında yaşanmaktadır. Görev odaklı yaklaşımla hazırlanan bir sınavda soruların gerçek dil kullanımına paralel olması önem taşımaktadır.

Dil öğretiminde kullanılan dinleme metinleri iki başlık altında incelenebilmektedir: özgün ve yarı özgün metinler. Radyo yayınları, TV programları, belgeseller, haberler, röportajlar dinleme metni olarak yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Bu tür kaynaklar özgün metinler olarak adlandırılır. Bu metinler seçilirken katılımcıların ulaşabileceği kaynaklardan olmamasına dikkat edilmesi gerekmektedir. Yarı-özgün metinlerde ise var olan metinler uyarlanabilir veya konuşmacılardan belli konular doğrultusunda doğaçlama konuşması istenip kaydedilebilir (Buck, 2002). Dinleme metinlerinin özgünlüğü konusu 1.7.3. *Özgünlük* başlığında daha detaylı olarak ele alınmaktadır.

Dinleme metinlerini seçerken veya hazırlarken dikkat edilmesi gereken diğer bir konu ise metinde kaç kişinin yer alacağını belirlemektir. Sınavlarda monologlar, diyaloglar ve maksimum 3-4 kişi arasında geçen konuşmalara yer verilmektedir. İki veya daha fazla kişi yer alıyorsa farklı cinsiyetler veya ses tonlarıyla konuşma geçişleri daha net belli edilebilir. Kişi sayısının fazla olması katılımcının konuşmacıları takip etmesini zorlaştırmaktadır. Etkili bir dinleme dersi için Rost (1990:171-172) bazı özellikleri vurgulamaktadır. Bu özelliklerin bir bölümü verimli bir dinleme sınavı için de geçerlidir. Sınav için de metin seçilirken dikkat edilmesi gerekenler aşağıdaki gibidir:

- Konuşmacının hızı, aksanı ve konuşmacı sayısı
- Konuşmada “gereksiz(*redundant*)”, boşluk dolduran sözcelerin bulunması
- Görsel destek, önceden materyali okuma

- Metinde sadece dilsel zorluk derecesine değil öğrenicilerin ilgisine, dikkatine ve motivasyonuna da bakılması
- Günlük hayattaki konuşmalardaki duraksama, tereddüt gibi özelliklerin bulunması
- Konuşmacıların görevlerinin (katılımcı, dinleyici, soru soran vb.) anlaşılır olması
- Metnin süresinin katılımcıların seviyesine göre ve sınav stresi göz önünde bulundurularak hazırlanması

Yukarıdakilerden de hareketle dinleme metni seçilirken konuşmaların, konuşma geçişlerinin anlaşılır ve doğal olmasının önem taşıdığı anlaşılmaktadır. Özgünlüğü sağlamak adına tereddüt, sözcük tekrarlama gibi bölümler eklenebileceği gibi dil öğreniminde katılımcıların metni canlı değil bir cihazdan dinlediği, görsel yardımcılarının olmadığı ve sınav streslerinin de olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

1.6.1.4. Soru Türlerinin Belirlenmesi

Soru türleri katılımcıya dinleme öncesi, sırası ve sonrasında verilecek görevleri belirlemektedir. Bu bölümde sorularda yer alan görevler amaçlarına ve cevaplama türüne göre ele alınmaktadır.

Yoğun dinlemede ses, sözcük gibi detayları ayırt edebilme becerisinin ölçümü ön planda olduğu için genellikle A1-A2 seviyelerinde kullanılmaktadır. Etkileşime dayalı ve kapsamlı dinleme soruları daha ileri beceri düzeylerinde tercih edilmektedir. Bu araştırmanın odak noktasını oluşturan B1 seviyesindeki bir öğrencinin kapsamlı dinleme içerisinde özellikle dinlediğini farklı sözcüklerle anlatabilme, yorumlayabilme, özetleyebilme, düzenleme gibi becerilere sahip olması beklenmektedir.

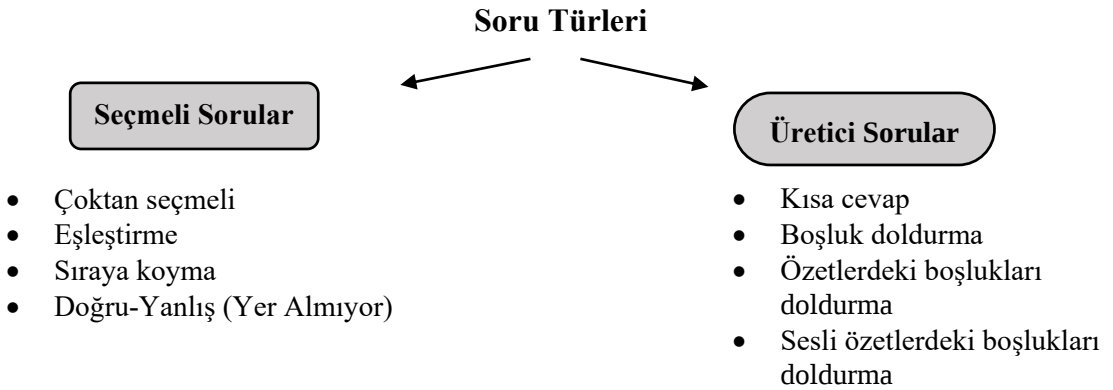
Tablo 1.7. : Dinleme Türleri

Amaçlarına göre dinleme türleri 1.Yoğun dinleme Ses ve sözcük düzeyinde anlayabilme Farklı ifadesini anlayabilme Etkileşime dayalı(responsive) dinleme Açık uçlu veya çoktan seçmeli sorulara cevap verebilme
2. Seçici dinleme Belirli bir bilgi için dinleme Dinleme metnindeki boşlukları doldurma (her .cı sözcük) bilgi aktarımı: dinledikleri doğrultusunda resim, tablo, diyagram gibi görsellerdeki boşlukları tamamlayabilme Cümle tekrarlama
3. Kapsamlı dinleme Duyduğunu yazma(dictation) , not alma, düzenleme, dinlediğini tekrar anlatma

Kaynak: Brown, 2003.

Sınav hazırlamanın ilk aşaması “amaç belirleme” tamamlandığında ve hedef kitle belirlendiğinde dinleme türlerinin belirlenmesi de kolaylaşmaktadır. Örneğin; akademik çalışmalarını hedef dilde tamamlayacak bir öğrenci grubuna not olma-dinlediğini tekrar anlatma gibi kapsamlı anlama soruları kullanılması uygun olacaktır.

Soru türleri, amaçlarının yanı sıra öğrencilerden cevapları nasıl verecekleri göz önüne alınarak da sınıflandırılmaktadır. Cevaplama türüne göre sorular seçmeli ve üretici soru olmak üzere iki grupta değerlendirilmektedir.

Şekil 1.1. : Soru türleri

Seçmeli Sorular

Seçmeli soru türlerinde katılımcıya seçenekler sunulur ve sadece seçmesi beklenir. Bu tür sorularda yazma oranı en düşük seviyede tutulmuştur. Cevaplarken yazma oranının artması katılımcıların odaklarının dinlemeden “doğru” yazmaya kaymasına sebep olmaktadır. Ayrıca yazma uzunluğu arttıkça kabul edilebilir cevapların belirlenmesi de zorlaşmaktadır. Oysaki seçmeli soruların puanlaması ve değerlendirmesi oldukça kolaydır ve güvenilirliği yüksektir.

Seçeneklerin hazırlanması bakımından zorlayıcı bir sınavdır. Seçenekler hazırlanırken dil yapılarının, uzunluklarının benzer olmasına ve fazla uzun olmamasına dikkat edilmelidir. Diğer bir olumsuz özelliği ise doğru cevabın tahmin edilebilirliğinin yüksek olmasıdır. Yaygın olarak kullanılmakta olan seçmeli sorular şu şekildedir:

Çoktan Seçmeli

Her seviyede kullanılabilmektedir. Puanlamasının kolaylığı ve geçerliğinin yüksek olması sebebiyle uluslararası dil sınavlarında yaygın olarak tercih edilmektedir. Seçenekler hazırlanırken dikkatli olunması gerekir. Seçeneklerde benzer ifadelerin ve dilbilgisel yanlışların olmamasına dikkat edilmelidir. Uzunluklarının da birbirine yakın olması da önem taşımaktadır. Seçenek sayısının 3-5 arasında olması tavsiye edilmektedir. Seçeneklerin fazla ve uzun olması dinleme becerisi odağından uzaklaşıp okuma becerisini öne çıkarmaktadır. Seçeneklerde “yukarıdakilerin hepsi” veya “a ve b” gibi ifadeler yer almamalıdır (Brown, 1996). Çoktan seçmeli bir sınavda katılımcının hem yazılanları aklında tutması hem metni takip etmesi hem de değerlendirerek doğru cevabı bulması gerekmektedir. Bu nedenle soru kökü ve seçenekler hazırlanırken katılımcının hafıza yükü göz önünde bulundurulmalıdır.

Eşleştirme

Konuşmacı-içerik, sözcük açıklama, yer-açıklama, görsel-içerik, cümlelerin devamını seçeneklerle eşleştirme şeklinde sunulabilir. Öğrencilerin dinleyerek bulması gereken kısımlar mümkün olduğunca kısa olmalıdır. Seçenek sayısı öncüllerden fazla olmalıdır (Brown, 1996).

Sıraya koyma

Katılımcılardan duydukları diyalog ya da monoloğa göre seçenekleri sıraya koymaları istenir. Duyduklarını anlama ve takip etmeyi test etme açısından kullanışlı bir soru türüdür. Ancak katılımcı metni dinlerken seçenekleri aklında tutmaya çalıştığı için asıl dinlediğini anlama becerisini göstermesine engel olabilmektedir.

Doğru-Yanlış veya Doğru-Yanlış-Yer almıyor

Doğru-yanlış sorularında da seçeneklerin uzunluğu ve içeriği dikkat edilmesi gereken konulardandır. Seçeneklerde “asla, her zaman, hiçbir zaman” gibi kesinlik içeren ifadeler yer almamalıdır (Brown, 1996:54). Bu soru türünde karşılaşılan en büyük problem tahmin etme oranının yüksek olmasıdır.

Üretici Sorular

Cevapları katılımcıların kendileri oluşturmaktadır. Burada dikkat edilmesi gereken nokta kaç sözcüklü bir cevap beklendiğinin belirtilmesidir. Bir dinleme sınavında yazma oranının fazla olması da olumsuz olarak değerlendirilmektedir. Rost (1990:127-128) yazma oranı düşük tutulduğunda öğrencinin dinlemeye dikkatini daha çok verdiğini ve dinlediğini anlamaya daha çok odaklandığını belirtmektedir.

Cevaplar tamamen öğrenci tarafından verildiği için puanlama konusunda problemlerle karşılaşmaktadır. Yazım yanlışlarının veya eş anlamlı sözcüklerin kabul edilip edilmeyeceği tartışma konusu olmaktadır. Son dönemlerdeki sınavlarda yaygın olarak görülen yaklaşım ise anlamayı zedelemeyecek ölçüdeki yazım yanlışlarının ve eş anlamlı sözcüklerin kabulü yönünde olmaktadır. Daha farklı problemlerle karşılaşmamak için çoğu sınavda sözcük sınırı bulunmaktadır. Üretici sorular ise şu şekildedir:

Kısa Cevap

En yaygın kullanılan üretici cevaplama yöntemidir. Seçmeli sorulara kıyasla şans faktörü düşüktür ve katılımcıların gerçek dil kullanımında karşılaştıkları durumlara daha benzerdir (Elliot-Wilson, 2013). Sınavlarda genellikle 3-5 sözcük arası gibi sözcük sınırı belirtilir. Cümlelerin devamı yazma, soruya uygun

cevabı tamamlama gibi şekillerde sunulabilir. Brown (1998) kısa cevaplı soruların becerileri ölçmede oldukça sınırlı kaldığını belirtmektedir.

Kabul edilebilecek yazım hatalarını, kullanılabilecek eş anlamlı sözcükleri belirlemek ve puanlamanın güvenilir olması amacıyla cevap anahtarının önceden detaylı olarak hazırlamak önem taşımaktadır. Sınırlı sayılı katılımcının yer aldığı sınavlarda böyle sözcüklerle karşılaşıldığında geri dönülüp düzeltmeler yapılabilir. Böylece soruna kısa süreli de olsa çözüm bulunabilmektedir. Ancak uluslararası sınavlarda cevap anahtarının önceden tüm detaylarıyla tamamlanması gerekmektedir.

Boşluk doldurma

Başlangıç seviyelerinde (A1-A2) genellikle dinleme metninden birebir aynı tümce alınarak bir sözcük çıkartılır. Daha ileri seviyelerde ise tümce anlamını koruyacak şekilde başka sözcük veya dilbilgisi öğeleriyle değiştirilebilmektedir. Cümledeki boşlukları doldurmanın yanı sıra tablodaki, haritadaki boşlukları doldurma şeklinde de hazırlanabilir.

Dinleme metninin transkripsiyonu üzerinde boşluklar bırakılarak da hazırlanabilmektedir. Böyle bir yöntemde katılımcının testi normal bir okuma testi gibi dinlemeden yapma riski yüksektir (Buck, 1988). Bu nedenle dinleme sınavından ziyade daha çok okuma sınavlarında tercih edilmektedir.

Özetlerdeki boşlukları doldurma

Sınav kâğıdında dinleme metninin özeti bazı boşluklarla verilir. Metni dinlemeden önce okuması için katılımcıya süre verilir. Metne göre özetteki boşlukları doldurması beklenir. Seçilen boşluklar genellikle içeriksel sözcüklerdir (*content words*). Özetlenebilir hikâye gibi metinlerin seçilmesi gerekmektedir. Öğrencilerin bağlantı kurabilme, ana fikri hakkında çıkarımlar yapabilme, önemli ayrıntıları ayırt edebilme gibi üst bilişsel becerilerini ön plana çıkaracak özetler ve boşluklar hazırlanmalıdır. Yapılan uygulama ve araştırmalara göre bu tür soruların güvenilirliğinin ve ayırt ediciliğinin yüksek olduğu görülmüştür. (Buck, 1988: 25)

Sesli özetlerdeki boşlukları doldurma

Bir önceki yöntemden farklı olarak özet metin sözlü olarak sunulur. Mottaghinejad (2010) tarafından geliştirilen bu yöntemde katılımcı asıl metni bir kez dinler. Sınavın geçerliğini artıracak için not almaya teşvik edilir. Özet metnin her 8.ci sözcüğü kaldırılır. Özet metin istenirse farklı bölümlere ayrılarak 3 kez dinlenebilir. Tümceanın anlamını ve sözdizimsel yapısını bozmayan tüm cevaplar kabul edilir.

Boşluk doldurma sorularından en büyük farkı özetteki boşluğa gelecek sözcüğü tamamen dinlemeye bağılı olarak doldurulmasıdır. Boşluk doldurma sorularında dinlemeye gerek kalmadan cümleinin akışından tahmin etme riski bulunmaktadır. Ancak, dinleme metninin kendisi değıl özeti sunulduğunda bu risk düşmektedir.

Özetteki boşluk doldurma sorularından farkı ise öğrenciyi sadece dinlemeye teşvik etmesi, soruda okuma yükü en aza indirmesidir.

1.6.1.5. Uygulama

Metinler seçilip sorular hazırlandıktan sonraki aşamada sınavın nasıl düzenleneceğı belirlenmelidir. Sınav sırasında katılımcıların soruları cevaplamalarını engelleyecek problemler yaşamamaları için gerekli yönlendirmeler yapılmalıdır. Sınavın başında kaç bölümle, metinle ve soruyla karşılaşacakları bilgisi sunulmalıdır.

Her bir bölüm de kendi içerisinde soru türünü tanımlamalıdır. Bu nedenle sınavlarda kullanılan her farklı soru türü için yönergeler hazırlanır, soruların nasıl cevaplanacağı bilgisi verilir. Bazı sınavlarda katılımcıyı bilgilendirmek için (JLPT) örnek soru çözümü verildiğı görülmektedir. Sınavlardaki sorular zorluk derecelerine göre kolaydan zora gidecek şekilde ayarlanır. Eğer farklı türde sorular kullanılacaksa katılımcıların sınava daha rahat alışabilmelerini sağlamak için aşına soru türleri ilk başlarda kullanılır. Bazı sınavlarda konuşmacı sayısı, metin türü, konuşmanın nerede geçtiğı gibi metnin içeriğı ile ilgili açıklamalar verilmektedir (TOPIK).

Katılımcıların bilgilendirilmesi gereken diğeri bir husus ise sınav süresidir. Toplam süreleri, dinleme metninden sonra ne kadar süreleri olduğı bilgisi verilir. Bu aşamada ayrıca metinleri kaç kez dinleyecekleri konusunda da bilgilendirilmelidirler.

Son olarak, metinlerin kaç kez dinletilmesi gerektiği de dinleme sınavlarındaki başlıca tartışma konusudur. Gerçek hayatta görsellerden, konuşmacıların hareketlerinden, ortamdaki yardım alınabilmektedir. Eğer anlaşılmayan yer varsa karşıdaki kişiden tekrarlama veya açıklaması istenebilmektedir. Bu nedenle dinleme sınavlarında ikinci kez dinletilerek öğrencilere bu şans tanınır. Field (2013), ikinci kez dinletildiğinde farklı bilişsel süreçlerden geçildiğini belirtmektedir. İlk dinlemede katılımcı doğru cevabın geçtiği yeri arayarak “sözcük odaklı arama” ya odaklanmaktadır. İkinci dinlemede ise üst düzey becerilere geçerek bağlamdan anlam çıkartmaya çalışır. Bu durum gerçek dil kullanımıyla paralel olduğu için iki kere dinletilmesi gerektiği desteklenmiştir. Ayrıca Murray gelişen teknoloji ile de gerçek hayatta bir metni ikinci kez dinleme şansımızın bulunduğunu belirtmektedir (2007, akt. Field, 2013)

1.6.1.6. Deneme ve düzeltmeler yapma

Sınav hazırlama aşaması tamamlandıktan sonra öncelikle öğretmenlerin veya test hazırlamada uzman kişilerin görüşlerinin alınması gerekir. Diğer bir seçenek ise ana dil kullanıcıları üzerinde uygulamaktır. Son olarak da hedef kitleden örneklem seçilerek uygulanabilmektedir. Özellikle geniş bir kitleyle kullanılacak sınavların öncesinde paralel bir örnek grupta uygulanması eksikleri önceden görebilmek adına önem taşımaktadır.

1.7.Dinleme Sınavı Hazırlarken Dikkat Edilmesi Gerekenler

Test amacı: Testin ne amaçla kullanılacağı net bir şekilde belirtilmelidir. Testler öğrencinin var olan bilgisini ölçüp ona göre bir seviyeye mi yerleştirecek, bilgisi ölçülüp eksiklikler üzerinde odaklanmak için mi kullanılacak yoksa üniversitede hedef dilde yeterliliğinin olup olmadığını belirlemek için mi kullanılacak? Bu hedeflerin belirlenmesi test sonuçlarının daha iyi yorumlanmasını sağlayacaktır.

Testin dili: Testte kullanılan dilin testin kendisinden zor olmamasına dikkat edilmeli ve aynı soru içerisinde birden fazla bilgi (örn. sözcük ve dilbilgisi) sorulmamasına dikkat edilmelidir (Weir,1993). Ayrıca test içerisindeki bir soru diğer soruya cevap niteliğinde olmamalı ve katılımcıları becerilerine göre ayırt edici nitelikte olmalıdır (Weir, 1993)

Soru türü: Sınav hazırlamaya başlamadan önce hangi tür sorular kullanılacağı belirlenmelidir. Elliott-Wilson (2013), her bir soru türünün avantajları ve dezavantajları olduğunu belirtir. Bu nedenle farklı soru türleri kullanmak olumsuzlukları en düşük seviyeye çekecektir. Katılımcıların ilk kez karşılaşacakları bir soru türü olması durumunda gerekli bilgilendirme sunulmalıdır.

Soru sayısı ve süresi: Katılımcılara sınav yönergesinde karşılaşacakları metin ve soru sayısı, her bölüm için sürelerinin ne kadar olduğu ve kaç kez dinleyecekleri bilgisi verilmelidir.

Puanlama yöntemi: Katılımcılara her bir bölümün kaç puan olduğu bilgisinin sunulmasıdır.

Herhangi bir sınav hazırlarken yukarıdaki aşamalardan geçilmektedir. Her bir adımın hazırlanması aşamasında veya sonrasında sınavın uygulanabilmesi ve hedefine ulaşabilmesi için aşağıda detaylı olarak belirtilen *güvenirlilik*, *geçerlik*, *özgünlük* ve *kullanışlılık* özelliklerini taşıması gerekmektedir.

1.7.1. Güvenirlilik

Sınavın tutarlılığı olarak tanımlanmaktadır (Bachman, 1996). Bu tanım doğrultusunda güvenirliliği yüksek bir sınavda sergilenen beceriler farklı sorularda ve görevlerde benzer sonuçlar doğurduğu gibi sınav başka kitlelere de uygulandığında benzer sonuçlar vermektedir. Baykul vd. (2003) ise güvenirliliği ölçme sonuçlarının tesadüfî hatalardan arındırılması olarak tanımlamaktadır. Bu hataların azaltılması sınavın güvenirliliğinin yüksek olması anlamına gelmektedir.

Mackey-Gass (2005) güvenirliliği değerlendirici güvenirliliği ve ölçüt güvenirliliği olmak üzere iki başlık altında ele almaktadır.

Tablo 1.8. : Güvenirlik Türleri

Değerlendirici güvenirliliği Değerlendirici güvenirliliği: Bir kişinin sınav boyunca veya benzer sorulara paralel değerlendirmeler gerçekleştirmesidir. Değerlendiriciler arası güvenirlilik: Aynı madde için farklı değerlendiricilerin benzer değerlendirmeler gerçekleştirmesidir.
Ölçüt güvenirliliği Test-tekrar test: Aynı testin farklı zamanlarda aynı katılımcılara uygulanmasıdır. Paralel (eşdeğer) formlar: Benzer iki testin aynı gruba uygulanmasıdır. Testlerin hazırlanmasında soruların birbirinden kolay-zor hazırlanmamasına dikkat edilmesi gerekmektedir. Tutarlılık (Eşdeğer yarılar yöntemi): Testin ikiye bölünerek bu bölümlerden alınan puanların karşılaştırılmasıdır.

Kaynak: Mackey&Gass, 2005.

Yukarıdaki tablodan hareketle değerlendiricinin tarafsız olması, farklı zamanlarda veya farklı değerlendiricilerle sonuçların değişmemesi gerekmektedir. Sınav hazırlama aşamasında detaylı cevap anahtarları hazırlayarak böyle problemlerin önüne geçilebilmektedir. Sınavda yer alan soruların kişilerin gerçek becerilerini ölçtüğünü, şans eseri olmadığını anlayabilmek için de sınavın farklı zamanlarda uygulanıp sonuçların karşılaştırılması, eşdeğer formlar kullanılması veya eşdeğer yarılar yöntemine başvurulmaktadır.

Güvenirliliği artırmak için Hughes (2003:44-50) aşağıda belirtilen uygulamaları önermektedir:

- **Soru sayısını artırmak:** Sınava eklenen her sorunun birbirinden bağımsız becerileri ölçmesine dikkat edilmelidir. Böylece her soruda katılımcıya becerisini gösterecek bir olanak sunulmuş olmaktadır.
- **Ayırt ediciliği düşük soruları elemek:** Sınavda daha yüksek başarı gösterenlerle daha az başarı gösteren katılımcıların aynı cevabı verdikleri sorular kaldırılmalıdır. Bu tür sorular genelde ya çok zor ya da çok kolaydır.
- **Katılımcılara fazla soru seçeneği sunmamak:** Bazı sınavlarda katılımcılardan bir grup sorunun içerisinden belli sayıda soruyu seçip cevaplandırması istenir. Güvenirliliği artırmak için bu seçeneklerin

benzer olmasına dikkat edilmeli ve sayısı az tutulmamalı hatta mümkünse seçenek sunulmamalıdır.

- **Açık ve anlaşılır ve okunabilir sorular yazmak:** Basımdan veya sorunun dili sebebiyle soruyu anlamamaktan kaynaklanan sorunların önüne geçmek için dikkat edilmesi gereken bir basamaktır.
- **Katılımcıları testin yapısına hazırlamak:** Geçmiş yılların sorularının veya deneme sınavlarının sunulması ile sağlanabilir.
- **Sınava uygun ortam hazırlamak:** Sınavın uygulanabileceği ışığın yeterli olduğu, sessiz bir ortam kullanılmasıdır.
- **Puanlamanın tarafsızlığını sağlamak:** Çoktan seçmeli sorular, kısa cevabı net sorular hazırlayarak sağlanabilir. Diğer bir yöntem ise detaylı cevap anahtarı oluşturmak ve sınavı değerlendireceklere gerekli eğitimi sağlamaktır.

Güler (2013:35-36) de benzer şekilde güvenilirliği artırmak için aşağıdaki noktalara önem verilmesini savunmaktadır:

- soru sayısını artırmak
- soruları açık ifadelerle hazırlamak
- öğrencilerin sınav motivasyonunu artırmak
- sınav süresini az-çok olmayacak şekilde ayarlamak
- tesadüfi hata kaynaklarını ortadan kaldırmak

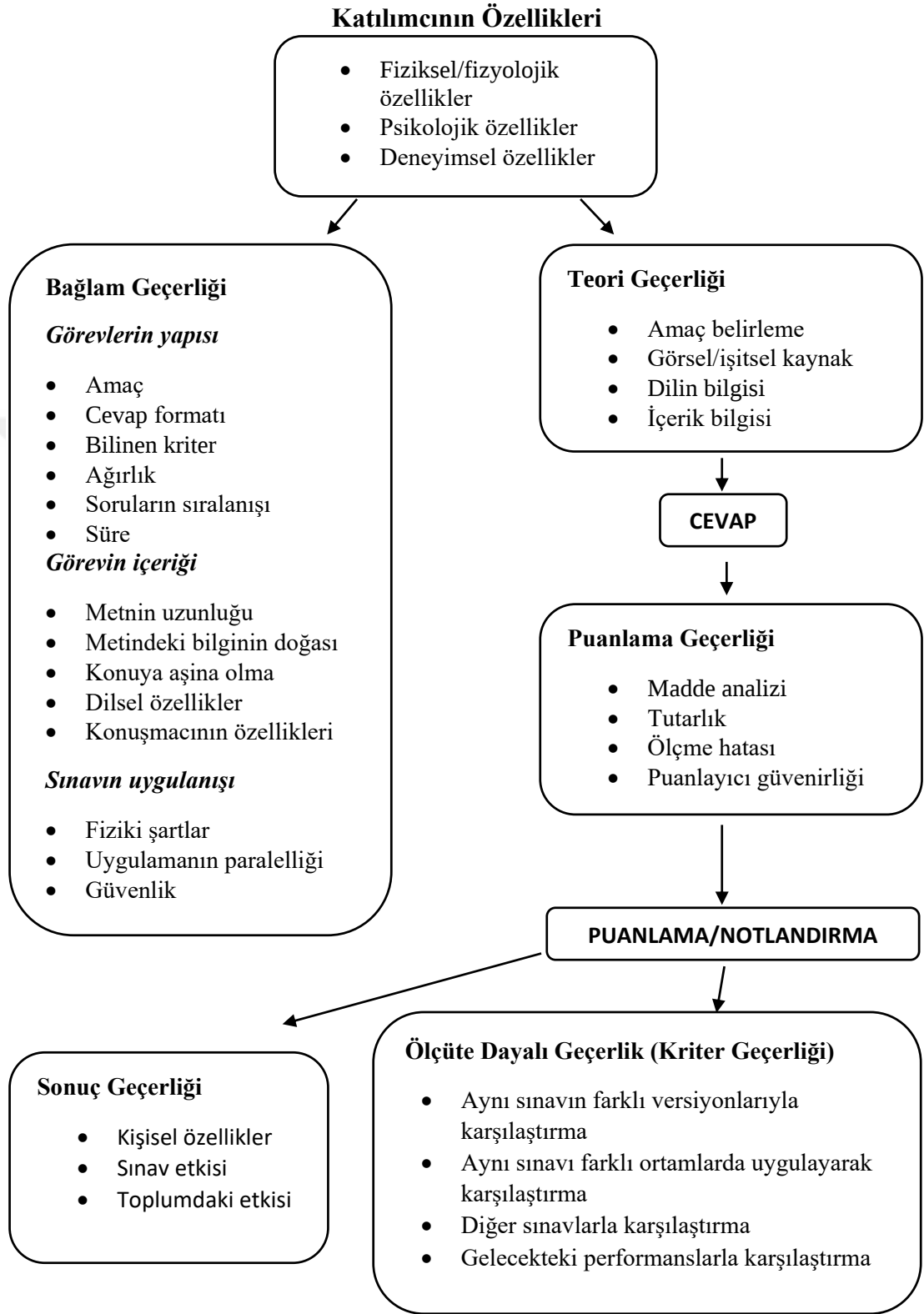
Sonuç olarak güvenilirliği sağlamak için soruların ayırt etmede ve yanıtların değerlendirmede tarafsız ve net olmasının vurgulandığı görülmektedir. Güvenirliğin artırılmasıyla geçerlik de artacaktır ancak Ergin (1995:126) bahsettiği gibi bir sınavın güvenilir olması geçerli olduğunu garantilememektedir. Her iki şartın da sağlanmasının ölçek için anlamlı olduğunu belirtmektedir. Geçerliğin tanımı ve sınavın geçerliğini sağlayan etmenler ilgili bölümde detaylı olarak ele alınmaktadır.

1.7.2. Geçerlik

Genel tanımıyla geçerlik sınavın ölçmek istediği becerileri ölçebilmesi, sonuçların hedeflerdeki becerileri yansıtabilmesidir. Lemnetti (2014), ölçme aracının hedeflediği özelliği ölçebilmesi şeklinde ifade etmektedir. Güler (2019) geçerliği, ölçme aracının başka hiçbir değişken karışmaksızın ölçülebilme derecesi olarak tanımlamaktadır. Brown (1996: 231) geçerlik için ölçülmek istenilen, hedeflenen becerinin ölçülme derecesi olarak ifade etmektedir. Douglas (2014:10) ise geçerliği, test sonuçlarına dayanarak yapılan yorumların uygunluğu olarak açıklamaktadır. Bu tanımlardan hareketle, Türkçe dinleme becerisinin ölçülmesini hedefleyen bir sınavın doğrudan dinleme becerisine odaklanması gerektiği anlaşılmaktadır. Elde edilen sonuçların da katılımcının gerçek becerisini yansıtıyor olması sınavın geçerli olduğunu göstermektedir.

Weir (2005) bir testin geçerliğini ölçerken test öncesi ve sonrası değerlendirmeler yapmaktadır. Sunduğu sosyal-bilişsel çerçevede test öncesinde teste giren kişilerin özellikleri, teori geçerliği ve bağlam geçerliğini ele almaktadır. Test uygulandıktan sonra ise puanlama, ölçüte dayalı geçerlik ve sonuç geçerliği olarak geçerliği denetlemektedir.

Aşağıda Weir'in sosyal-bilişsel çerçevesi doğrultusunda sınav geçerliği ele alınmaktadır. Alan yazındaki farklı çalışmalar doğrultusunda sosyal-bilişsel çerçevenin dışında da geçerliğin farklı yorumlamalarına da değinilmektedir.

Şekil 1.2. : Sosyal Bilişsel Çerçeve

Kaynak: Weir (2005).

Katılımcı Özellikleri

Sınav hazırlanırken katılımcıların farklı özellikleri göz önünde bulundurularak hazırlanmalıdır. Öncelikle, katılımcıların fiziksel özellikleri veya psikolojik farklılıkları sınavda başarısız olmasına sebep olmamalıdır. Bununla birlikte sınavın yapısıyla daha önce karşılaşmamış katılımcıların da bu sebepten sınavda dil becerilerini gösterememelerinin önüne geçilmesi gerekmektedir. Kullanılan soruların yapısına aşina olmayan katılımcılara örnek soruların veya sınavla ilgili yönlendirmelerin bulunduğu kitapçıkların sunulması tavsiye edilmektedir. Aşağıda yer alan tabloda sınav hazırlamadan önce göz önünde bulundurmanız gereken katılımcı özellikleri belirtilmektedir (akt. Weir, 2005, O’Sullivan, 2000).

Tablo 1.9. : Katılımcı Özellikleri

<i>Fiziksel/Fizyolojik</i>	<i>Psikolojik</i>	<i>Deneyimsel</i>
• Geçici rahatsızlıklar (baş ağrısı, diş ağrısı vb.) • Uzun süreli bedensel engellilikler (işitme, görme, konuşma) • Cinsiyet • Yaş	• Karakter • Hafıza • Bilişsel yapı • Duyuşsal yapı • Odaklanma • Güdülenme • Duygusal durum	• Eğitim • Sınava hazırlıklı olma • Sınav deneyimi • Hedef dilin ülkesinde bulunma

Kaynak: O’Sullivan, 2000.

Belirtilen tablodan da anlaşılacağı gibi sınav hazırlarken katılımcılar arasındaki fiziksel, psikolojik ve deneyimsel farklılıklar göz önünde bulundurulmalıdır.

Teori Geçerliği

Teori geçerliği, yapı geçerliği olarak da ifade edilir. Teoride tanımlanmış bir yapının uygulamada ölçülmesidir. Bu tanım “yapı nedir?” sorusunu da beraberinde getirmektedir. Yapı (*construct*), verilen test veya görevi gerçekleştirmek için gereken beceri olarak tanımlanmaktadır (Bachman-Palmer, 1996). Bachman-Palmer(1996) yapı geçerliğini test sonuçlarına dayanarak yapılan yorumların anlamlılığı ve uygunluğu olarak ifade etmiştir. Örneğin, Türkçe A2 düzeyindeki bir öğrenciden konuşma becerisi sınavında Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı (2001) doğrultusunda “günlük hayatta ihtiyaçlarını karşılamak için aşina olduğu konularda

sınırlı sayıda sözcükle iletişim sağlayabilmesi” beklenmektedir. Burada teoride öğrenciden beklenen davranış-yapı açıklanmaktadır. Sınav sorusu doğrultusunda katılımcıya bu davranışını *sergileyebilme* imkânı sunuluyorsa sınavın yapı geçerliği sağlanmış anlamına gelmektedir.

Belirlenen yapıyı ölçebilmek için farklı türlerde sorular hazırlanabilmektedir. Bu sorular hazırlanırken belirlenen yapının dışına çıkmamasına dikkat edilmelidir. Gelbal’ın belirttiği gibi aynı yapıyı ölçen yeterli sayıda madde bir arada tutulduğunda ve farklı yapıları ölçen maddeler dışarıda bırakıldığında testlerin yapı geçerliği sağlanabilmektedir (2013, akt. Ocak, 2019). Diğer bir deyişle dinleme sınavında metinle ilgili metni anlama soruları hazırlanmalıdır. Metni dinleyip anlamamanın ötesinde başka beceriyi ölçen sözcük bilgisi veya dilbilgisi sorularının çıkarılması gerekmektedir.

Bağlam Geçerliği

Bağlam geçerliği, sınavda kullanılan görevlerin hedef dil kullanımındaki örneklerden seçilmesiyle ve bu örneklerin yansıtıcı olmasıyla sağlanabilmektedir. Bu ifade testin gerçek hayata yakınlığını, özgünlüğünü de ifade etmektedir. Weir (2005) bağlam geçerliğini sağlamak için aşağıda belirtilen alt başlıkların göz önünde bulundurulması gerektiğini belirtmektedir.

Tablo 1.10. : Bağlam Geçerliği

Görevlerin Yapısı	Görevin içeriği	Sınavın uygulanışı
• Amaç • Cevap formatı • Bilinen kriter • Ağırlık • Soruların sıralanışı • Süre	• Metnin uzunluğu • Metindeki bilginin doğası • Konuya aşina olma • Dilsel özellikler • Konuşmacının özellikleri	• Fiziki şartlar • Uygulamanın paralelliği • Güvenlik

Kaynak: Weir,2005:45.

Görevlerin yapısı

Amaç: Görevlerin ve sorudaki yönlendirmelerin net ve anlaşılır olması, soru kökünün yanlış anlaşılmaya izin vermemesi önem taşımaktadır. Bir dinleme sınavında katılımcıya “neden” dinlemesi gerektiği belirterek sınavın amacı net olarak belirtilmelidir. Katılımcıların soruları önceden görüp görmeyeceği, önce not alıp sonra

cevaplandırması gibi yönlendirmeler katılımcıya dinleme amacını sağlamak için yapılmaktadır.

Cevap formatı: Sınavdaki cevaplama türleri de katılımcının cevaplarının yanlış değerlendirilmesine yol açabilmektedir. 1.4.2.1. *Soru Türleri* bölümünde de belirtildiği doğru yanlış sorularında katılımcının şans faktörü oldukça yüksektir.

Bilinen kriter: Bilinen kriter ise katılımcıların nasıl değerlendirileceği konusunda bilgilendirilmesini ifade etmektedir. Cevaplarının nasıl puanlanacağı, yazım yanlışlarının nasıl değerlendirileceği bilgisinin sınav öncesi sunulmasıdır. Örneğin bir dinleme sınavında yazım yanlışlarının kabul edilip edilmeyeceği, hangi yazım yanlışlarının kabul edilebileceği konusunda öğrencilerin bilgilendirilmesidir.

Ağırlık: Sınav içerisindeki aynı görevdeki veya farklı görevlerdeki soruların puanlarının birbirinden farklı olmasıdır. Farklı puanlandırmalar yapılması durumunda katılımcının sorulara ayıracağı süreyi verimli bir şekilde belirleyebilmesi için katılımcıya bildirilmesi gerekir.

Soruların sıralanışı: Dinleme sınavlarında soruların metin akışıyla sıralanmasını ifade etmektedir.

Süre: Dinleme sınavlarında sorular arasında cevaplandırma için yeterli süre verilmelidir. Ayrıca sorulara ayrılan sürenin katılımcılara bildirilmesi de önem taşımaktadır.

Görevin içeriği

Metnin uzunluğu: Metnin, katılımcının gerçek hayattaki kullanım becerilerini gösterecek uzunlukta olmasını ifade etmektedir.

Metindeki bilginin doğası: Metnin konusunun somut veya soyut oluşunu ifade etmektedir. Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni (2001)’ne göre B1 düzeyindeki bir öğrencinin daha çok somut kavramları, günlük hayattaki konuşmaları, öykülerin ve dinletilerin ana fikirlerini ve kişilerin görevlerini anlaması beklenmektedir. Soyut kavramlar B2 düzeyinde beklenen becerilerdir.

Konuya aşina olma: Karışık bir grup için metin seçilirken geniş bir konu açısından seçilmesine dikkat edilmelidir. Belirlenen konunun belli bir gruba “aşina” oldukları

için kolaylık tanımamasına dikkat edilmelidir. Herkesin yaklaşık aynı bilgiye sahip olduğu konuların seçilmesi tavsiye edilmektedir. Konular belirlenirken;

- Konu katılımcıların yaş grubundakilerinin deneyimlerine ve seviyelerine uygun mu?
- Bazı katılımcıları rahatsız edebilecek savaş, ölüm, politik ve dinî konular var mı? Bu konulardan kaçınılıyor mu?
- Katılımcılardan seçilen konudaki genel kültür bilgilerine sahip olması bekleniyor mu? (Sınav katılımcıların konuya hâkim olduğu varsayıлып hazırlanmamalıdır.)
- Konu, katılımcıların daha önce görmediği ancak aşina olduğu, zihinsel şemalarında yer alan bir konu mu? (Çok tanıdık olmamasına dikkat edilmelidir.)
- Metin türü derste kullanılan türlerle paralellik gösteriyor mu? gibi noktalara dikkat edilmesi gerekmektedir.

Dilsel özellikler: Sözcüksel, yapısal ve fonksiyonel özellikleri kapsamaktadır.

Sözcüksel özellikler: Sözcüklerin kullanım sıklığını ve seviyeleri katılımcılara uygunluğunu sorgular.

Yapısal özellikler: Kullanılan dilsel yapıların katılımcıların seviyelerine uygunluğunu ifade etmektedir.

Fonksiyonel özellikler: Tanışma, tartışma, ikna etme, tanımlama gibi fonksiyonel özelliklerin katılımcıların seviyesine uygun seçilmesini ifade eder.

Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni (2001) kapsamında B1 düzeyindeki bir öğrenciden beklenen dilsel özellikler detaylı olarak belirtilmektedir.

Konuşmacının özellikleri: Metindeki konuşmacı hızlı konuştuğunda veya farkı hissedilir ölçüde şiveler kullandığında katılımcının anlamakta zorlandığı görülmektedir. Türkçe öğretiminde İngilizce gibi farklı şive kullanımlarından kaynaklanan sorunlar yaşanmamakta, metinler İstanbul Türkçesi ile sunulmaktadır. Dikkat edilmesi gereken diğer bir nokta ise konuşmacıların sayısıdır. Sayı artırıldığında anlaşılmasını güçleştirmemesi adına konuşmacıların birbirinden ayırt

edilmesini sağlamak gerekmektedir. Bunu sağlamak için genellikle farklı cinsiyetteki konuşmacılar tercih edilir.

Sınavın uygulanışı

Fiziki şartlar: Sınavın gerçekleştiği ortamın aydınlatması, gürültüsü, havalandırması, güç kaynakları gibi özellikleri ifade etmektedir. Bu özelliklerin performansa etki etmeyecek ölçüde ayarlanması beklenmektedir. Sınav ortamının yanında dinleme metinleri kayıtlarındaki arka plan sesleri olabildiğince alt seviyede tutulmalı, anlamanın önüne geçmemelidir. Kayıt oluşturulurken ortam sesinden olabildiğince arındırılmış bir yer seçilmeli, kayıtların yapıldığı cihazların da ses kalitesini düşürmemesine dikkat edilmelidir. (Buck, 2001:184)

Uygulamanın paralelliği: Sınavın farklı ortamlarda, farklı uygulayıcılar tarafından aynı şekilde uygulanmasını ifade etmektedir. Bir sınav merkezinin diğerlerinden farklı süre vermesi sınavın geçerliğini olumsuz etkilemektedir.

Güvenlik: Sınava, sınav geliştiricileri, uygulayıcıları ve puanlayıcıları dışında erişimin kısıtlanmasını ifade etmektedir. Sınavın izinsiz yayınlanması engellenmelidir.

Puanlama Geçerliği

Puanlama geçerliği ise sonuçların farklı kişiler tarafından puanlandığında veya farklı zamanlarda puanlandığında aynı olmasıdır. Bu yönüyle güvenilirlikle benzer özellikler taşımaktadır. Puanlama geçerliğini sağlayabilmek için yapılması gerekenler aşağıda belirtilen şekildedir:

- Geniş kapsamlı bir cevap anahtarı oluşturma
- Değerlendiricilerin tarafsızlığı sağlamak için performans kriterlerini net bir şekilde belirleme
- Görevin gerektirdikleriyle puanlamanın dengesini doğru belirleme
- Geçme notunu belirleme
- Standardizasyon çalışmalarını tamamlama
- Farklı değerlendiricilerin ortalamasını alma
- Sınavı puanlamadan önce değerlendiricileri eğitime tabi tutma
- Soruların ayırt ediciliğini sağlamak için sınavı uygulamadan önce madde analizini tamamlama

Tüm bu uygulamalar tamamen şeffaf bir puanlama oluşturmak ve puanlayıcıların yorumları doğrultusunda farklı değerlendirmeler yapılmasının önüne geçmek için yapılmaktadır.

Ölçüte Dayalı Geçerlik (Kriter Geçerliği)

Kriter geçerliğinde ise sınavın öğrencilerin devam eden becerilerini gösterici nitelikte olup olmadığını ifade etmektedir. Güler (2019:50), ölçüt geçerliğinin hazırlanan bir ölçme aracı sonucu elde edilen puanlarla “ölçüt” kabul edilen başka bir değerlendirme sonucu elde edilen puanlar arası korelasyon katsayısını hesaplayarak bulunduğunu ifade etmektedir. Korelasyon katsayısının yüksek olması geçerliğinin yüksek olduğunu göstermektedir. Güler (2019:50-51) ayrıca geçerliği, öğrencinin gelecek performansını gösterici nitelikte olan *yordama geçerliği* ile ölçme aracının uygun bir şekilde ölçüp ölçmediğini gösteren *uygunluk geçerliği* olarak sınıflandırmaktadır.

Sonuç Geçerliği

Weir(2005) sonuç geçerliğini 3 başlık altında ele almaktadır: kişisel özellikler (*differential validity*), sınav etkisi ve sınavın toplumsal etkisi.

Öncelikle, sınav hazırlanırken katılımcılar arasında ayrımcılık oluşmamasına dikkat edilmesi gerekir. Bu durum katılımcıların sınav sorularını cevaplandırmalarından bağımsız olarak sınav puanlarının etkilenmesine sebep olmaktadır. Bachman (1996:64), katılımcıların kültürel altyapılarını, art alan bilgilerini, bilişsel yapılarını, ana dillerini/yaşlarını/etnik kökenlerini/cinsiyetlerini göz önünde bulundurarak sınav hazırlanması gerektiğini vurgulamaktadır.

Sınav etkisi (*washback effect*) ise olumlu veya olumsuz olabilir. Olumlu etkide sınavdaki sorular dersteki konulardandır. Olumsuz sınav etkisinde ise sınavdaki konuların ders içeriğinden farklı olması söz konusudur. Buradaki durum kapsam geçerliğinden farklı olarak sınavın eğitim sürecindeki etkisini ön plana çıkarmaktadır. Hughes (2003:53-4) sınavın eğitim sürecinde olumlu etki göstermesi için geliştirmek istenilen becerilerin test edilmesini önermektedir.

Son olarak sınavın toplumsal etkileri de önem taşımaktadır. Bazı sınavlar işe girişte gerekirken bazıları eğitimlerine devam etmek için girilmesi gereken sınavlardır. Katılımcıların performansı sınav sonuçlarının getirdiklerinden etkilenmektedir.

Sonuç olarak geçerliği sağlayabilmek için yukarıda bahsi geçen sınav amacından başlayarak sonuç geçerliğine kadar tüm başlıkların üzerinde durulması gerekmektedir. Özet olarak Güler (2019:51) geçerliği artırmak için aşağıdaki önerilerde bulunmaktadır:

- Her bir sorunun tek bir davranışı ölçmesine dikkat etmek
- Soruların zorluğunu öğrencinin seviyesine ve sınavın amacına göre ayarlayabilmek
- Her yıl aynı soruları kullanmamak
- Sınavdan önce soruları açıklamamak ve sınavda ipucu vermemek
- Soruları belli bir kaynaktan aynen almamak

1.7.3. Özgünlük

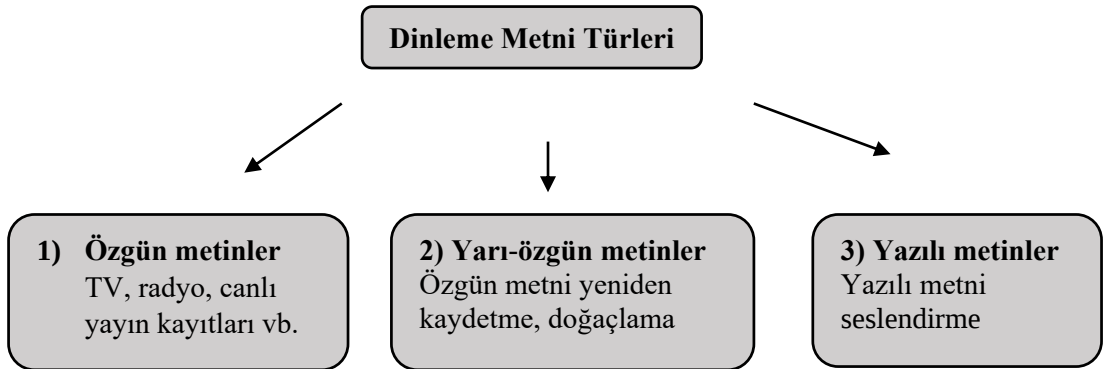
Yaygın olarak gerçeğe uygunluk olarak da ifade edilmektedir. Özgünlük, dil öğreniminde kullanılan dinleme metnlerinin hedef dil kullanıcılarının karşılaştığı metinlerle benzer olmasıdır. Bu metinler anadil kullanıcıları için hazırlanan metinlere yaklaştıkça özgünlüğü artmaktadır. Breen (1985, akt. Taylor 1994) özgünlüğü farklı başlıklar altında ele almaktadır:

- Öğrenciler için girdi olarak kullanılan dinleme metnlerinin özgünlüğü
- Metinler hakkında öğrencilerin yaptığı yorumlamanın özgünlüğü
- Görevlerin özgünlüğü
- Dil sınıfının sosyal öğrenme ortamının özgünlüğü

Yukarıdaki başlıklardan hareketle dinleme sınavı hazırlanırken özgünlüğü sağlayabilmek için sadece metinlerle sınırlı kalınmayıp görevlere de odaklanması gerektiği anlaşılmaktadır. Sınavda katılıcımdan yapması istenilen görev, dilin gerçek kullanımında karşılaşılabilecekleri bir yapıda olmalıdır. Brown (2003) da, sınavlar için özgünlüğü sınav yönteminin gerçek hayata yakın olması şeklinde tanımlamaktadır. Bu ifade, metnin içeriğinin ötesinde işlevini, gerçekleştirilmesi beklenen görevleri öne

çıkarmaktadır. Örneğin hedef dilde eğitim görecekler için hazırlanan bir sınavda akademik ders içeriklerinin bulunduğu metinler, not alma, detaylı bilgi için dinleme sorularının ağırlıklı olarak bulunması sınavın özgünlüğünü artırmaktadır.

Field (2009) dinleme metinlerini özgün, yazılı ve yarı-özgün şeklinde sınıflandırmaktadır. Özgün metinler hedef dildeki televizyon, radyo, internet vb. sınırsız kaynaktan doğrudan alınan metinleri ifade etmektedir. Ancak, dil öğretiminde ve sınavlarda özellikle başlangıç seviyesindeki öğrenciler için uygun değildir. Bu nedenle genellikle yazılı metinlere ağırlık verilir. Konuşmacılar yazılı bir metni kaydederler. Tereddüt ifadeleri genellikle bulunmamaktadır. Konuşma sıraları dilin gerçek kullanımıyla kıyaslandığında oldukça net olarak verilmektedir. Bu gibi durumlar metnin özgünlüğünü azaltabilmektedir. Bu nedenle yarı-özgün metinlere başvurulmaktadır. Bu tür metinlerde özgün bir metin yeniden kaydedilebilir(re-recorded). Diğer bir seçenek ise doğaçlama (improvisation) yapılmasıdır. Konuşmacılar konuşacakları konular, sorular verilerek yönlendirilir, tam metin yazılı olarak verilmez. Buck, (2002:165) konuşmacılara ne kadar özgürlük sağlanırsa metinlerin de o kadar özgün olacağını ifade etmektedir. Sonuç olarak bahsedilen 3 türde de metinler dilin gerçek kullanımına yönlendirecek nitelikte olmalıdır.

Şekil 1.3. : Dinleme metni türleri

Dil sınıfına veya sınavına gerçek dil kullanımını birebir taşımak mümkün değildir. Bu nedenle yukarıda bahsedilen uyarılama ve doğaçlama gibi yöntemlerle paralel metinler ve görevler hazırlanmaktadır. Bu metinlerin ve görevleri anadil kullanıcılarının karşılaştığı durumlarla paralel olması özgünlüğünü de sağlamaktadır.

1.7.4. Kullanışlılık

Testte kullanılacak dinleme metinlerinin hazırlanmasından testin sonuçlarının değerlendirilmesine kadar olan tüm süreçleri kapsamaktadır. Testin hazırlanma süresi, hazırlamak için gereken kişi sayısı, uygulanması için gereken mekân, kişi, zaman, kağıt, teknolojik kaynaklar ve puanlanması göz önüne alınması gereken noktalardır (Weir, 1993). Özellikle dinleme sınavlarında metnin nasıl sunulacağı önem arz etmektedir. Sınavda veya derste metnin görselle mi, tek bir kaynaktan mı veya herkese kulaklık ve bilgisayar mı sağlanacağı şartlar doğrultusunda belirlenmelidir.

1.8. Kullanılmakta Olan Dinleme Sınavlarının Değerlendirilmesi

Bu bölümde yeni bir dil sınavı geliştirmek amacıyla alan yazından faydalanmak için var olan dil sınavları incelenmektedir. Yabancı dilde kullanılmakta olan sınavlar seçilirken yaygın olarak kullanılmakta olan dillere ve uluslararası geçerliği olan sınavlara öncelik verilmiştir. İngilizce için birçok ülkede kullanılmakta olan IELTS (*International English Language Testing System*) ve TOEFL(*Test of English as a Foreign Language*) örnekleri ele alınmıştır. Dilin kullanımının yaygınlığının yanında seçilen dinleme sınavlarında dil aileleri de göz önünde bulundurulmuştur. Bu nedenle İngilizcenin de içinde bulunduğu Hint-Avrupa dil ailesinden İspanyolca yeterlik sınavı DELE (*Diplomas de Español como Lengua Extranjera*) ve Almanca yeterlik sınavı TestDaf (*Test Deutsch als Fremdsprache*) dinleme sınavı bölümlerine değinilmektedir.

İncelenen dinleme soruları Avrupa Dilleri Çerçeve Metnini kullanan dillerle sınırlandırılmamıştır. Çerçeveyi kullanmayan ancak hedeflenen B1 düzeyi kapsamındaki becerilere denk gelen seviyedeki başka dil sınavları da seçilmiştir. Bu amaçla bu bölümde Korece yeterlilik sınavı TOPIK (*Test of Proficiency in Korean*) ve Japonca yeterlik sınavı JLPT (*Japanese Language Proficiency Test*) dinleme bölümleri de değerlendirilmektedir. Bu dillerdeki B1 düzeyi seçilirken kullanmış oldukları beceri düzeylerinin içerikleri karşılaştırılmıştır. Bazı sınavlarda B1 düzeyi net bir düzeye denk gelmediği için B1'e yakın iki düzeydeki sınavlar da incelenmiştir.

Tablo 1.11. : Dil Aileleri

Hint Avrupa Dil Ailesi

TELC (The European Language Certificates)
İngilizce: TOEFL (Test of English as a Foreign Language)
IELTS (The International English Language Testing System)
Almanca: TestDaf (Test Deutsch als Fremdsprache)
İspanyolca: DELE (Diplomas de Español como Lengua Extranjera)

Altay Dil Ailesi

Korece: TOPIK (Test of Proficiency in Korean)
Japonca: JLPT (Japanese Language Proficiency Test)
Türkçe: TYS (Türkçe Yeterlik Sınavı)

Belirtilen sınavlar uluslararası geçerliğe sahip olan dinleme sınavlarının genel yapısını kavrayabilmek adına sınav süresi, soru sayısı, soru türü, konuşmacı sayısı, metni dinleme sayısı gibi özellikler doğrultusunda incelenmiştir.

1.8.1. IELTS

İngilizce öğrenmekte olan kişilerin yeterliklerini ölçmede yaygın olarak kullanılmaktadır. Dört beceriyi esas alan bu sınavın dinleme bölümünde 4 farklı metin bulunmaktadır. Sınav süresi 30 dakika olup 40 soru yer almaktadır. Dinleme metinleri 4 farklı konuda ve ortamda gerçekleşmektedir:

- iki kişi arasında geçen günlük konuşma
- günlük konuşmadaki monologlar
- eğitim gibi alanlarda en fazla 4 kişi arasında gerçekleşen konuşma
- akademik monolog (ders vb.)

Bu metinlere yönelik çoktan seçmeli, eşleştirme, haritada/diyagramda yerini işaretleme, form/tablo/özet tamamlama, cümle tamamlama ve kısa cevaplı sorular bulunmaktadır. Soruların türlerine bağlı olarak odak noktası metnin genel anlamında, önemli noktalarında veya detaylarında bulunabilmektedir.

Dinleme metinlerinden önce katılımcılara yönergeleri ve soruları okumaları için süre verilir. Metin bir kez dinletilir. Soru bitiminde de cevaplamaları için süre verilmektedir. Dinleme metinlerinin tamamı bittiğinde ise cevaplarını cevap kâğıdına

geçirmeleri için 10 dakika süre verilir. Aşağıda soru türlerini görmek adına örnekler incelenmektedir.

Çoktan seçmeli

Questions 9 and 10

Choose the correct letter, **A**, **B** or **C**.

9 Type of insurance chosen

- A** Economy
- B** Standard
- C** Premium

10 Customer wants goods delivered to

- A** port
- B** home
- C** depot

Şekil 1.4. IELTS Örnek Sınav – Çoktan Seçmeli

Kaynak: (Çevrimiçi), <https://www.ielts.org/about-the-test/-/media/pdfs/listening-sample-task---multiple-choice.ashx>, 01.02.2021

Örnekte görüldüğü üzere öğrenciler 3 seçenek arasından uygun cevabı seçmektedir. Soru kökü ve seçenekler kısa, sade ve anlaşılır niteliktedir. Seçeneklerdeki sözcüklerin uzunlukları ve türleri (isim, sıfat vb.) paralellik gösterir. Çoktan seçmeli böyle bir soru türüyle karşılaşan öğrenci -okuma becerisinin eksikliği olması durumunda- okuma becerisine takılmadan soruyu yanıtlayabilmektedir.

Eşleştirme

Çoktan seçmeli soru türünde olduğu gibi eşleştirmede de öğrencilere yazma becerisi en az seviyede kullanılmaktadır. Odak noktası yoğun olarak dinleme üzerindedir.

Örnekteki eşleştirme sorusu çoktan seçmeli sorulardan farklı olarak dinleyicinin daha fazla takip etmesini gerektirmektedir. Öncesinde A, B ve C'ye denk gelen ifadeleri aklında tutması ve metni dinlerken kâğıtta yazılı olan ifadelere verilen cevapları doğrudan değil, A, B, C kısaltmalarını kullanarak yazması istenir.

PART 3

Questions 21 - 25

What does Jack tell his tutor about each of the following course options?

- A** He'll definitely do it.
- B** He may or may not do it.
- C** He won't do it.

Write the correct letter, **A**, **B** or **C** next to questions 21- 25.

You may choose any letter more than once.

- 21** Media Studies
- 22** Women and Power
- 23** Culture and Society
- 24** Identity and Popular Culture
- 25** Introduction to Cultural Theory

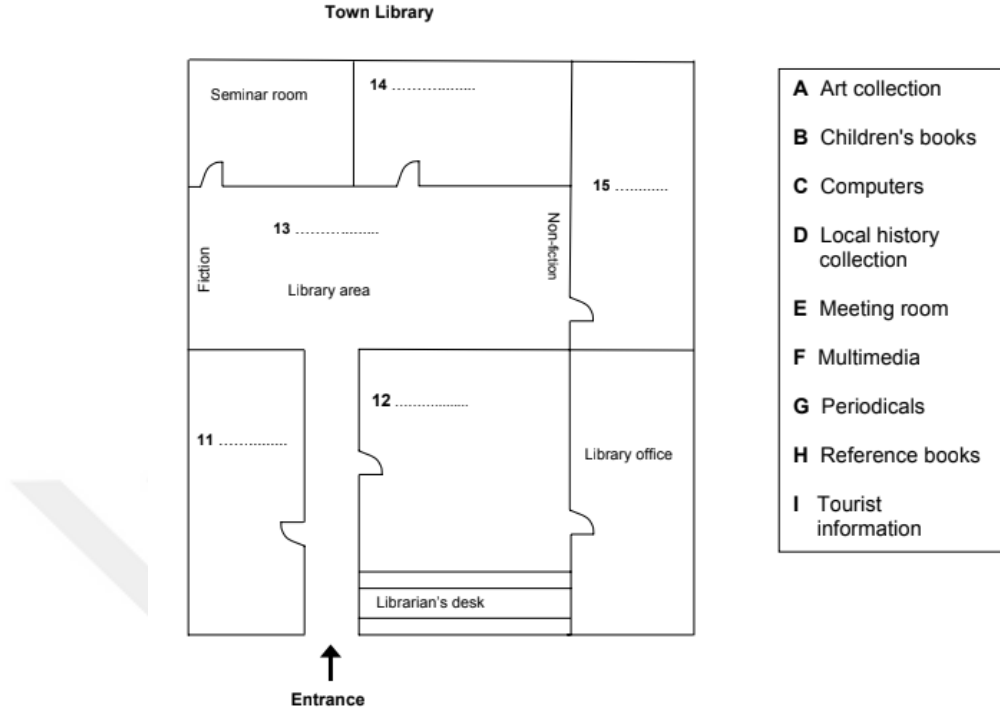
Şekil 1.5. : IELTS Örnek Sınav – Eşleştirme

Kaynak: (Çevrimiçi), [https://www.ielts.org/about-the-test/-/media/pdfs/115006_listening_sample_task - matching_example_1 .ashx](https://www.ielts.org/about-the-test/-/media/pdfs/115006_listening_sample_task_-_matching_example_1_.ashx),
01.02.2021

Metni dinleyen öğrenci daha önceden okumuş olduğu soruları ve denk gelen harfleri aklında tutmalı veya dinlerken yukarıdaki ve aşağıdaki seçenekleri sürekli takip etmelidir. Öğrenci metni dinleyip anlamının yanında seçenekleri takip edebilme sorumluluğunu da taşımaktadır.

Etiketleme-İşaretleme soruları

Bu soru türünde dinleyiciye belirli boşlukların yer aldığı tablo, grafik, harita, plan vb. verilir. IELTS sınavı genel dil becerisini ölçmeyi hedeflediği için sorularda kullanılan metinler dilin gerçek kullanımında karşılaşılabilecek konulardan seçilmektedir, dolayısıyla günlük hayattan alınmaktadır. Aşağıdaki örnekte şehir kütüphanesinin planı sunulmuş, içerisindeki bazı bölümlerin nerede olduğunu dinleme metninden yola çıkarak bulunması istenmiştir.

Şekil 1.6. : IELTS Örnek Sınav – Etiketleme/İşaretleme

Kaynak: (Çevrimiçi), [https://www.ielts.org/about-the-test/-/media/pdfs/115009_listening_sample_task - plan map diagram labelling.ashx](https://www.ielts.org/about-the-test/-/media/pdfs/115009_listening_sample_task_-_plan_map_diagram_labelling.ashx), 01.02.2021

Çoktan seçmeli ve eşleştirme sorularından farklı olarak burada dinleyiciye sunulan görseller dinlemeye yardımcı olacak niteliktedir. Soruların kendisinde kullanılan ve dinleyicinin vereceği cevaptaki yazma oranı en az seviyededir. Bu nedenle dinleyici sadece metne odaklanabilmekte, önündeki görsellerden faydalanarak metni daha rahat zihninde canlandırabilmektedir. Bu soru türünün diğerlerine kıyasla görseller kullanması açısından dinlemeyi kolaylaştırdığı savunulabilir.

Cümle tamamlama

Dinleyicinin üretici becerilerini ortaya çıkardığı soru türlerinden birisi cümle tamamlama sorularıdır. Aşağıdaki örnekte görüldüğü üzere dinleyiciden metin doğrultusunda sorulardaki boşlukları kendi sözcükleriyle doldurması gerekmektedir. Soru kökünde, cevaplarken kullanılması gereken sözcük sınırı verilmektedir.

SECTION 3

Questions 27 – 30

Complete the sentences below.

Write **NO MORE THAN TWO WORDS** for each answer.

Studying with the Open University demanded a great deal of **27**

Studying and working at the same time improved Rachel's **28** skills.

It was helpful that the course was structured in **29**

She enjoyed meeting other students at **30**

Şekil 1.7. : IELTS Örnek Sınav – Cümle Tamamlama

Kaynak: (Çevrimiçi), <https://www.ielts.org/about-the-test/-/media/pdfs/listening-sample-task---sentence-completion.ashx>, 01.02.2021

Böyle bir soru türünün kullanılması kabul edilebilecek cevapların listesinin çıkarılmasını gerektirmektedir. Dinleme metnindeki sözcüklerle birlikte eş anlamlı sözcükler de kullanılabilir. Ayrıca kabul edilebilecek yazım hatalarının da belirlenmesi gerekmektedir. IELTS sınavlarında yazım önemli olduğu için cevabın yanlış yazılması durumunda cevap yanlış sayılmaktadır.

Not Tamamlama

Dilin özellikle akademik amaçla öğrenildiği durumlarda not alma becerisinin geliştirilmesi önem taşımaktadır. Not alma, derslerle sınırlı olmayıp günlük hayatta da karşımıza çıkmaktadır: telefonda konuşurken not alma, TV izlerken yemek tarifi not alma vb. Bu nedenle dinleme becerisini ölçerken not alma sorularına da yer verilmeye çalışılmaktadır. Ölçme ve değerlendirmede öğrencilere alınmış olan bir not üzerindeki boşlukları tamamlama görevi verilir. Aşağıdaki not alma sorusunda öğrencilerden nottaki boşlukları en fazla 3 sözcük veya sayıyla doldurması istenmektedir. Sorularda bırakılan boşluklar detay bilgilere dikkat edilmesini gerektirmektedir.

Complete the notes below.

Write **NO MORE THAN THREE WORDS AND/OR A NUMBER** for each answer.

THE NATIONAL ARTS CENTRE	
Well known for:	11
Complex consists of:	concert rooms
	theatres
	cinemas
	art galleries
	public library
	restaurants
	12
Historical background:	1940 – area destroyed by bombs
	1960s – Centre was 13
	In 14 – opened to public
Managed by:	15
Open:	16 days per year

Şekil 1.8. IELTS Örnek Sınav – Not Tamamlama

Kaynak: (Çevrimiçi), <https://www.ielts.org/-/media/pdfs/listening-sample-task-8.ashx?la=en> , 01.02.2021

Yönergede görüldüğü üzere açık uçlu sorularda öğrenciye sözcük sınırı verilmiştir. Üretici cevaplar beklenen soru türlerinde sözcük sınırının yanı sıra kabul edilebilir yazım hatalarının da cevap anahtarında belirtilmesi gerekmektedir.

Kısa Cevap

Kısa cevaplı sorularda öğrenciye sözcük sınırlaması verilmektedir. Aşağıdaki örnekte de 3 sözcüğe kadar yazabilme sınırı konulmuştur.

SECTION 2

Questions 11 – 16

Answer the questions below.

Write **NO MORE THAN THREE WORDS AND/OR A NUMBER** for each answer.

What **TWO** factors can make social contact in a foreign country difficult?

- 11
- 12

Which types of community group does the speaker give examples of?

- theatre
- 13
- 14

In which **TWO** places can information about community activities be found?

- 15
- 16

Şekil 1.9. : IELTS Örnek Sınav – Kısa Cevap

Kaynak: (Çevrimiçi), <https://www.ielts.org/about-the-test/-/media/pdfs/listening-sample-task---short-answer.ashx>, 01.02.2021

Bu tür sorularda sözcük sınırı getirilmesi sınavın değerlendirilmesini de kolaylaştırmaktadır. Bir önceki not alma sorusunda da görüldüğü üzere öğrencilerden en fazla 3 sözcük yazmaları istenmiştir.

IELTS sınavında kullanılan metinler genel olarak değerlendirildiğinde farklı sayıda konuşmacıya yer verildiği görülmektedir. Bununla birlikte çoktan seçmeli, eşleştirme, not tamamlama ve kısa cevap gibi hem seçmeli hem de üretici beceriler bulunmaktadır. Ayrıca metinler sadece 1 kez dinletilmektedir.

1.8.2. TOEFL

Daha çok üniversite eğitimi İngilizcede alacak öğrencilerin yeterliklerini ölçmek için kullanılmaktadır. Bu nedenle de dinleme sınavlarında kullanılan metinlerin konusunu genellikle akademisyenlerin konuşmaları veya sınıf tartışmaları oluşturmaktadır. TOEFL iBT (internet tabanlı sınav) dört beceriyi kapsamaktadır.

Kâğıt üzerinde uygulanan TOEFL sınavında ise konuşma haricindeki beceriler ölçülmektedir. TOEFL iBT sınavının dinleme bölümü 41-57 dakika arasındadır ve 28-39 soru yer almaktadır. Metinlerin uzunluğu 3-5 dakika arasındadır ve sadece bir kez dinletilmektedir. Bazı sorularda metnin bir bölümü sorudan hemen önce tekrar dinletilir. Bu sorularda konuşmacının belirtilen ifadeyi kullanma amacı sorulmaktadır. 4 seçenekli çoktan seçmeli sorular kullanılmaktadır. Bazı sorularda 2 doğru cevap işaretlenmesi istenir.

TOEFL IBT (Internet Tabanlı Sınav)'de önce metin dinletilir ardından öğrenciler önce soruları sonra da seçenekleri görür. Amaç öğrenciyi akademik alandaki kullanımda yeterli olup olmadığını kavramak olduğu için sınavda da benzer davranış sergilemesi beklenmektedir. Bu nedenle öğrencilere metnin bir kez dinletildiği görülmektedir. Özellikle dinleyip not alma konusuna önem verilmektedir. Bu nedenle de sorular metinden sonra verilmektedir. Bu bölümde TOEFL sınavında kullanılan çoktan seçmeli sorular IELTS'ten farklı bir uygulamaya sahip olmadığı için sadece sınav uygulaması üzerinde durulmuştur.

1.8.3. TestDaf

IELTS amacına benzer şekilde akademik çalışmalar için Almanca öğrenmekte olan kişilerin yeterlik düzeylerini ölçmek için yapılmaktadır. Bu nedenle dinleme metinlerinin içeriği üniversite yaşantısı ve akademik çalışmalardan oluşur. Diğer sınavlardan farklı olarak TestDaf'ta öğrencilere kısa cevaplı ve açık uçlu sorularda herhangi bir sözcük sınırlaması belirtilmemiştir. Katılımcılar akademik alanda kullanmak için bu yeterlilik sınavına girdiği için öğrenciye metinler bir kez dinletilir. Yine buradaki amaç sınavı gerçek kullanıma olabildiğince yaklaştırmaktır. Dinleme sınavı 40 dakika sürmektedir. 3 farklı metinden 7-10 soru sorulur.

Sınav genel olarak değerlendirildiğinde açık uçlu sorularda sözcük sınırı belirtilmemesi sınav değerlendirmede sorunlara yol açabilmektedir. Ayrıca kullanılan metin ve soru türlerine bakıldığında sınavın akademik Almancayı ölçmeyi amaçladığı görülmektedir.

Tablo 1.12. : TestDaf Sınav Formatı

Dinleme metni 1	Metin: 2dk 1 kez dinletiliyor Üniversitede gerçekleşebilecek günlük konuşma Kısa cevaplı 8 soru
Dinleme metni 2	Metin: 4 dk 1 kez dinletiliyor 3-4 kişi ile yapılan bir radyo röportajı 10 Doğru-Yanlış sorusu
Dinleme metni 3	Metin: 5 dk 2 kez dinletiliyor Uzman birisiyle yapılan bir röportaj veya konferans 7 Açık uçlu soru

Kaynak: (Çevrimiçi),
https://www.testdaf.de/fileadmin/testdaf/downloads/Modelltests_papierbasiertes_TestDaF/Modelltest_1/Hoeren/Modelltest_01_HV_Heft.pdf, 01.02.2021

1.8.4. DELE

DELE'nin dinleme bölümünde 5 görev, her görevde 6 soru ve toplamda 40 dakika süre bulunmaktadır. Her farklı soru türü için (çoktan seçmeli ve eşleştirme soruları) örnek soru gösterilmektedir. Dinleme metinlerindeki konular haber metinleri, radyo programı, telefon mesajı, TV programı, arkadaşlar arasındaki konuşmalar gibi günlük hayatta karşılaşılabilecek sorulardan seçilmektedir. B1 üzeri seviyelerde ise dinleyicilerin karşısına alan bilgisi ve soyut düşüncelerle ilgili metinler de çıkmaktadır. Her bir görevden önce soruların okunması için 30 saniye süre verilir. Metinler 2 kez dinletilmektedir. Sorunun cevaplanması için her bir dinletim sonrasında 10 saniye süre verilir. Görevlerin sonunda ise cevapları cevap kâğıdına geçirmeleri için 30 saniye süre verilir. Aşağıda farklı seviyelerden çoktan seçmeli ve eşleştirme sorulara örnekler sunulmaktadır:

Mensaje 1

1. ¿Para qué llama Roberto a Cristina?
- a) Para devolverle su agenda.
 - b) Para proponerle salir a comer.
 - c) Para recordarle que tienen una cita.

Mensaje 2

2. ¿Qué tiene que hacer Pedro?
- a) Acudir a una reunión.
 - b) Elaborar un informe.
 - c) Enviar unos datos.

Mensaje 3

3. ¿Para qué llama el hombre a la mujer?
- a) Para que le envíe el *currículum*.
 - b) Para concertar una cita.
 - c) Para aplazar una entrevista.

Mensaje 4

4. ¿Qué le pide Julia a Mario?
- a) Que le arregle el ordenador.
 - b) Que la ayude a hacer un trabajo de clase.
 - c) Que le preste una película.

Şekil 1.10. : DELE B1 Örnek Sınav - Dinleme Bölümü - Görev 1

Kaynak: (Çevrimiçi),

https://exámenes.cervantes.es/sites/default/files/dele_b1_modelo0.pdf, 01.02.2021

Örnekte her bir soru için 5 farklı telefon mesajı dinletilmektedir. Metinler doğrultusunda doğru seçeneğin seçilmesi istenir. Bir görevin içerisinde her bir soru için farklı metinler dinletildiği gibi sadece bir metin üzerinden de 5 soru sorulabilmektedir. Yaygın olarak çoktan seçmeli soruların kullanıldığı görülmektedir. 3 seçenek sunulmaktadır. Bu durumda da okuma oranının biraz düşürüldüğü görülmektedir.

Diğer bir soru türünde ise (bkz. Şekil 1.11.) üniversite hatıralarından bahseden kişilerin konuşmalarıyla ilgili bir metin yer almaktadır. Burada konuşmacıların bahsettikleri konulara karşılık gelen ifadeyi seçmeleri istenmektedir. Fazladan 4 seçenek verilmiştir.

Persona 0

La opción correcta es el enunciado F.

A B C D E F G H I J
0. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☒ ☐ ☐ ☐ ☐

Tiene 20 segundos para leer los enunciados.

ENUNCIADOS

A.	Obtuvo una beca.
B.	Tocaba en un grupo de música.
C.	Suspendió una asignatura.
D.	Estudió por tradición familiar.
E.	Cambió de carrera.
F.	Conoció a su actual pareja.
G.	Colaboraba con una ONG.
H.	Estudiaba y trabajaba al mismo tiempo.
I.	Practicaba deporte.
J.	Le gustaba ir al cine.

	PERSONA	ENUNCIADO
	Persona 0	F
19.	Persona 1	
20.	Persona 2	
21.	Persona 3	
22.	Persona 4	
23.	Persona 5	
24.	Persona 6	

Şekil 1.11. : DELE B1 Örnek Sınav - Dinleme bölümü - Görev 4

Kaynak: (Çevrimiçi),

https://exámenes.cervantes.es/sites/default/files/dele_b1_modelo0.pdf, 01.02.2021

B1 sınavlarında kullanılan diğer bir soru ise yine eşleştirme sorusu şeklinde hazırlanmıştır. İki arkadaşın sohbeti dinletilir ve tablodaki ifadeleri kim söylediye kişiyi, ikisi de söylediye “ikisi de” ifadesini seçmeleri istenmektedir. Diğer türlerde olduğu gibi ilk soru örnek olarak verilmiş, bu metinle ilgili 6 soru verilmiştir.

	A Álvaro	B Beatriz	C Ninguno de los dos
0. Ha hecho una visita sorpresa.	☐	☒	☐
25. Propone salir a tomar algo.	☐	☐	☐
26. Conoce al novio de Ana.	☐	☐	☐
27. Le preocupa gastarse mucho dinero.	☐	☐	☐
28. Duda si asistirá a la boda de Ana.	☐	☐	☐
29. Ha sacado el billete por Internet.	☐	☐	☐
30. Le da igual que el vuelo haga escalas.	☐	☐	☐

Şekil 1.12. : DELE B1 Örnek Sınav – Dinleme Bölümü – Görev 5

Kaynak: (Çevrimiçi),

https://exámenes.cervantes.es/sites/default/files/dele_b1_modelo0.pdf, 01.02.2021

İşpanyolca yeterlik sınavı genel olarak ele alındığında diğer sınavlardan farklı olarak örnek sorulara yer verildiği ve metinlerin iki defa dinletildiği görülmektedir. Ayrıca IELTS, TOEFL ve TestDaf'tan farklı olarak dinletilen metin sayısı 5'tir. Çoktan seçmeli soruların hazırlanması, puanlanması kolay ve güvenilirliği yüksektir. Seçeneklerin az olmasının olumlu yanı okuma oranını azaltmasıdır. Ancak tahmin etme şansını yükseltme riski taşımaktadır. Bu durum da yeterlik belirlerken yanıltıcı sonuçlar ortaya çıkarabilmektedir.

1.8.5. JLPT

Türkçe ile aynı dil ailesinde bulunan Japonca, sınavlar hazırlanırken ve puanlama kriterleri belirlenirken de Hint-Avrupa dillerinden bazı farklılıklar göstermektedir. Bu nedenle bu çalışmada Avrupa dillerinin yanı sıra Altay dil ailesinden Japonca ve Korece'ye de yer verilmektedir. Bu bölümde Japonca Yeterlik Sınavlarının dinleme bölümlerini daha iyi kavrayabilmek için öncelikle yeterlilik çerçevesi üzerinde durulmuş ardından dinleme sınavı örneklerine yer verilmiştir.

Avrupa dillerinde çerçevede belirlenen seviyeler (A1-C1) yerine Japonca için JF (Japan Foundation) standartlarındaki (N1-N5) 5 seviye kullanılmaktadır. Bu sınava yönelik önemli eleştirilerden birisi Avrupa Dilleri standartlarıyla uyumlu olmayışı yönünde olmuştur. Çerçeve hazırlanırken Avrupa Dilleri Çerçevesi baz alınmış ancak üzerine örnek cümle içerikli “*can-do*” ifadeleri eklenmiştir. Japoncanın kullandığı alfabe sebebiyle özellikle okuma ve yazmadaki farklılığı, seviyelerin kriterlerinde de farklılığa yol açmıştır. Diğer dillerdeki yeterlik sınavlarından farklı olmasının en büyük sebebi JLPT’de yazma ve konuşma kısımları bulunmamasıdır. Bu bölümlerin bulunmayışı da diğer önemli tartışma konusu haline gelmiştir.

JFS’de N5’ten N1’e gittikçe dil becerisi düzeyi de artmaktadır. Bu araştırmada kullanılan B1 seviyesi JFS’de N2-N3’e denk gelmektedir. Aşağıdaki tabloda araştırmayla ilgili olarak N2 ve N3 kapsamındaki beceriler belirtilmektedir:

Tablo 1.13. : Japonca N2-N3 Dinleme Yeterlik Düzeyleri

N2	Farklı durumlardaki ve gerçek konuşma hızına yakın kolay anlaşılır konuşmaları, haberleri anlayabilir; fikirleri ve içeriklerini takip edebilir. Konuşan insanlar arasındaki ilişkiyi ve konuşmanın ana konusunu anlayabilir.
N3	Gerçek konuşma hızına yakın günlük anlaşılır konuşmaları dinleyip anlayabilir. Genellikle konuşmacılar arasındaki ilişkileri ve içeriklerini takip edebilir.

Kaynak: (Çevrimiçi), <https://www.jlpt.jp/e/about/levelsummary.html>, 01.02.2021

Japonca Yeterlik Sınavında tek bir yeterlik sınavına girip sonucu doğrultusunda beceri düzeyini öğrenmek söz konusu değildir. Her bir beceri düzeyi (N1-N5) için ayrı olarak sınavlara girilir ve geçme notunun üzerinde not alınırsa o seviye alınmış olur.

Sınavlar geleneksel yöntemle kâğıt üzerinde sunulmaktadır. Çoktan seçmeli sorulardan oluşmaktadır. Soru kitapçığında sorular yer alabildiği gibi bazı sorularda soru ve seçenekler de dinleme metni içerisinde yer alıp denk gelen seçenekleri (1-2-3) cevap kâğıdına işaretlemeleri istenir. Sınavda konuşma tamamlama, belirli bir bilgi için dinleme, özetleyebilme ve konuşmayı devam ettirebilmek için gereken uygun ifadeyi bulabilme gibi sorular yer almaktadır. Metinler sadece bir kez dinletilir.

Aşağıda N2-N3 düzeyindeki farklı içerikli sorulara örnekler gösterilmiştir. N2 50 dakika, N3 40 dakika sürmektedir. Sınav süreleri metnin uzunluğuna göre değişiklik gösterebilir. Sınav sırasında öğrencilere her farklı soru türünden önce örnek soru alıştırması sunulmaktadır.

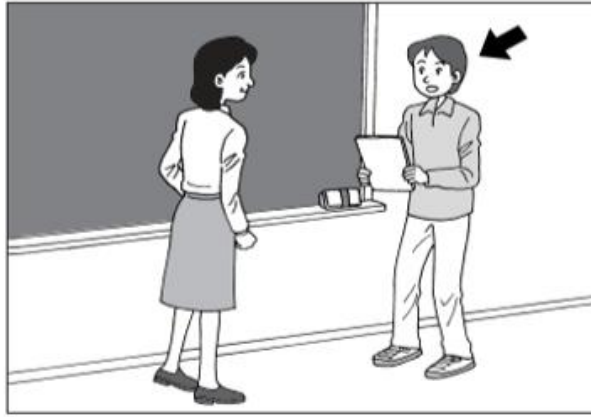
Konuşma tamamlama soruları

もんだい

問題4

問題4では、絵を見ながら質問を聞いてください。それから、正しい答えを1から3の中から一つ選んでください。

ほん
1番

Şekil 1.13. : JLPT N3 Örnek Sınavı - Soru 4

Kaynak: (Çevrimiçi), <https://www.jlpt.jp/e/samples/n3/index.html>, 01.02.2021

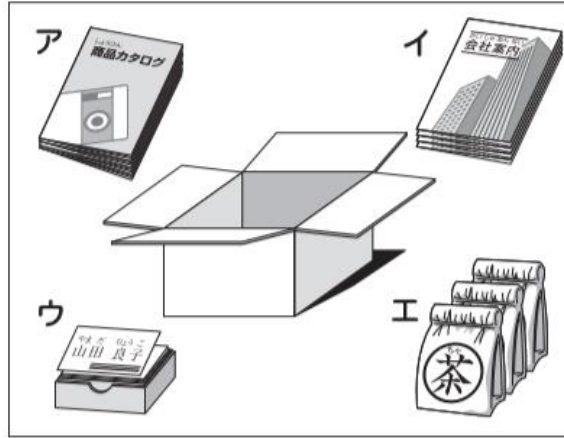
Yukarıdaki N3 seviyesindeki soruda sadece yönerge yazılı olarak sunulmaktadır. Soru ve cevaplar yazılı olarak verilmemektedir. Cevap için 1-2-3 seçenekleri verilmiştir. Resimde okla gösterilen kişinin diğer konuşmacıya hangi (1-3) cevabı verdiğini seçmeleri istenir.

Bu türde duruma uygun düşen cevabın yanında konuşmanın akışına uygun ifade veya o durumda sorulmak istenen sorular da sorulmaktadır. Bazı soruda resim verilirken bazı sorularda sadece soruyla ilgili yönlendirmeler ve seçenekler (sadece 1-2-3 şeklinde) verilmektedir. Öğrenciler önce soruyu, ardından konuşmacıyı ve seçenekleri duyarlar. Metni ve şıkları yalnızca bir kez dinlerler.

Belirli bir bilgi için dinleme soruları

Bu tür sorularda dinleyiciye öncelikle soru dinletilir ve bunun doğrultusunda metni dinleyip uygun seçeneği işaretlemesi beklenir. Seçenekler cevap kâğıdında yazılı olarak bulunmaktadır. Kısa ifadelerin yer aldığı şıkların yazılı olarak verildiği sorularda soru dinletildikten sonra şıkları okumaları için süre verilmektedir. Ardından 2 kişi arasında geçen diyalogun yer aldığı metin dinletilir ve soru tekrarlanıp şıklar dinletilir. JLPT dinleme sınavında tüm metinler ve şıklar bir kez dinletilir sadece soru, metinden önce ve sonra olmak üzere iki kez dinletilmiş olur. Seçeneklerde genellikle kısa ifadeler veya kısaltmalar kullanılmaktadır.

2番

- 1 アイウ
- 2 イウエ
- 3 アイ
- 4 ウエ

Şekil 1.14. : JLPT N2 Örnek Sınav - Soru 2

Kaynak: (Çevrimiçi), <https://www.jlpt.jp/e/samples/n2/index.html>, 01.02.2021

Örneğin yukarıda N2 seviyesindeki soruda yönergeler ve şıklar yazılı olarak sunulmuştur. Dinleyici önce soruyu, sonra metni dinledikten sonra kutuya hangi eşyaların konulduğunu bulmaya çalışır. Burada seçeneklere doğrudan sözcükler yerine kısaltmalar yerleştirilmiştir. Her bir eşya için sırasıyla A-I-U-E harfleri belirlenmiştir.

Genel anlama yönelik sorular

Bu türdeki sorulardaki ayırt edici en büyük özellik sorunun metni dinledikten sonra sorulmasıdır. Cevap kâğıdında sadece yönlendirmeler ve dinledikleri şıkların numaraları yer almaktadır. Bu bölümde dinlenen metinlerde 3 kişi konuşmakta ve metin diğer bölümlerden daha uzundur. Sadece bu soru türünde sınav sırasında örnek soru yer almamaktadır. Dinlerken not alınabilmektedir.

もんだい
問題5

問題5では長めの話を聞きます。この問題には練習はありません。

ばん
1番

問題用紙に何も印刷されていません。まず、話を聞いてください。それから、質問と選択肢を聞いて、1から4の中から、正しい答えを一つ選んでください。

- メモ -

Şekil 1.15. : JLPT N2 Örnek Sınav - Soru 5

Kaynak: (Çevrimiçi), <https://www.jlpt.jp/e/samples/n2/index.html>, 01.02.2021

Örneğin yukarıdaki N2 örnek sınav sorusunda uzun bir metin dinleneceği, alıştırmaya sorusunun olmayacağı, not alınabileceği, cevap kâğıdında hiçbir şey yazmadığı, önce metni dinleyip ardından soru ve seçeneklerin dinleneceği bilgisi verilmektedir. Bunun haricinde cevap kâğıdında sadece 1-4' e kadar seçenekler bulunmaktadır. Not alma sorularında kısa ve uzun dinleme metinleri yer almaktadır.

Japonca Yeterlik sınavındaki dinleme bölümü genel olarak ele alındığında aşağıdaki noktalar dikkat çekmektedir:

1. Metinlerde 2 kişinin konuşması yalnızca bir soru türünde 3 kişinin konuşması
2. Metinlerin yalnızca bir kez dinletilmesi
3. Bir soru türü hariç (not alma sorusu) farklı soru türleri ile karşılaşıldığında örnek soru gösterilmesi
4. Soruların ve birçok yanıtın yazılı değil işitsel olarak sunulması

5. Sorulardaki seçeneklerin dinlemeye dayalı olması, kısaltmalar kullanılması, kısa cümlelerle ifade edilmesi

Tüm bunlardan hareketle Japonca Yeterlik Sınavında dinleyicilerin alışık olduğu sınav sorularından farklı sorularla karşılaştığı için örnek soru kullanılması faydalı olabilmektedir. Bununla birlikte metinlerin yalnızca bir kez dinletilmesinin yine dilin gerçek kullanımına paralel bir özellikte olduğu görülmektedir. Önemli diğer bir nokta ise sınavdaki sorularda ve yanıtlarda yazılı metinlerden olabildiğince kaçılmasıdır. Bunu yaparak yine Japoncanın yazı dilinin, harflerinin zorlayıcı olmasının diğer becerilerin önüne geçmesine engel olunmaya çalışıldığı söylenebilir.

1.8.6. TOPIK

TOPIK Korece için kullanılmaktadır ve iki sınav şeklinde sunulmaktadır. TOPIK-I sınavı başlangıç seviyeleri (1-2), TOPIK-II ise orta(3-4) ve ileri (5-6) seviyeleri ifade etmektedir. TOPIK-I sınavında okuma ve dinleme bölümleri bulunuyorken, TOPIK-II sınavında bunlara ek olarak yazma bölümü de bulunmaktadır. İki sınavdan herhangi birine giren kişinin seviyesi aldığı puana göre belirlenmektedir. Puan tablosu şu şekildedir:

Tablo 1.14. : TOPIK Seviyeleri

TOPIK-I		TOPIK-II			
1	2	3	4	5	6
80-139	140-200	120-149	150-189	190-229	230-300

Kaynak: (Çevrimiçi),
<https://www.topik.go.kr/usr/cmm/subLocation.do?menuSeq=2210101#none>,
01.02.2021

Bu araştırmada kullanılan B1 düzeyindeki seviye için ilgili düzeydeki beceriler göz önünde bulundurularak TOPIK-II'deki 3. seviye baz alınmıştır. Bu düzeydeki dinleme bölümünde 50 çoktan seçmeli soru ve yaklaşık 1 saat süre verilir. Sınavda 4 seçenekli sorular bulunmaktadır ve metinler yalnızca bir kez dinletilmektedir.

Dinleme metinleri arasında soruları cevaplamak için yeterli süre verilir, dinleme metni bitince sınav süreleri de bitmiş olur. Aşağıda 3. dil düzeyi için belirlenen kriterler yer almaktadır:

- günlük aktiviteleri tamamlamak, kamusal faaliyetleri genel olarak tamamlayabilmek, çok zorlanmadan sosyalleşebilmek
- paragraf bazlı belli konularla birlikte kendisiyle ilgili sosyal konuları anlayabilmek ve ifade edebilmek
- ayırt edici özelliklerine dayanarak sözlü ve yazılı dili ayırt etmek ve anlamak

TOPIK dinleme bölümündeki soru türleri 6 başlık altında incelenebilmektedir (TOPIK Guide):

- konuşmadaki bilgiyi sorma
- konuşmanın devamında gelebilecek konuşma-cevabı sorma
- konuşma metninin ana fikrini/konusunu/gerçekleştiği yeri sorma
- Konuşmacının ne düşündüğü/ne yapacağı/düşüneceğini sorma

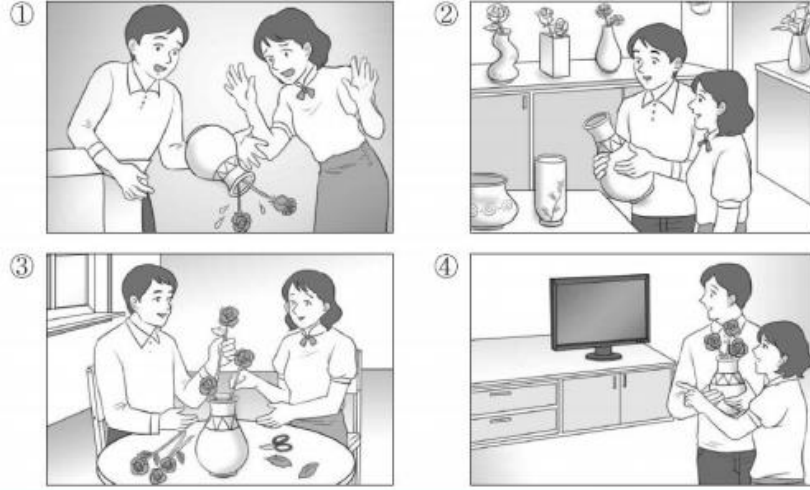
Konuşma genellikle bir erkek ve bir kadın arasında geçmektedir.

Katılımcılardan metni dinledikten sonra metinden hareketle konuşmacının ne yapacağını tahmin etmesi beklenir.

- Konuşmacının düşüncesini veya konuşmanın ana fikrini sorma
- Konuşmanın geçtiği yeri/durumu/içeriği en iyi anlatan fotoğrafı seçme

Şekil 1.16.'teki örnekte durumu en iyi anlatan görsel sorulmaktadır. Görsellerle dinleme metninin takibi ve zihinde canlandırılmasına yardımcı olunmaktadır.

남자: 이 꽃병은 어디에 놓을까요?
여자: 저쪽 텔레비전 옆에 놓으세요.

Şekil 1.16. : TOPIK Örnek Soru 1

Kaynak: TOPIK Guide, (Çevrimiçi), <https://www.topikguide.com/>, 01.02.2021

TOPIK sınavında diğer sınavlardan farklı bazı soru türleri bulunmaktadır. Aşağıdaki örnekte katılımcıya konuşmayı dinleyip takip eden boşluğa konuşmanın akışına göre hangi ifadenin uygun olacağı sorulmaktadır. Soruda konuşmada geçen son cümle yazılı olarak verilmektedir. Konuşmacı yemekle ilgili bir yorum yapmaktadır ve bir sonraki konuşmacının vereceği cevap sorulmaktadır.

가: 맛있게 드세요.

나: _____

① 좋겠습니다.

② 모르겠습니다.

③ 잘 지냈습니다.

④ 잘 먹겠습니다.

Şekil 1.17. : TOPIK – Örnek Soru 2

Kaynak: TOPIK Guide, (Çevrimiçi), <https://www.topikguide.com/>, 01.02.2021

Aşağıda yer alan soru türünde ise konuşmanın konusu/geçtiği yer sorulmaktadır. Gösteride seyircilerden telefonu kapatmaları, yerlerine oturmaları istenmektedir. Soruda ise konuşmanın konusu sorulmaktadır. *Teşekkür*, *davet*, *rica* ve *selam* seçenekleri yer almaktadır. Sadece konu/yer sorulduğu için seçeneklerin de kısaldığı ve okuma oranının azaldığı görülmektedir.

남자 : (딩동댕) 지금부터 1부 공연에 이어 2부 공연을 시작하겠습니다. 밖에 계신 관객 여러분께서는 들어오셔서 자리에 앉아 주시기 바랍니다. 계속해서 공연이 끝날 때까지 휴대 전화는 꺼 주시고, 공연 중에는 사진을 찍지 마시기 바랍니다. 감사합니다.

25. 어떤 이야기를 하고 있는지 고르십시오.

- ① 감사 ② 초대 ③ 부탁 ④ 인사

Şekil 1.18. : TOPIK Örnek Soru 3

Kaynak: TOPIK Guide, (Çevrimiçi), <https://www.topikguide.com/>, 01.02.2021

Konuşan kişinin o anda ne yapıyor olduğunun/ne yapacağının sorulduğu sorularda ise konuşmacılar genelde bir kadın bir erkek şeklindedir. Sorunun yapısından da anlaşılacağı gibi bu tür sorularda kimin ne dediğini takip etmek önem taşımaktadır.

여자: 실례합니다. 서울역에 가려고 하는데 몇 번 버스를 타야 돼요?
남자: 버스보다 지하철이 더 빨라요. 저쪽에서 지하철 1호선을 타세요.
여자: 네, 감사합니다.

- ① 남자는 여자를 기다리고 있습니다.
② 남자는 지하철역을 물어보고 있습니다.
③ 여자는 서울역에 가는 버스를 탔습니다.
④ 여자는 지금 서울역에 가고 싶어합니다.

Şekil 1.19. : TOPIK Örnek Soru 4

Kaynak: TOPIK Guide, (Çevrimiçi), <https://www.topikguide.com/>, 01.02.2021

Şekil 1.18.'deki soruda kadın adama Seul'a gitmek için hangi otobüse binmesi gerektiğini sormaktadır. Adam metronun daha hızlı olacağını söyleyerek kadını yönlendirir. Soruda ise kadının ne yapacağı sorulmaktadır. Seçeneklerde ise *adam kadını bekliyor, adam metroyu soruyor, kadın Seul'e giden otobüse bindi ve kadın Seul istasyonuna gitmek istiyor* gibi ifadeler yer almaktadır.

Bu tür soruların dışında metnin ana fikrinin bulunmasının istendiği sorular da kullanılmaktadır. Aşağıdaki örnekte kadınla adam arasında mesai sonrası kişisel gelişimle uğraşma üzerine fikirlerini paylaşmaktadır. Soruda adamın fikrinin ne olduğu sorulmaktadır.

여자: 요즘은 회사일 끝나고 자기계발을 위해 공부하는 직장인이 많아진 것 같아요.

남자: 그렇죠. 퇴근 후의 시간을 얼마나 잘 활용하느냐에 따라 미래가 달라질 수 있으니까요.

여자: 하지만 퇴근 후에 또 다른 공부는 휴식 시간을 빼앗는 거라고도 할 수 있지 않아요? 요즘 직장인들은 회사일도 하고 퇴근 후에는 학원에 다니고 너무 피곤한 하루하루를 보내는 것 같아요.

남자: 저 같은 경우에는 오히려 퇴근 후 무슨 일을 하면서 바쁘게 지낼 때가 아무 것도 안할 때보다 시간이 더 많다고 느껴요. 피곤하다고 집에만 누워 있다 보면 시간이 정말 빨리 가는 것처럼 느껴지던데요.

남자의 중심 생각으로 맞는 것을 고르십시오.

- ① 요즘 직장인들의 생활은 너무 피곤하다.
- ② 퇴근 후에는 충분한 휴식을 갖는 것이 좋다.
- ③ 퇴근 후의 시간을 계획성 있게 보내야 한다.
- ④ 바쁜 생활로 시간이 너무 빨리 가는 것 같다.

Şekil 1.20. : TOPIK Örnek Soru 5 (TOPIK Guide)

Kaynak: TOPIK Guide, (Çevrimiçi), <https://www.topikguide.com/>, 01.02.2021

TOPIK sınavı diğer sınavlarla karşılaştırıldığında soru sayısı fazladır. Sınavda bir metinle ilgili 1-2 soru sorulmaktadır. Metinlerin süresi da daha kısadır.

Yukarıdaki sınav süreleri, soru sayıları, soru türleri gibi özellikleri baz alınarak incelenmiş olan sınavlar genel olarak ele alındığında çoktan seçmeli soruların çoğunlukla tercih edildiği görülmektedir. Bu tür soruların köklerinde ve seçeneklerinde oldukça sade bir dil kullanılıp ifadeler kısa tutularak yazılı metinlerden

olabildiğince uzak durulmuştur. Buradaki amaç değerlendirmenin güvenilirliğini sağlamak ve diğer becerilerin dinleme becerisinin ortaya çıkarılmasına engel olmaktır. Bununla birlikte konuşmacı sayısı genellikle 1-2 kişiyle sınırlı olup sadece bazı sorularda 3 kişinin yer aldığı görülmektedir. Özellikle akademik dil yeterliliğini sağlamayı amaçlayan sınavlarda monologlara da yer verildiği görülmektedir. Metinlerin konuları genellikle katılımcıların günlük hayatta karşılaşılabileceği konulardan seçilmiştir. Birçok sınavda akademik çalışmalarında karşılaşılabilecekleri konuların da yer aldığı görülmektedir. Bu konular alan bilgisini değil, eğitim hayatını kapsamaktadır. Sınav süresince karşılaşılabilecek toplam metin sayısında ise 2 farklı uygulama görülmektedir. Bir yaklaşımda birkaç metne dayanarak tüm sorular sorulurken diğer yaklaşımda bir veya iki soru için bir metin kullanılması tercih edilmektedir. Sınavlar arasındaki diğer bir farklılık ise metni dinletme sayısı olmuştur. Sınavların çoğunda metin sadece 1 kez dinletilmektedir.

Tablo 1.15. : Yaygın Olarak Kullanılmakta Olan Sınavların Karşılaştırılması

Sınav Adı	Sınav süresi	Soru Sayısı	Metin Sayısı	Dinletme sayısı	Soru türleri
IELTS	30 dk	40	4	1	Çoktan seçmeli Eşleştirme Tablo/resim/özet vs. tamamlama Cümle tamamlama
TOEFL	41-57	28-39	5-7	1	Çoktan seçmeli (4 şıklı)
TestDaf	40 dk	25	3		Kısa Cevap Doğru Yanlış Açık uçlu
DELE	40 dk	30	5	2	Çoktan seçmeli (4 şıklı) Eşleştirme
JLPT	N2 - 50 dk N3 - 40 dk	N2 - 32 N3 - 28		1	Çoktan seçmeli (3-4 şıklı)
TOPIK	Yaklaşık 1 saat	TOPIK-II 50		1	Çoktan seçmeli

Yukarıdaki tabloda sınavların genel karşılaştırılması yapılmaktadır. Tablodan hareketle genellikle çoktan seçmeli soruların tercih edildiği görülmektedir. Bunun sebebi olarak bu sınavların çok fazla sayıdaki bir katılımcı kitlesine uygulanması ve çoktan seçmeli soruların puanlamasının kolaylığı gösterilebilir. Süre ve soru sayısı karşılaştırması yapıldığında IELTS'te dakika başına daha fazla soru düştüğü görülmektedir. Ancak diğer sınavlardan farklı olarak soru çeşitliliği görülmektedir. Resim, tablo, cümle tamamlama soruları çoktan seçmeli sorularla kıyaslandığında okuma miktarı daha az olduğu için gerekli süre de kısalmaktadır. TOPIK sınavındaki soru sayısının diğer sınavlara kıyasla oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Soru sayısının yanı sıra kullanılan metin sayısı da oldukça fazladır. Ancak diğer sınavlardan farklı olarak metinlerin süreleri daha kısadır. Genel olarak JLPT ve TOPIK sınavlarına bakıldığında bir metin-bir soru eğilimi görülmektedir.

Son olarak dinletme sayısına bakıldığında DELE hariç diğer tüm sınavlarda metin yalnızca bir kez dinletilmektedir. 1.6.1.5. *Uygulama* bölümündeki tartışmaların aksine bu sınavlarda metnin bir kez dinletildiği gözlemlenmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

METODOLOJİ

Araştırmanın modeli, araştırmada hedef alınan evren, araştırma soruları ve soruları incelemede kullanılan yöntem bu bölümde ele alınmaktadır. Bu çalışmada alan yazı ve kullanılmakta olan sınavlar incelenerek B1 düzeyinde Türkçe dinleme sınavı formatı oluşturulmuştur. Oluşturulan bu sınavın geçerliği incelenirken alan yazındaki çalışmalara, sınav sonuçlarına, öğrencilerin ve öğretmenlerin sınavla ilgili görüşlerini belirttikleri anketlere başvurulmuştur.

2.1. Araştırma Yöntemi

Bu araştırmada ilk üç soru soru Weir (2005) sosyal bilişsel çerçevesi, Field (2013)'in dinleme becerisi çerçevesi ve Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metni kapsamında incelenmiştir. Soruların düzeye uygunluğu ve güvenilirliği için nicel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Nicel araştırmalarda araştırma sorusu sayısal verilerle desteklenmektedir (Muijs, 2004). Bu çalışmada da öğrenci-doğru cevap sayısı, soru-doğru cevaplama sayısı gibi verilere bakılarak sınav değerlendirilmiştir. Sınav uygulandıktan sonra soruların zorluk derecesini görmek için nicel araştırmada betimsel desen kullanılmıştır. Madde ayırt ediciliğini görmek içinse nedensel-karşılaştırma deseni kullanılmıştır. Burada katılımcılar alt ve üst düzey başarı gruplarına ayrılmış ve sorulardaki başarıları karşılaştırılmıştır.

2.2. Katılımcılar

Araştırmanın evrenini, İstanbul Üniversitesi Dil Merkezi ve Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Türkçe Öğretim Merkezi oluşturmaktadır. Örneklem ise İstanbul Dil Merkezinde B1 düzeyindeki 21 öğrenci ile Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesindeki 10 öğrencidir. Örneklem yapılırken uygun örneklem yöntemi tercih edilmiştir. Pandemi şartlarıyla azalan Türkçe öğrenci sayısı sınavın uygulanacağı B1 öğrenci sayısını da etkilemiştir. Var olan bu sınırlılıklar nedeniyle uygulama yapılabilir, ulaşılabilir örneklem seçeneğine başvurulmuştur (Büyüköztürk, 2012; Yıldırım-Şimşek, 2018).

Bu kurumlardaki öğrenciler akademik eğitimlerini tamamlama amacıyla Türkçe öğrenmektedirler. Hedef kitle B1 yeterliğini alıp B2'ye yeni başlamış öğrencilerden seçilmiştir. Hepsi bulundukları kurumlarda A1 düzeyinden başlayarak B2 düzeyine ulaşmışlardır. Sınavın geçerliğini zedelememek adına B2 seviyesinin ilk haftasındaki öğrencilere uygulanmıştır. Sınavdaki boşluk doldurma bölümünü doldurmayan 5 öğrencinin sınavları incelemeye katılmamış, 26 katılımcı üzerinden yapılmıştır. Sınav, katılımcıların farklı dillerden ve kültürlerden geldiği göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır. Katılımcıların hepsi B1 seviyesini başarıyla tamamlamış olmalarına rağmen bireysel farklılıkları, farklı artalan bilgileri ve farklı eğitim durumları sergilemektedir. Ancak bu araştırmada tüm katılımcıların Avrupa Ortak Dil Çerçevesinde belirtilen B1 özelliklerini taşıdığı varsayılmaktadır.

2.3. Araçlar

Yabancı dil olarak Türkçe öğreten ve sınav hazırlayan öğretmenlerle görüşüldüğünde sınavların genelde kurum içerisinde hazırlandığı anlaşılmaktadır. Dinleme sınavı için sadece soru değil, seviyeye uygun metinler de hazırlanması gerekmektedir. Kayıtları da genellikle sınavı hazırlayan kişiler seçmiş veya kendileri kaydetmiştir. Dinleme metinlerinin genellikle standart ve profesyonel olmayan ortamlarda hazırladığı görülmektedir. Bu sınavda da aynı şekilde özgün kaynaklardan faydalanılmıştır. Ayrıca kayıtlar yazılı metinlerden seslendirerek oluşturulmuştur. Bu nedenle bu araştırmada sunulan sınavda da benzer şekilde standart ve profesyonel olmayan kayıtlar kullanılmıştır.

Sınavlarda soru türleri için uzmanların görüşleri alındığında çoktan seçmeli sorulara öncelik verdikleri görülmektedir. Sınavlarda 2-3 metin kullanarak, iki kez dinletmeyi tercih etmektedirler. Çevrim içi uygulanan sınavlarda ise öğrenci verilen sürede istediği kadar dinlemiştir. Alan yazı ve uzmanların da görüşleri doğrultusunda bu sınavda çoktan seçmeli sorulara ağırlık verilmiştir. Sonuç olarak 3 uzun 8 kısa metinden oluşan 32 soruluk örnek bir dinleme sınavı hazırlanmıştır. İlk bölümdeki metinler alan yazındaki çalışmalar ve uzmanların görüşleri göz önünde bulundurularak iki kez dinletilmiştir. İkinci bölümdeki sorular farklı olduğu için detaylı yönergeler hazırlanmıştır. Sınavı değerlendirmek için uygulama sonrası katılımcıların sınav

hakkındaki görüşlerini almak için bir sınav değerlendirme formu taraflarına sunulmuştur.

2.3.1. Sınav Soruları

Pandemi sebebiyle çoğu eğitim kurumu çevrim içi eğitime geçmek zorunda kalmıştır. Sadece dersler değil sınavlar da yüksek oranda çevrim içi yürütülmüştür. Bu şartlar göz önünde bulundurularak dinleme sınavı Google form üzerinden hazırlanmış ve çevrim içi uygulanmıştır. Sınav güvenliğini sağlamak amacıyla sınav linki uygulamadan hemen önce katılımcılarla paylaşılmıştır.

Sınavdaki soru türleri, soru sayısı gibi özellikler belirlenirken alan yazından faydalanılmıştır. Dinleme metni ve soruları belirlemede Avrupa Dilleri Ortak Çerçevesi B1 düzeyi temel alınmıştır. Bu doğrultuda 2 bölümden oluşan bir sınav hazırlanmıştır.

Tablo 2.1. : Sınav formatı

Bölüm 1	Bölüm 2
Metin 1: Çoktan seçmeli soru	8 metin
Metin 2: Çoktan seçmeli soru ve form/tablo doldurma sorusu	Kısa metinler
Metin 3: Eşleştirme sorusu	Çoktan seçmeli soru

Yukarıdaki sınav formatı doğrultusunda hazırlanmış diğer sınav önerileri ekler bölümünde bulunmaktadır. Katılımcılara çevrimiçi sınavlarda farklı şekilde uygulamalarla karşılaştıkları için bu sınavda kullanılan format konusunda bilgi verilmiştir. Bu araştırmada sunulan sınavda form içerisinde yaklaşık 35 dakikalık bir kayıt yer almaktadır. Kaydın içerisinde her bölümde metinleri kaç kez dinleyecekleri, metinlerin konuları, bu metin için hangi sorulara bakmaları gerektiği gibi yönlendirmeler yer almaktadır. Özellikle 2. bölümdeki soru türüne aşina olmadıkları için bilgilendirmeler hem sözlü hem de form üzerinde yazılı olarak belirtilmiştir. Ayrıca yine kaydın içerisinde metni dinlemeden önce soruları okumak, sonrasında da cevaplamak için zamanlarının olduğu konusunda bilgilendirilmişlerdir.

2.3.2. Sınav Değerlendirme Formları

Uygulama sonrası öğrencilerin sınav hakkındaki deneyimlerini ve görüşmelerini belirtebilmesi için bir sınav değerlendirme anketi hazırlanmıştır. Anket soruları belirlenirken Gülle (2015)'nin konuşma sınavı geliştirdiği tezinde kullandığı görev değerlendirme formu esas alınmıştır.

Gülle (2015)'deki kullanımından farklı olarak bu formda öğrencilerden her bir görevi değil bölüm 1 ve 2'yi genel olarak değerlendirmesi istenmiştir. Amaç görevlere odaklanmaktan ziyade daha çok öğrencilerin sınav formatı hakkındaki görüşlerini almaktır. Ankette, yönergelerin anlaşılabilirliğini, sınav süresini, konuların günlük hayatta ve derste karşılaştıkları konularla benzerliğini, dinleme metnindeki konuşma hızlarını değerlendirmeleri istenmiştir. Anket sonunda her iki bölümle ilgili genel yorumları için de açık uçlu bir soru bırakılmıştır.

1. Yönlendirmeler anlaşılır. (The instructions are clear.)

Katılmıyorum	1	2	3	4	Katılıyorum
--------------	---	---	---	---	-------------

Katılımcılardan daha detaylı bilgi alabilmek için evet-hayır seçeneği yerine 1-4 arası değerlendirmeleri istenmiştir.

Diğer bir anket ise sınavı uygulayan veya alanında uzman olan öğretmenlere sunulmuştur. Bu ankette ise soruların ve dinleme metnlerinin seviyesinin öğrencilere uygunluğu, sınav süresi, dinleme sayısı, soru türleri ve farklı soru türlerinin kullanılması hakkındaki görüşleri sorulmuştur. Anket sonunda ise sınav hakkındaki genel görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Öğrenciler ve öğretmenler için hazırlanmış sınav değerlendirme anketleri çalışmanın ekler bölümünde yer almaktadır.

2.4. Puanlama ve Değerlendirme

Her bir doğru cevap için verilen sayı veya harf değeri sınavın puanlama aşamasını oluşturmaktadır. Genellikle sorulara eşit puanlar verilmektedir. Bununla birlikte sınavın farklı bölümlerinde soru başına denk gelen puanın farklı olduğu da görülmektedir. Soruların puanlarının farklı olduğu bu tür sınavlarda (soru dağılımı

farklı) her bölümün puanlarının sınav kâğıdında katılımcılara net bir şekilde belirtilmesi önem taşımaktadır.

Cevap anahtarı doğrultusunda doğru cevaplar tespit edilip puanlandıktan sonra sınavın son aşaması olan “değerlendirme” bölümüne geçilmektedir. Değerlendirme, puanların yorumlanmasını ifade etmektedir. Bu araştırmadaki hedef grup çerçeve kapsamındaki B1 seviyesindeki dil öğrencileridir. B1 seviyesindeki bir katılımcıdan beklenen dinleme becerileri çerçevede detaylandırılmaktadır.

Değerlendirme sürecindeki diğer bir basamak ise geçme notunun belirlenmesidir. Bunun için kesin kurallar bulunmamaktadır. Genellikle rastgele belirlenmektedir. Çoğu zaman katılımcıların %40'ı geçecek şekilde düşünülür (Heaton, 1989:Chapter 11). IELTS vb. sınavlarda geçme notunu test geliştiricilerinden ziyade sınav sonucunun kullanılacağı işler ve üniversiteler belirlemektedir. (Green, 2017:182)

Öğrencilerin notları açıklanmadan önce soruların madde analizinden (item analysis) geçmesi gerekmektedir.(Green, 2017; 1996, Bachman-Palmer, 1996) Madde analizinde bir sorunun “geçerli” olup olmadığı ortaya çıkarılmış olur. Bir sınavda herkesin yanlış yaptığı bir soru iptal edilebilir, puanı sıfırlanabilir veya o sorunun puanı herkese verilebilir.

Bu çalışmada katılımcıların notlarının değerlendirilmesinden ziyade sınav sorularının uygunluğu, zorluk derecesi incelenmektedir. Bu nedenle geçme notu belirlenmemiştir. Sınav sonunda katılımcılara notları değil, doğru yanlış cevapları gösterilmiştir. Sınav öncesinde de puanlarının değerlendirilmeyeceği, doğru ve yanlışlarına bakabilecekleri belirtilmiştir. Çalışmada bir sorunun kaç kişi tarafından doğru cevaplandığı, soruların geçerliği üzerinde durulmuştur.

2.5. Veri Analizi

Bu çalışmada alan yazında sınav geliştirme ile yapılan araştırmalar, uluslararası düzeyde yeterlik sınavı olarak kullanılan genel geçer sınavlar incelenerek yabancı dil olarak Türkçe için B1 düzeyindeki kullanılmak bir sınav hazırlanmıştır. Hazırlanan sınavın bahsi geçen sınavlar gibi farklı ortamlarda kullanılabilip

kullanılmadığını, B1 dinleme düzeyini etkin bir şekilde ölçüp ölçmediğini görmek için geçerlik ve güvenirliği test edilmiştir.

Araştırmanın ilk sorusunda soruların ve metinlerin B1 düzeyine uygunluğu incelenmiştir. Metinlerin diline, içeriğine, uzunluğuna ve hızına bakılmıştır. Sorularda soru cümlesinin anlaşılır olması, sorduğu sorunun düzeye uygunluğu ve seçeneklerin anlaşılabilirliği, düzeye uygunluğu üzerinde durulmuştur.

İkinci soruda ise sınavın bağlam geçerliği üzerinde durulmuştur. İlk soruyla benzer şekilde metinlerin konusu üzerinde durulmuştur. Birinci sorudakilere ek olarak sınavın uzunluğu, metinleri dinletme sayısı, soruların sıralanışı gibi sınavın yapısı üzerinde durulmuştur. Metinlerin konularının derslere ve günlük hayata yakın olup olmadığını incelerken çerçevelere ve anket sonuçlarına bakılmıştır. Bu bölümde soruların B1 düzeyindeki becerileri ortaya çıkarabilecek, ölçebilecek nitelikte olup olmadığı tartışılmıştır. Ayrıca sınavın uygulama aşamasında güvenliğin sağlanıp sağlanmadığı incelenmiştir.

Son olarak soruların öğrencilerin doğru-yanlış cevaplarına bakılmıştır. Sınavın B1 düzeyine uygun, güvenilir olup olmadığını görmek için madde analizi uygulanmıştır. Madde zorluğu analizi yapılarak sınavın B1 düzeyinde olup olmadığına bakılmıştır. Madde ayırt ediciliği analiziyle soruların başarı-başarısız öğrenciyi ayırt etme özelliği incelenmiştir. Madde analizlerinin yanı sıra anket sonuçları da incelemeye katılmıştır

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGU VE YORUMLAR

3.1. Geçerlik

Araştırmanın 1. ve 2. sorusunu cevaplamak için soruların, metinlerin seviyeye uygunluğu ve bağlam geçerliği incelenmiştir. Metinlerin hedeflenen beceri düzeyine uygunluğu sınavın geçerliğini ifade etmektedir. Bu araştırmada hazırlanan sınavın geçerliği incelenirken Weir (2005)'in sosyal-bilişsel çerçevesi kullanılmıştır. Bu kapsamda sırasıyla bağlam geçerliği ve puanlama geçerliği ele alınmıştır.

3.1.1. Bağlam Geçerliliği

Bağlam geçerliğinde metnin genel olarak B1 düzeyinde belirlenen becerilere uygunluğuna ve B1 düzeyindeki materyallerle paralelliğine bakılmıştır. Weir (2005)'in çerçevesinde sunmuş olduğu görevlerin yapısı, görevlerin içeriği ve görevlerin uygulanışı aşamalarıyla geçerlik değerlendirilmiştir. Görevlerin yapısında sınavın amacına, cevap formatına, bilinen kritere, soruların ağırlığına, sıralanışına ve sınav süresine değinilmiştir. Görev içeriğinde ise sınavdaki metinlerin uzunluğu, içeriği, katılımcıların konuya aşinalığı, metnin dilsel özellikleri ve konuşmacıların özellikleri incelenmiştir. Son olarak uygulama aşamasını değerlendirmek için fiziki şartlar, uygulama paralelliği ve sınav güvenliği ele alınmıştır.

Sınavın yapısı

Amaç

Araştırmada kullanılan dinleme sınavının amacı katılımcıların çerçevede B1 düzeyi için belirlenen becerileri taşıyıp taşımadıklarını anlamaktır. Düzey tamamlama sınavı/yeterlik sınavı olarak kullanılabilir. Bağlam geçerliğini kapsamlı olarak inceleyebilmek için sadece Avrupa Dilleri Çerçevesi değil, Weir (2005) ve Ricard (1983)'in sunmuş olduğu çerçeveler de göz önünde bulundurulmuştur. B1 düzeyinde öğrencilerden beklenen davranışlar özetle şu şekildedir:

- Günlük hayatta karşılaştığı konuların genel fikrini anlama ve detaylarını takip edebilme
- Çevresindeki tartışmaların veya uzun konuşmaların ana fikrini takip edebilme

- Kaydedilmiş haber, TV programı gibi metinlerin ana noktalarını anlayabilme
- Müzik, sanat gibi kültürel konulardaki ifadeleri anlayabilme
- Günlük hayatta kullanılan cihazların yönergelerini anlayabile, teknik terimlerini takip edebilme
- Konuşmalardaki neden-sonuç ilişkisini kurabilme
- Metnin gelişimine/sonucuna ilişkin çıkarımda bulunabilme

Yukarıdaki ifadelerden de anlaşılabilceği gibi eşik düzey de denilen B1 düzeyindeki bir öğrenici hedef dili günlük hayatında ve alan bilgisi gerektirmeyen akademik ortamlarda büyük ölçüde sorunsuzca takip edebilmektedir. Hazırlanan metinlerde de bu ortamlar göz önünde bulundurulmuş ve telefon şirketi kampanyası, film yorumları, arkadaş ziyareti, oyun yönergesi gibi günlük hayatta karşılaşılabilecekleri konulara yer verilmiştir. Ayrıca röportaj, haber gibi görsel-işitsel kaynaklarla ders planı, öğrenci hareketliliği, kitap yorumu gibi akademik ve kültürel konulardan da metinler sunulmuştur. Bu nedenlerle sınavın konularının B1 beceri düzeyi kapmasına girdiği görülmektedir. Öğrencilere sunulan ankette metinlerin konularının dersteki ve günlük hayattaki konularla paralel olduklarını düşündükleri görülmektedir. Öğretmenler de benzer şekilde konuların paralel olduğunu belirtmişlerdir. Çerçeveler ve anket sonuçları göz önünde bulundurulduğunda metinlerin seviyeye uygun olduğu görülmektedir.

Metinlerin uygunluğu incelenirken konuşmacıların hızına da bakılmıştır. Öğrencilere sunulan ankette ikinci bölümde konuşmacıların hızının uygun olduğu görülmektedir. İlk bölümde ise metinlerin öğrencilere daha hızlı geldiği görülmüştür. Metinler profesyonel ortamlarda profesyoneller tarafından kaydedilmediği için tonlama ve vurgulamaların yetersiz olduğu, konuşmanın takibinin zorlaştığı yorumu yapılabilir.

Birinci bölümde kampanyalarla ilgili ana bilgiler ve kampanyayı tercih etme nedeni gibi genel anlam ve neden-sonuç ilişkileri üzerine sorular sorulmuştur. 2. metnin ilk bölümünde kaçış oyununun kuralları ve yönergeleriyle ilgili genel anlama soruları, ikinci bölümünde ise fiyatlandırma üzerinde detay bilgiyi takip etme soruları sorulmuştur. Son metinde ise günlük hayattaki karşılıklı konuşan 2 kişiyi takip etmek üzere fikirlerin kime ait olduğunu soran eşleştirme soruları sorulmuştur. 2. bölümdeki

sorularda ise TOPIK ve JLPT sorularında olduğu gibi kısa bir metin verilmiş konuşmacının neden o davranışı gerçekleştirdiği, konuşmanın ana fikri gibi sorular sorulmuştur. Metinlerde farklı sayıda konuşmacı kullanılmıştır. Soruların ölçtüğü becerilere ve metinlere bakıldığında Avrupa Dilleri ve Weir (2005)'in çerçevesindeki şartları sağladığı düşünülmektedir.

Birinci bölümdeki ikinci metinde yer alan boşluk doldurma bölümünde öğrencilere fiyat ve süre bilgisi sorulmuştur. Bu durumda öğrenci boşluğa gelecek bir sözcük veya sayı için dinlemektedir. Burada öğrencinin Field (2013)'in çerçevesinde belirttiği düşük seviyedeki becerilerinden sözcük arama becerisini kullanmaları gerekmektedir. Oysaki B1 düzeyinde çıkarım yapma, anlam oluşturma gibi becerilerin kullanılması beklenmektedir. Ayrıca sunulan ankette öğretmenlerden birisi de bu bölümdeki soruların A2 seviyesinde olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle bu bölümdeki soruların B1 seviyesini ölçmede başarısız olduğu görülmektedir.

Öğrencilere sunulan anket sonuçlarından sınavın zorluk derecesi “orta zorlukta” olduğu anlaşılmaktadır. Anket sonuçlarında ikinci bölümün birinci bölüme kıyasla daha zor olarak değerlendirildiği görülmektedir. Öncelikli sebep olarak öğrencilerin bu soru türüne alışık olmamaları gösterilebilir. Ayrıca yine anket sonuçlarında öğrenciler bir kez dinlemenin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Sınav uygulama aşamasında da öğrencilere yönergede gerekli bilgi verilmiş olsa da bu bölümü tamamlarken zorlandıkları, sürelerinin yetmediği gözlemlenmiştir.

Genel olarak metinlerinin içeriğinin uygun olduğu ancak konuşmacıların özelliklerinin metnin takibini zorlaştırdığı görülmüştür. Soruların hedeflenen beceriyi ölçmede başarılı olduğu gözlemlenmiştir. Ancak ikinci bölümdeki boşluk doldurma sorularının bu seviyenin altında olduğu gözlemlenmiştir.

Cevap formatı

İlk bölümdeki metinlerde çoktan seçmeli, eşleştirme ve boşluk doldurma soruları kullanılmıştır. Çoktan seçmelilerde şans faktörünü azaltmak için 4 seçenek kullanılmıştır. Eşleştirme soruları ise yorum-kişi, ülke-özellik, ürün-özellik gibi farklı konularda sorulmuştur. Boşluk doldurma sorularında sayılar, yer isimleri gibi

cevapları kısa ve net olan sorular sorulmuştur. Sorular tablodaki eksikleri doldurma şeklinde verilmiştir.

Seçilen soru türlerinin öğrencilere uygun olduğu görülmektedir. Ancak bazı sorularda çeldiricilerden birinin hiç işaretlenmemesi seçeneklerin çeldirici özelliğinin az olduğunu göstermiştir. Özellikle ikinci bölümdeki sorularda çeldirici özelliği daha azdır. Buradan hareketle kısa metinler için 4 seçeneğin fazla olabileceği yorumu yapılmıştır.

Ağırlık

Sınavda her bir soru aynı puan değerine sahiptir. Ancak bölümlerdeki soru sayısı farklılık gösterebilmektedir. Birinci bölümdeki ilk metinde 6 soru, ikinci metinde 10 soru, üçüncü metinde ise 8 soru sorulmuştur. İkinci bölümde ise toplamda 8 metin ve 8 soru yer almaktadır. İlk bölümde metin başına denk düşen soru sayısındaki farklılık soru türlerinden kaynaklanmaktadır. İlk metinde çoktan seçmeli sorular yer aldığı için okuma oranı göz önünde bulundurularak soru sayısı diğerlerine göre daha az tutulmuştur.

Sınavdaki soru sayısı diğer sınavlar incelenerek ve sınav geçerliğini ve güvenliğini sağlamak amacıyla ortalama 30 olarak belirlenmiştir.

Bilinen kriter

Sınav öncesi öğrencilere sınavın B1 düzeyinde olduğu bilgisi verilmiştir. Sınava katılımları sonucu B1 düzeyindeki yeterliklerini görebilecekleri belirtilmiştir. Ancak bunu doğru cevaplarına puan verilerek değil, sınavdan hemen sonra karşılaştıkları ekrandan doğru-yanlış cevaplarına bakarak öğrenebilecekleri belirtilmiştir.

Soru sıralaması

Sınav formatı, kolay sorulardan başlayarak zor sorulara gidecek şekilde hazırlanmıştır. İlk metinde öncesinde aşına oldukları, çokça karşılaştıkları çoktan seçmeli sorularla başlanmıştır. 2. metinde yine çoktan seçmeli ve form doldurma, 3. metinde ise eşleştirme soruları yer almaktadır. İkinci bölümdeki sorulara aşına olmadıkları için bu tür sorular son kısımda kullanılmıştır.

Sınav süresi

Sınav, yönlendirmeler, birinci bölümdeki metinlerin 2 kez dinletilmesi dâhil olmak üzere 35 dakika sürmektedir. Ancak katılımcılara teknik sıkıntılar, bir ekranda tüm soruları görememeleri, sınav formatına alışık olmamaları ve sınav bittikten sonra tüm cevaplarını gözden geçirebilmeleri sebebiyle 15 dakika ek süre verilmiştir. Bu konuda sınav öncesi bilgilendirilmişlerdir. Sınav süresi toplam 50 dakika olarak düşünülmüştür. Ancak uygulama sırasında ikinci bölümdeki sorulara alışık olmayan öğrencilerin süre konusunda sıkıntı yaşadıkları gözlemlenmiştir. Metni bir kere dinlemek yetmediği için tekrar dinleyen öğrencilerin verilen sürede tamamlayamadığı görülmüştür. Yeni soru türü kullanılırken sınav öncesi veya sınav sırasında örnek soru yapılmasının bu durumun önüne geçmeye faydalı olacağı düşünülmektedir.

Sınavın Gerektirdikleri

Fiziksel koşullar

Dinleme sınavlarında özellikle dikkat edilmesi gereken hususlar ses kaydının kalitesi, sesin yüksekliği ve herkese eşit ulaşabilmesidir. Sınavın çevrim içi olmasının getirdiği avantaj ile ses kaydını her öğrenci kendi bilgisayarından açabilmektedir. Dikkat edilen nokta ise sessiz ve yalnız oldukları bir ortamda kaydı dinleyip sınavı tamamlamalarıdır. Sesin yeterince yüksek olmadığı durumlarda ise katılımcılar sesi nasıl arttırabilecekleri konusunda bilgilendirilmiştir.

Uygulamanın tek biçimliliği

Uygulamanın paralelliğini sağlamak için sınavı gerçekleştirecek olan öğretmenlere bir yönerge hazırlanmıştır. Bu yönerge araştırmanın ek bölümünde bulunmaktadır. Yönergede sınav formatı, süresi ve uygulandığı ile ilgili gerekli bilgiler sağlanmıştır. Olası teknik problemlere karşı çözümler açıklanmıştır. Ayrıca araştırmacının kendisi de sınıfın öğretmeniyle birlikte sınavın gerçekleştirildiği sınıflarda bulunmuştur.

Güvenlik

Zorunlu çevrim içi eğitim sürecinde birçok kurum sınavlarını internet üzerinden gerçekleştirmiştir. Bazı kurumlarda sınav esnasında öğrenciler canlı olarak kameralardan takip edilmiştir. Bazı kurumlarda ise sınavların başarıya etkisi azaltılarak portfolyolar yoğun olarak tercih edilmiştir. Bazı kurumlar ise eğitimi çevrim içi gerçekleştirmiş ancak sınavları yüz yüze yapmışlardır.

Bu araştırmadaki sınav internet üzerinden uygulanmıştır. Sınavın güvenliğini sağlamak için sınav Zoom platformu üzerinden yürütülmüştür. Öğrencilerden sınav boyunca kameralarını açmaları istenmiştir. Böylece sınav sırasında odada başka birisinin olmadığı, yardım alıp almadığı gözlemlenebilmiştir. Öğrenciler sınav hakkında bilgilendirildikten sonra sınav link Zoom üzerinden iletilmiştir. Teslim edildikleri emin olunduktan sonra anketi doldurmaları için link yine Zoom üzerinden paylaşılmıştır. Bu sayede sınav güvenli bir ortamda uygulanmıştır.

3.1.2. Puanlama Geçerliği

Puanlama geçerliği, madde analizi, soruların farklı zamanlarda, farklı kişilerle uygulandığındaki tutarlılığı, ölçmedeki hatayı ve puanlayıcı güvenilirliğini ifade etmektedir. Çoktan seçmeli ve eşleştirme sorularında puanlama doğrudan cevap anahtarından gerçekleştirilmiştir. Açık uçlu sorularda ise katılımcılardan sadece sayı yazmaları istenmiştir. Böylece cevap anahtarı da net bir şekilde oluşturulabilmiş ve puanlama farkı ortadan kaldırılmıştır. Bu nedenle sorular için madde güçlüğü ve madde ayırt ediciliği analizleri uygulanmıştır.

3.2. Güvenirlilik

Sınavda yer alan maddeler/sorular incelenirken zorluk derecelerine ve katılımcıları ayırt etme başarısına bakılmıştır.

3.2.1. Madde güçlüğü

Madde güçlük indeksi (P) soruların doğru cevaplanma oranını ifade etmektedir. P değeri 0-1 arasında yer almaktadır. Güçlük indeksi 0'a yakın ise maddenin zor olduğu, 1 olması kolay olduğunu, 0,5 olması ise orta zorlukta olduğunu belirtmektedir (Tekin, 2000). Bir maddenin olması gereken ideal aralık 0,4–0,6 şeklinde ifade edilir,

ancak pratikte birçok kez 0,3-0,7 aralığının kabul edildiği gözlemlenmiştir (Heaton, 1988:179,;Henning, 1987 akt. Fulcher & Davidson, 2007).

Bu çalışmada madde güçlüğü birinci bölümde her metin için kullanılan sorular ve ikinci bölümdeki tüm sorular şeklinde gruplanarak incelenecektir. Birinci bölümde 3 metin yer almaktadır. Birinci metinde 6 (S1-S6), ikinci metinde 10 (S7-S16) ve üçüncü metinde 8 (S17-S24) soru bulunuyor. İkinci bölümde ise 26. soru çıkarıldığı için 7 soru (S25-S32) bulunuyor.

Tablo 3.1. : Bölüm 1 – Metin 1 – Madde Güçlük İndeksleri

	N	a	%	b	%	c	%	d	%	Doğru sayısı	Madde güçlüğü
S1	26	3	11,5	4	15,4	17	65,4	2	7,7	17	0,653
S2	26	2	7,7	2	7,7	22	84,6	0	0	22	0,846
S3	26	1	3,8	7	26,9	18	69,2	0	0	7	0,269
S4	26	15	57,7	10	38,5	1	3,8	0	0	10	0,384
S5	26	3	11,5	3	11,5	1	3,8	19	73,1	19	0,730
S6	26	11	42,3	1	3,8	9	34,6	5	19,2	9	0,346

Madde güçlüğü $0,00 \leq P \leq 1,00$

Birinci bölümde telefon kampanyalarıyla ilgili çoktan seçmeli sorularda 3. soruyu 7 öğrenci doğru yapmış, madde güçlüğü 0,269 çıkmıştır. Bu durum 3. Sorunun zor olduğunu göstermektedir. Ayrıca aynı sorunun d seçeneğini kimsenin işaretlemmediği görülmektedir. Bu da çeldirici özelliği taşımadığını göstermektedir. Sorunun genel olarak belirlenen seviyeye uygun olmadığı yorumu yapılabilir. 4. Soruyu ise 10 öğrenci doğru cevaplamış, P değeri 0,384 çıkmıştır. Benzer şekilde 6. Soruyu da 9 katılımcı doğru cevaplamış, P değeri 0,346 çıkmıştır. Bu iki soruda da d seçeneğini kimse işaretlememiştir, çeldirici özelliği yoktur. 4 ve 6. sorular 0,3-0,7 aralığına girdiği için B1 seviyesine uygun olarak düşünülmüştür. 1. Soruyu 17 kişi doğru cevaplamış, P değeri 0,653 çıkmıştır. Benzer şekilde 5. soruyu 19 öğrenci doğru cevaplamış, P değeri 0,730 çıkmıştır. Sorular 0,3-0,7 aralığına girdiği için seviyeye uygun olduğu düşünülmektedir. Ancak 4 ve 6. sorulara kıyasla daha kolaydır. 2. Soruyu ise 22 katılımcı doğru cevaplamış, P değeri 0,846 çıkmış. P değerinin yüksek olması sorunun kolay olduğunu göstermektedir. Burada da hiçbir katılımcı d

seçeneğini işaretlemiştir. Seçeneğin çeldirici özelliği bulunmamaktadır. Bu durumda sorunun bu seviyeye uygun olmadığı yorumu yapılabilir.

Tablo 3.2. : Bölüm 1 – Metin 2 – Madde Güçlük İndeksleri

	N	a	%	b	%	c	%	d	%	Doğru sayısı	Madde güçlüğü
S7	26	3	11,5	18	69,2	0	0	5	19,2	18	0,692
S8	26	2	7,7	6	23,1	8	30,8	10	38,5	8	0,307
S9	26	6	23,1	6	23,1	4	15,4	10	38,5	10	0,384
S10	26	2	7,7	9	34,6	14	53,8	1	3,8	9	0,346
S11	26	1	3,8	0	0	23	88,5	2	7,7	23	0,884
S12	26									20	0,769
S13	26									13	0,5
S14	26									12	0,461
S15	26									14	0,538
S16	26									17	0,653

Madde güçlüğü $0,00 \leq P \leq 1,00$

Kaçış oyunu konulu ikinci metinde 7-11 arası sorular çoktan seçmeli, 12-16 arası sorular boşluk doldurma şeklindedir. Boşluk doldurma sorularında katılımcılardan sadece sayı yazmaları istenmiştir. Bu bölümdeki sorulara bakıldığında 2 soru hariç hepsinin belirlenen 0,3-0,7 aralığına girdiği görülmektedir. 7. soru belirlenen aralığa girmektedir ancak seçeneklerden birini hiçbir katılımcı işaretlememiştir. Bu da seçeneğin çeldirici olmadığını göstermektedir. 12. Soruyu 20 öğrenci doğru cevaplamış, P değeri 0,769 çıkmıştır. Benzer şekilde 11. soruyu 23 öğrenci doğru cevaplamış, P değeri 0,884 çıkmıştır. P değerlerine bakıldığında 2 sorunun da bu seviye için kolay olduğu görülmektedir. Ayrıca 11. sorudaki seçeneklerden birisini hiçbir öğrenci işaretlememiştir. Bu da seçeneğin çeldirici özelliği bulunmadığını göstermektedir.

Tablo 3.3. : Bölüm 1 – Metin 3 – Madde Güçlük İndeksleri

	N	Doğru sayısı	Madde güçlüğü
S17	26	14	0,538
S18	26	20	0,769
S19	26	14	0,538
S20	26	23	0,884
S21	26	22	0,846
S22	26	21	0,807
S23	26	24	0,923
S24	26	21	0,807

Madde güçlüğü $0,00 \leq P \leq 1,00$

Üçüncü metinde iki arkadaş film hakkında yorumlar yapmaktadır. Öğrencilerden belirtilen yorumların hangi konuşmacıya ait olduğunu bulmaları istenir. Bu bölümde sadece 2 soru belirlenen 0,3-0,7 aralığına girmiştir. 17 ve 19. soruyu 14 kişi doğru cevaplamış, P değerleri 0,538 çıkmıştır. Diğer soruların P değerleri belirlenen aralığın dışında 0,7'nin üzerindedir. Bu durum diğer soruların kolay olduğunu, seviyenin altında olduğunu göstermektedir.

Birinci bölüm soruları genel olarak değerlendirildiğinde 3. metindeki kişi-yorum eşleştirme sorularının belirlenen beceriyi ölçmede başarısız kaldığı görülmüştür. Bu bölümdeki sorular seviyenin oldukça altında kalmıştır. Sebep olarak sorulardaki ifadeler gösterilebilir. Buradaki metindeki konuşmacıların düşünceleri seçeneklerde birer cümle şeklinde ifade edilmiştir. Cümleler kurulurken metindekiyle aynı sözcükler kullanmak yerine aynı anlama gelen farklı ifadeler kullanılmıştır. Ancak bu ifadeler metnin bir bölümünün özeti yerine çoğunlukla söyledikleri bir cümlenin farklı ifadesi şeklindedir. Böylece B1 düzeyinde farklı ifadeleri kullanmanın yetmediği, belli bir düşünceyi özetleyen ifadeyi tercih etmenin daha uygun olabileceği yorumu çıkartılabilir. Diğer bir sebep ise soru türü olabilir. Eşleştirmeli soru türü sınavlarda birden fazla kişiyi – birden fazla kısa metin arasından doğru olanla eşleştirme şeklinde hazırlanabildiği gibi bu bölümdeki gibi dinlediği metne göre iki kişi/yer/nesneyi arasından seçme ve eşleştirme şeklinde de olabilmektedir. Böyle durumlarda katılımcı sonuç olarak sadece 2 kişi arasından seçmektedir ve şans faktörü

yüksektir. Bu da doğru cevaplayan sayısını artırmış olabilmektedir. 2. metindeki çoktan seçmeli ve boşluk doldurma sorularının genel olarak seviyeye uygun olduğu görülmektedir. Boşluk doldurma sorusunun çerçeveler ve uzman görüşlerine dayanarak seviyenin altında olduğu düşünülmüştür; ancak sınav sonucunda ölçmede başarılı olduğu, seviyeye uygun olduğu anlaşılmıştır. İlk bölümde 3 sorunun seviyeye uygun olmadığı görülmektedir. 2 ve 3. Sorularda seçeneklerden birini katılımcılardan hiçbirinin seçmediği görülmektedir. 3. sorunun bu bölümdeki madde gücü en yüksek sorudur. Sebep olarak seçeneklerdeki ifadelerin anlaşılabilmesi değil akılda tutması zor seçenekler olması gösterilebilir. Bu bölüm genel olarak incelendiğinde katılımcıların hiç seçmediği seçeneklerin bulunduğu sorular görülmektedir. Bu durum da çeldiricilerin yetersiz hazırlandığını göstermektedir.

Son bölümde ise çoktan seçmeli 8 soru yer almaktadır. Ancak 26. soru, soru kökündeki hatadan dolayı sınavdan çıkartılmıştır. Tablo 3.4.'teki güçlük indekslerine bakıldığında sınavın birinci bölümüne oranla daha yüksek çıktığı görülmektedir.

Tablo 3.4. : Bölüm 2 – Madde Güçlük İndeksleri

	N	a	%	b	%	c	%	d	%	Doğru sayısı	Madde gücü
S25	26	3	11,5	2	7,7	18	69,2	3	11,5	18	0,692
S27	26	2	7,7	3	11,5	5	19,2	16	61,5	5	0,192
S28	26	10	38,5	1	3,8	15	57,6	0	0	15	0,576
S29	26	7	26,9	3	11,5	14	53,8	2	7,7	15	0,576
S30	26	8	30,8	9	34,6	3	11,5	6	23,1	9	0,346
S31	26	3	11,5	4	15,4	8	30,8	11	42,3	7	0,269
S32	26	10	38,5	3	11,5	11	42,3	2	7,7	11	0,423

Madde gücü $0,00 \leq P \leq 1,00$

Bu bölümdeki sorular katılımcıların daha önce karşılaşmadığı türdendir. JLPT ve TOPIK sınavlarında olduğu gibi kısa bir metin dinletilip metnin konusu, konuşmacının ana düşüncesi, konuşmanın geçtiği yer gibi sorular sorulmuştur. Bu bölüme bakıldığında 7 soru içerisinde 5 sorunun belirlenen aralığa girdiği görülmüştür. 27. soruya bakıldığında sadece 5 kişinin doğru cevapladığı görülmektedir. P değerinin 0,192 olması sorunun belirlenen seviyeye göre olmadığını,

zor olduğunu göstermektedir. 28. soru zorluk derecesine göre kabul edilebilir bir sorudur. Ancak d seçeneğini hiçbir katılımcı işaretlememiştir. Bu durumda seçeneğin çeldirici olmadığını göstermektedir. 31. soruyu ise sadece 7 kişi doğru yanıtlamış, P değeri 0,269 çıkmıştır. Bu durum da sorunun bu seviye için zor olduğunu göstermektedir.

İkinci bölüm genel olarak incelendiğinde neden ve ana fikri bulma sorularında katılımcıların zorlanması metin seçimi konusunu sorgulatmaktadır. Bu tür sorularda özellikle metinle kısa olduğu için karışık ifadelerle yer vermemeye özen göstererek net ifadelerin bulunduğu metinler tercih edilmesi daha uygun olacağı öngörülmektedir. Yine metinler kısa olduğu için 4 çeldiricinin fazla olabileceği sonucuna varılabilir. Ayrıca katılımcılar soru türüne alışık olmadığı için öncesinde örnek bir soru uygulamak da yardımcı olabilir.

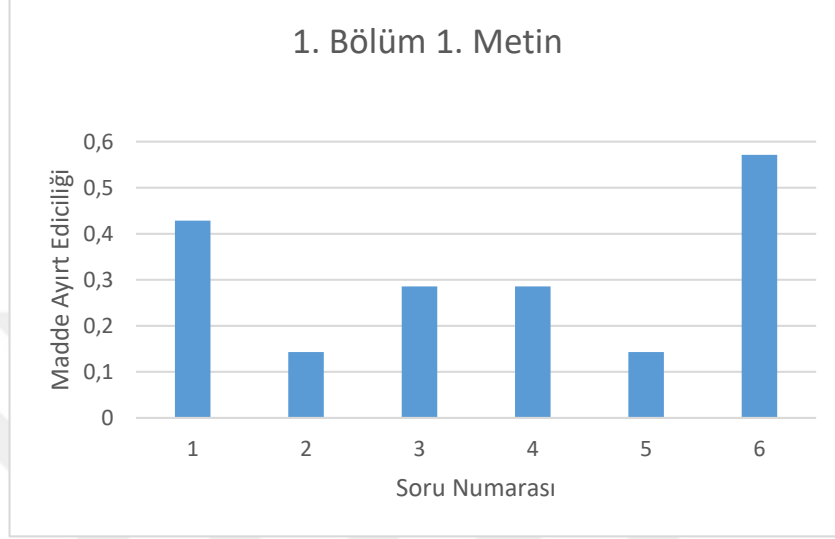
3.2.2. Madde ayırt ediciliği

Hazırlanan soruların başarılı ve başarısız öğrenciyi ayırt edebilme özelliğini ifade etmektedir. Ayırt ediciliği yüksek bir soruyu başarılı öğrencilerin doğru, başarısız öğrencilerin yanlış yapması anlamına gelmektedir. Maddenin ayırt edici özellik taşıması sınavın güvenilirliğini sağlayan etmenlerdendir. Madde ayırt ediciliği hesaplanırken öğrenciler başarı sırasına göre sıralanmıştır. Üst %27'lik grupla alt %27 lik grubun her bir soruyu doğru yapma oranlarına bakılmıştır.

Öğrencilerin 31 sorudaki doğru sayıları 9-27 arasında dağılmaktadır. Üst ve alt grupta 7şer kişi yer almaktadır. Yapılan incelemede üst grubun 31 sorudan ortalama 25,85 soruya doğru cevap verdiği gözlemlenmiştir. Alt grubun ise ortalaması 12 çıkmıştır. İki grubun not ortalamaları arasında anlamlı bir fark görülmektedir.

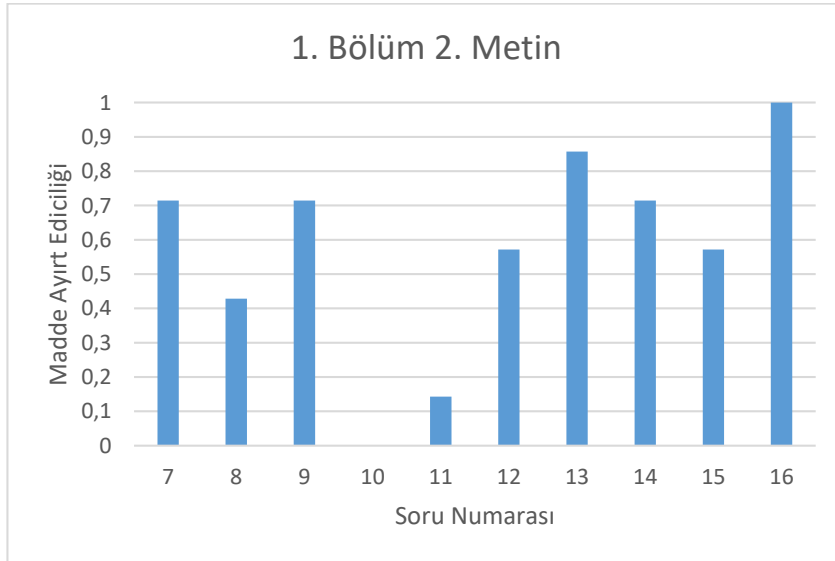
Madde ayırt ediciliği (D) +1 ve -1 arasında dağılmaktadır. Madde ayırt ediciliği 1 olan bir sorunun ayırt ediciliği yüksektir. -1 olması durumunda ise tam tersi bir durum söz konusudur. Başarılı öğrencilerin yapamadığı ancak başarısız öğrencilerin doğru yaptığı anlamına gelmektedir. Genelde madde ayırt ediciliğinin 0.3 üzerinde olması kabul görmektedir.

Aşağıda birinci bölümdeki maddelerin ayırt edicilik grafikleri görülmektedir. Tüm soruların 0,42 ve 0,57 arasında dağıldığı görülmektedir. Bu da bu bölümdeki soruların ayırt ediciliğinin sağlandığını göstermektedir.

Grafik 3.1. : Bölüm 1 – Metin 1 Madde Ayırt Ediciliği

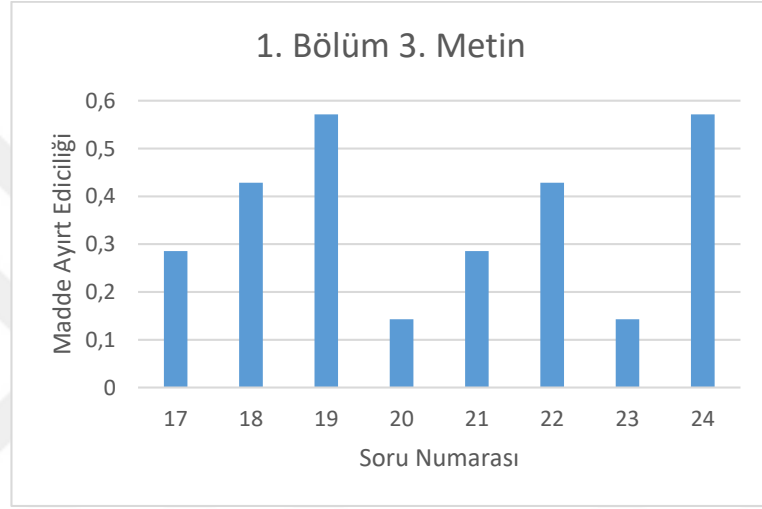
Grafik 3.2’de ikinci metinle ilgili sorularda 10 ve 11 dışında soruların ayırt ediciliği sağladığı görülmektedir. 10. sorunun madde ayırt ediciliği 0 çıkmıştır. Bu durumda iki seçenek ya soru iki grup için de kolaydır ya da iki grup için de zor olmuştur. 10. sorunun P değerinin 0,346 olması bu sorunun iki grup için de eşit şekilde zor olduğunu, alt ve üst grubu ayırt etmediğini göstermektedir.

Grafik 3.2. : Bölüm 1 – Metin 2 Madde Ayırt Ediciliği

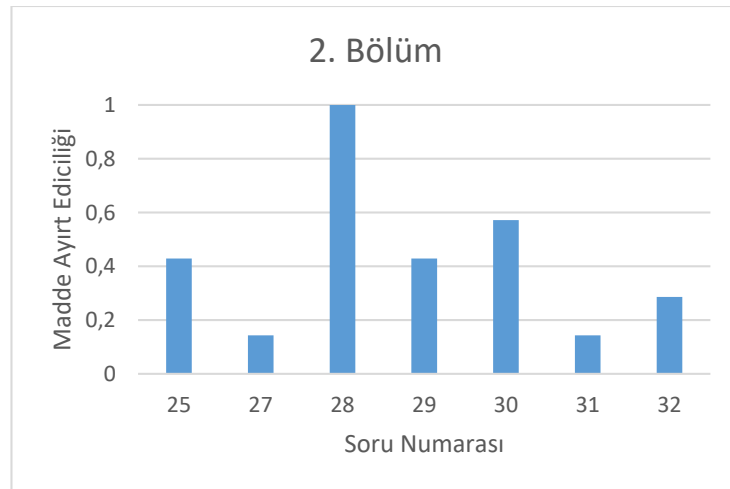
11. soruya bakıldığında P değerinin 0,884, ayırt ediciliğinin 0,142 olduğu görülmektedir. Bu değerler sorunun iki grup için de kolay olduğunu ifade etmektedir.

3. metindeki sorulara bakıldığında diğer metinlere göre ayırt ediciliğinin daha düşük olduğu görülmektedir. 17, 20, 21 ve 23. soruların hedeflenen D değerinin altında olduğu görülmektedir. Bu da bu soruların başarılı ve başarısız öğrencileri ayırt edemediğini göstermektedir.

Grafik 3.3. : Bölüm 1 – Metin 3 – Madde Ayırt Ediciliği

Grafik 3.4.'te son bölümdeki sorulara bakıldığında ise 27, 31 ve 32. Soruların madde ayırt ediciliğinin 0,3 altında olduğu görülmektedir. Madde ayırt ediciliği en yüksek soruların 1 değeri ile birinci bölümün ikinci metnindeki 16. Soru ile ikinci bölümdeki 28. Soru olduğu görülmektedir.

Grafik 3.4. : Bölüm 2 Madde Ayırt Ediciliği

Sınav madde ayırt ediciliği, madde güçlüğü ile birlikte ele alındığında birinci metnin diğer bölümlere göre daha başarılı olduğu görülmektedir. İkinci metindeki 10 ve 11. soruların madde güçlüğü ve ayırt ediciliği değerlerinin düşük olduğu görülmektedir. Sorularda çeldiriciliği düşük seçenekler bulunduğu, seviyeye göre soruların kolay olduğu, üst ve alt grubun kolayca cevaplayabildiği ayırt ediciliği düşük olduğu yorumu yapılabilir. İkinci metindeki boşluk doldurma soruları ayırt edicilik ve güçlük açısından seviyeye uygundur. Üçüncü metinde ise 20, 21 ve 22.'nci soruların madde güçlüğü ve ayırt ediciliğinin düşük olduğu görülmektedir. Soruların B1 seviyesinin altında kaldığı görülmektedir. Sebep olarak iki seçenekli, şans faktörünün yüksek olduğu bir soru türü olması gösterilebilir.

Son bölüm madde güçlüğü ve ayırt ediciliği yönünden ele alındığında 27. ve 31. sorunun değerlerinin düşük olduğu görülmektedir. Sebep olarak öncesinde de değinildiği gibi metin içeriği gösterilebilir. Ayrıca metinler kısa olduğu için çeldiriciler 4 yerine 3'e indirilebilir. Böylece birbirine yakın seçeneklerle katılımcıların asıl becerilerini gösterememesinin önüne geçilebilir.

Tüm sınav madde ayırt ediciliği yönünden ele alındığında birinci metinden 4, ikinci metinden 2, üçüncü metinden 4 ve ikinci bölümden 3 olmak üzere toplamda 13 sorunun başarılı ve başarısız öğrenciyi ayırt edemediği görülmektedir.

3.3. Sınav Değerlendirme Formları

Sınava katılan öğretmenlere ve öğrencilere benzer soruların bulunduğu sınav değerlendirme anketleri sunulmuştur. Bu bölümde sınav katılımcılarının bu anket aracılığıyla sunduğu sınav hakkındaki görüşleri incelenecektir.

Öğretmenler için Sınav Değerlendirme Anketi

Ankete 5 öğretmen katılmıştır. Anketin ilk 7 sorusu 1-4 arasından seçilmiştir. Son soru ise açık uçludur. Anket sonuçlarına bakıldığında öğretmenlerin sınavın seviyesinin öğrencilere uygun, sürenin yeterli, farklı soru türlerinin kullanımının olumlu ve birinci bölümde metinlerin 2 kere dinletilmesinin uygun olduğunu düşündükleri görülmektedir. Metinlerin konularına bakıldığında katılımcıların %40'ı derslerde ve sınavlardaki konulardan biraz farklı olduğunu belirtmiştir. İkinci bölümde tek metin – tek soru türünü kullanmaya %60 lık kesim olumlu bakmıştır.

Tablo 3.5. : Öğretmenler için Sınav Değerlendirme Anketi Sonuçları

Anket soruları	1(%)	2(%)	3(%)	4(%)
1. Soruların seviyesi öğrencilere uygun.			80	20
2. Sınav süresi yeterli.			60	40
3. Sınavdaki metinler derslerde ve sınavlarda karşılaştıkları konularla paralel.	40	40		20
4. Sınavdaki dinleme metinlerinin seviyesi öğrencilere uygun.	40	40		20
5. Sınavda farklı soru türleri kullanılması faydalı.			60	40
6. Bölüm 1'de metinlerin 2 kere dinletilmesi uygun.				100
7. Bölüm 2'deki tek metin tek soru türünü sınavlarda görmek isterim.	40	40		20

Katılmıyorum 1 – 2 – 3 – 4 Katılıyorum

Anketin son bölümünde öğretmenlerin sınavla ilgili genel görüşlerini almak için açık uçlu bir soru bırakılmıştır. Sınavla ilgili farklı soru türlerinin kullanılmasını, metinlerin uzunluğunu ve çeşitliliğini olumlu olarak değerlendirmişlerdir. Ancak sınavdaki metin sayısının fazla olduğu ve öğrencilerin odaklanmakta zorlanacağı vurgulanmıştır. Metin kayıtlarında aynı seslerin olması, vurgulamaların az olması öğrencilerin metni takibini zorlaştırabileceği belirtilmiştir.

Öğrenciler için Sınav Değerlendirme Anketi

Sınava katılıp değerlendirme anketine katılan tüm öğrencilerin formları incelenmiştir. Toplamda 29 öğrenci katılmıştır. Aşağıdaki tabloya bakıldığında birinci bölüm için öğrencilerin %13,8'üne sınav süresinin yeterli olmadığı görülmektedir. Yönlendirmelerin anlaşılır, konuların günlük hayata ve dersler konularına benzer olduklarını belirtmişlerdir. Bu bölümün zorluk derecesini normal-zor olarak değerlendirmişlerdir.

Tablo 3.6. : Öğrenciler için Sınav Değerlendirme Anketi Sonuçları – Bölüm 1

Anket soruları	1		2		3		4	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönlendirmeler anlaşılır.	1	3,4	5	17,2	13	44,8	10	34,5
Sınav süresi yeterli.	4	13,8	3	10,3	10	34,5	12	41,4
Günlük yaşamdaki konulara benziyor.	2	6,9	3	10,3	10	34,5	14	48,3
Dersteki konulara benziyor.	1	6,9	6	20,7	10	34,5	11	37,9
Konuşmaların hızı uygun.	1	3,4	8	27,6	11	37,9	9	31
Sınavın zorluk derecesi*	1	3,4	13	44,8	12	41,4	3	10,3

Katılmıyorum 1 – 2 – 3 – 4 Katılıyorum *1: Kolay – 2: Normal – 3: Zor – 4: Çok zor

İkinci bölüm için de aynı sorular sunulmuştur. Tablo 3.7.'ye bakıldığında birinci bölümden farklı olarak bu bölümdeki soruların zorluk derecesini zor olarak belirtenlerin sayısı fazladır.

Tablo 3.7. : Öğrenciler için Sınav Değerlendirme Anketi Sonuçları – Bölüm 2

Anket soruları	1		2		3		4	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönlendirmeler anlaşılır.	4	13,4	6	20,7	11	37,9	8	27,6
Sınav süresi yeterli.	3	10,3	8	27,6	10	34,5	8	27,6
Günlük yaşamdaki konulara benziyor.	1	3,4	5	17,2	14	48,3	9	31
Derste ki konulara benziyor.	0	0	7	24,1	14	48,3	8	27,6
Konuşmaların hızı uygun.	3	10,3	7	24,1	14	48,3	5	7,12
Sınavın zorluk derecesi*	2	6,9	9	31	17	58,6	1	3,4

Katılmıyorum 1 – 2 – 3 – 4 Katılıyorum

*1: Kolay – 2: Normal – 3: Zor – 4: Çok zor

Ayrıca bu bölümdeki yönergeler ilk bölüme göre anlaşılması daha güç olarak belirtilmiştir. Anketin son bölümünde öğrencilere sınavı genel olarak değerlendirmeleri için açık uçlu bir soru sunulmuştur. Bu bölümde sınava genel olarak iyi, faydalı şeklinde yapılan yorumların dışında sınavın uzun geldiğini, ikinci bölümü bir kez dinlemenin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

SONUÇLAR

Bu çalışmada uluslararası geçerliği olan ve güvenilirliği ispatlanmış B1 düzeyinde kullanılmak üzere bir dil sınavı hazırlanmıştır. Hazırlanırken alan yazından faydalanılarak her bir basamak planlanmıştır. Sınav öncesinde sınavın amacı, katılımcıların özellikleri, seviyeye uygun soru ve metin türleri belirlenmiştir. Bu aşamada Weir (2005) sosyal bilişsel çerçevesi, Field (2013) dinleme becerisi çerçevesi ve Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve'deki B1 düzeyi göz önünde bulundurulmuştur. Sonuçta 2 bölümden oluşan 32 soruluk bir sınav hazırlanmıştır. Sınavdaki bir soru, madde yazımı eksikliği sebebiyle sınavdan çıkartılmıştır. İki bölümden oluşan sınavın birinci bölümünde 3 metin kullanılmıştır. Metinler ve sorular sıralanırken katılımcıların aşına oldukları konulara ve soru türlerine öncelik verilmiştir. Birinci metinde çoktan seçmeli, ikinci metinde çoktan seçmeli ve boşluk doldurmalı, son metinde ise eşleştirme soruları yer almıştır. Dil öğrencileri teknolojinin sağladığı imkânlarla metinleri iki kere dinleyebildiği, günlük hayatta anlamadıkları yerlerin tekrarlanmasını isteyebildikleri ve derslerde ve kurumlardaki sınavlarda metinleri çoğunlukla iki kere dinledikleri için birinci bölümdeki metinler iki kez dinletilmiştir. Katılımcılar bu bölüme soru türü, metin uzunluğu-soru sayısı bakımından aşınadır. Ancak ikinci bölümde hem soru türü hem de metin uzunluğu bakımından farklı uygulamalarla karşılaşmışlardır. Metinler bu seviyede dinledikleri diğer metinlerden daha kısadır ve yine farklı olarak bir metinden bir soruyla karşılaşmaktadırlar. Bu bölümdeki sorular metnin ana fikri, nerede geçtiği gibi genel anlam çıkarma sorularıdır. B1 düzeyinde “çıkarmak yapma” becerisini ölçmek için yer verilmiştir. Katılımcılar ve sınavı uygulayan öğretmenler metin ve soru sayısını fazla bulmuşlardır. Ancak buradaki amaç uluslararası yaygın olarak kullanılan diğer sınavlarda da olduğu gibi hazırlanan bu sınavda da farklı ve çok sayıda soru türü kullanarak sınavın güvenilirliğini ve geçerliğini sağlamaktır.

Araştırmanın birinci ve ikinci sorusunda genel olarak istenilen becerileri ölçme başarısı değerlendirilmiştir. Dinleme metinlerinin konuları ders seçimi, röportaj, haber metni, bilgilendirici metin ve tartışma programı gibi günlük hayatta karşılaştıkları konulardan seçilmiştir. İlgili çerçevelere bakıldığında metinlerin ve soruların B1

becerisini ölçmede yeterli olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca sınavı uygulayan öğretmenlerin ve sınava katılan öğrencilerin sınav değerlendirmelerine bakıldığında konuların günlük hayata ve derslerde kullanılan metinlere paralel olduğunu belirttikleri görülmektedir. İlk bölümdeki 3. metinde yer alan eşleştirme sorularının belirlenen seviyenin altında olduğu görülmüştür. Bu bölümde doğru cevabı tahmin etme olasılığı yüksek olduğu için gerçek beceriyi yansıtmadığı anlaşılmıştır. Ancak sınav genel olarak değerlendirildiğinde bağlam geçerliğinin sağlandığı düşünülmektedir.

Araştırmanın 2 ve 3. sorularında ise puanlama geçerliği ve güvenilirlik üzerinde durulmuştur. Sınavın puanlandırması sadece doğru ve yanlış cevapların öğrencilere bildirilmesi şeklinde gerçekleştirilmiştir. Sınav öncesinde doğru-yanlış cevaplarını görebilecekleri belirtilmiştir. Sınav çoğunlukla çoktan seçmeli ve eşleştirme sorularından oluştuğu için katılımcıların cevapları otomatik olarak bilgisayar ortamında kontrol edilmiştir. Boşluk doldurma soruları da yine aynı şekilde bilgisayar ortamında otomatik kontrol edilmiştir. Cevaplar sadece rakamlardan oluşmaktadır. Ancak, herhangi bir hata olmamasına karşı araştırmacı tarafından da boşluk doldurma bölümü kontrol edilmiştir. Böylece puanlama geçerliği sağlanabilmiştir.

Sınavın güvenilirliğini sağlamak için öncelikle sınavı uygulayacak öğretmenlere bir yönerge hazırlanmıştır. Sınav çevrim içi uygulandığı için sınav sırasında öğrencilerden kamera kullanmaları istenmiştir. Sınav süresinde katılımcı öğretmen ve araştırmacı öğrencilerin aynı şartlarda ve yardım almadan sınavı tamamlayıp tamamlamadıkları izlemiştir. Aynı zamanda teknik aksaklıklardan ötürü sınavda mağdur olmamaları da sağlanmıştır.

Sınav sorularının güvenilirliğini incelemek için madde analizine başvurulmuştur. Öncelikle sınav sorularının zorluk derecesine bakılmıştır. 3, 27 ve 31'inci soruların P değeri sırasıyla 0.269, 0.192 ve 0.269 çıkmıştır. Bu soruların oldukça zor olduğu anlamına gelmektedir. 27 ve 31. sorular ikinci bölümdeki sorulara denk gelmektedir. Öğrenciler ankette bu bölümde bir kere dinlemenin yetersiz olduğunu, soruların zorluk derecesinin birinci bölüme oranla daha fazla olduğunu belirtmişlerdir. 27'nci soruda doğru cevabı 5 (19,2) kişi seçerken d seçeneğini 16 (61,5) kişi seçmiştir. Bu durumda sorunun çeldiricilerinin soruyu doğru cevaplamamanın önüne geçtiği söylenebilir. 31'nci

soruda ise doğru cevap olan d seçeneğini 8 (%30,8), çeldirici olan d seçeneğini ise 11 (%42,3) katılımcı işaretlemiştir. 2, 5, 11, 12, 18, 20, 21, 22, 23 ve 24'üncü soruların P değerleri 0.730-0.923 aralığındadır. Bu durum bu soruların seviyenin altında olduğunu göstermektedir. 20, 21, 22, 23 ve 24'üncü sorular birinci bölümdeki üçüncü metinle ilgili kişi-yorum eşleştirme sorularıdır. Bu durumda sınavdan bu metnin ve sorularının çıkarılması sınavın seviyeye uygunluğunu ve güvenilirliğini artıracaktır. Anketlerde öğrenciler sınavın zorluk derecelerini ağırlıklı normal ve zor olarak belirtmiştir. İyi bir sınav için orta güçlük düzeyinde olması önemlidir.

Son olarak madde ayırt ediciliğine bakılmıştır. Sınavda madde ayırt edicilik (D) değeri 0.3'ün altında kalan 13 soru bulunmaktadır. Birinci bölümdeki ilk metnin başarılı ve başarısız öğrencileri ayırt etmede yetersiz kaldığı görülmektedir. İkinci bölümde 10 sorudan 2'si 0.3 değerinin altındadır. Sınavın diğer bölümlerine bakıldığında madde ayırt ediciliği en yüksek bu bölüm çıkmıştır. Bu durum soruların B1 seviyesine uygun olduğunu ve öğrencileri ayırt etmede güvenilir olduğunu göstermektedir. Üçüncü bölümdeki soruların yarısı hedeflenen değer altında kalmaktadır. İkinci bölüm soruları da diğer bölümlere oranla ayırt etmede daha başarılı olmuştur.

Tüm sorular madde güçlüğü ve madde ayırt ediciliği değerleriyle değerlendirildiğinde birinci bölüm ikinci metindeki boşluk doldurma soruları en başarılı bulunmuştur. Sonrasında birinci ve ikinci metinler gelmektedir. Buralarda bir seçeneğini hiçbir katılımcının işaretlenmediği gözlemlenmiştir. Seçeneklerin düzenlenerek, çeldiriciliği artırılarak düzeltilebileceği öngörülmektedir. İlk bölümün üçüncü metinde ise sınavda P ve D değeri en düşük sorular bulunmaktadır. Bu bölüm B1 düzeyi için seviyenin altında bulunmuştur. Ayrıca iki seçenekli eşleştirme sorusu şans faktörünü artırdığı için P ve D değerinin de gösterdiği gibi bu soruların geçerliği ve güvenilirliği düşüktür. İkinci bölümdeki sorularda 2 soruda madde güçlüğü ve ayırt ediciliği düşük çıkmıştır. Bu durum metinlerin içeriğinden kaynaklanabileceği gibi seçeneklerden de kaynaklanabilmektedir.

Sonuç olarak B1 düzeyinde kullanılabilecek farklı türde metin ve sorular içeren, Avrupa Dilleri Ortak Çerçevesine uygun uluslararası geçerliği olan bir sınav hazırlanmıştır. Madde ayırt ediciliği ve güçlüğü sonuçlarına bakıldığında 3. bölümün

sorularının sınavdan çıkarılmasının veya değiştirilmesinin sınavın güvenilirliğini artıracığı öngörülmektedir. Katılımcılar metinlerin derste ve günlük hayatta karşılaştıkları konulardan olduğunu belirtmişlerdir. Ancak yukarıda belirtilen bazı soruların B1 düzeyini ölçmede başarısız kaldığı görülmüştür. Bu durumda soruların veya seçeneklerin düzenlenerek sınavın geçerliğinin ve güvenilirliğinin artırılması sağlanabilir.

ÖNERİLER

Sınav sınırlı sayıda katılımcıya uygulanmıştır. Daha genel geçer sonuçlar elde edebilmek için daha büyük bir kitleye uygulanması faydalı olacaktır. Ayrıca sınav tek aşamalı yürütülmüştür. Uygulanan sınavdaki problemler düzeltilip yeni sınav hazırlanıp uygulanarak daha geçerli ve güvenilir olması sağlanabilir. Son olarak hazırlanan sınavlardan sadece bir tanesi araştırmada kullanılmıştır. Aynı şekilde bu formattaki diğer sınavlar da farklı gruplara uygulanarak sınavın geçerliği ve güvenilirliği test edilebilir.

Sınavda özellikle birinci bölümdeki 3. metindeki sorularda problemlerle karşılaşmıştır. Bu bölüm sınavdan çıkarılıp diğer bölümlerdeki soru sayısı artırılabilir veya bu bölümdeki metin ve sorular değiştirilebilir. Diğer bir çözüm ise metni değiştirmek olabilir. Eşleştirme sorusunda sadece iki kişi arasından seçmek yerine 2'den fazla konuşmacının yer aldığı bir metin sunulabilir. Ayrıca ekstra seçenekler de eklenerek şans faktörü azaltılabilir.

İkinci bölüm sorularında da yeterli verim alınamamıştır. Özellikle seçeneklerin birbirine yakın olması soruların cevaplanmasını etkilemiştir. Buradaki seçenekler değiştirilerek, soru metinleri daha anlaşılır hale getirilerek bu soruların geçerliği ve güvenilirliği daha doğru anlaşılabilir. Diğer bir çözüm ise seçeneklerin sayısını azaltmak olabilir. Soru metinleri seçilirken veya hazırlanırken özellikle neden-sonuç soruları için daha anlaşılır, farklı fikirlerin karışık olarak sunulmasından ziyade ana fikri destekleyen ifadelerin bulunmasına dikkat edilebilir.

KAYNAKÇA

- Aksu, Ak,
Başoğlu, Duygu: "Yabancılar Türkçe Öğretiminde Dinleme Becerisini Geliştirmeye Yönelik İşe-Dayalı Ders Malzemeleri", **Kuram ve Uygulama Bağlamında Türkçe Öğretimi**, Ankara, Anı Yayıncılık, 2016, pp. 454-471
- Bachman, Lyle
Palmer, S. Adrian: **Language Testing in Practice: Designing and Developing Useful Language Tests**, Oxford University Press, 1996
- Başal, Ahmet,
Gölözer, Demir,
İbrahim: "Use of Video and Audio Text in ESL Listening Test", Volume 3, No 6, **Journal of Education and Training Studies**, 2001, pp. 83-89, (Çevrimiçi), <http://redfame.com/journal/index.php/jets/article/view/1001/997>, 01.02.2021
- Baykul, Yaşar,
Gelbal, Selahattin,
Kelecioğlu, Hülya: **Anadolu Öğretmen Liseleri için Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme**, Milli Eğitim Basımevi, 2003
- Buck, Gary: **Assessing Listening**, Ed. by J.Charles Alderson & Lyle F. Bachman, Cambridge University Press, 2002
- Bekleyen, Nilüfer: "An Investigation of English Teacher Candidates' Problems Related to Listening Skills", **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**, C.6, Sayı:21, Yaz-2007, pp. 91-105, (Çevrimiçi), <https://dergipark.org.tr/en/pub/esosder/issue/6135/82294>, 01.02.2021
- Boyle, John: Factors Affecting Listening Comprehension, Volume 38, Issue 1, **ELT Journal**, 1984, pp. 34-38

- Buck, Gary: "Testing Listening Comprehension in Japanese University Entrance Examinations", Volume 10, No 1&2, **JALT Journals**, 1988
- Buck, Gary: "The Testing of Listening in a Second Language", Volume 7, **Language Testing and Assessments**, 1997, pp.65-74
- Büyüköztürk, Şener "Örnekleme Yöntemleri", (Çevrimiçi), <http://w3.balikesir.edu.tr/~msackes/wp/wp-content/uploads/2012/03/BAY-Final-Konulari.pdf> , 01.02.2021
- Brown, D. James: **Testing in Language Programs**, 1996
- Brown, H. Douglas: **Language Assessment: Principles and Classroom Practices**, Longman, 2003
- Brown, James D., Hudson, Thom: "The Alternatives in Language Testing", Volume 32, No 4, **TESOL Quarterly**, 1998, pp. 653-675
- Council of Europe: **Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi**, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, 2001
- Douglas, Dan: **Understanding Language Testing**, 2014
- Duru, Hüseyin: "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Soruların Nitelik Araştırması", Doktora Tezi, 2014
- Ergin, Demirali: "Ölçeklerde Geçerlik ve Güvenirlik", Sayı:7, **Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi**, 1995, sf. 125-148

- Feak, Christine B., Salehzadeh, Julia: "Challenges and Issues in Developing an EAP Video Listening Placement Assessment: A View from One Program, Volume 20, **English for Specific Purposes**, 2001, pp. 477-493
- Feyten, Carine M.: "The Power of Listening Ability: An Overlooked Dimension in Language Acquisition", Volume 75, No 2, **The Modern Language Journal**, 1991
- Field, John: "Cognitive Validity", **Examining Listening**, Chapter 3, Ed. by Ardeshir Geranpayeh & Lynda Taylor, 2013, pp. 77-151
- Field, John: **Listening in the Language Classroom**, Cambridge University Press, 2009
- Field, John: "Not waving but drowning': A reply to Tony Ridgway", Volume 54/2, **ELT Journal**, 2000
- Fulcher, Glenn, Davidson, Fred.: **Language Testing and Assessment: An Advanced Resource Book**, London & New York, 2007
- Goh, Christine C.M.: "A Cognitive Perspective on Language Learners' Listening Comprehension Problems", Volume 28, **System**, 2000, pp.55-75
- Graham, Suzanne: "Listening Comprehension: The learners' perspective", Volume 34, **System**, 2006, pp.165-182
- Green, Rita: **Designing Listening Tests: A Practical Approach**, UK, Palgrave Macmillan, 2017

- Güler, Neşe: **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme**, 14. Baskı, Pegem Akademi, 2019
- Gülle, Talip: “Development of a Speaking Test for Second Language Learners of Turkish (İkinci Dil olarak Türkçe Konuşma Testi Geliştirilmesi)”, 2015, (Çevrimiçi), <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>, 01.02.2021
- Heaton, John B.: **Writing English Language Tests**, Longman, 1990
- Hughes, Arthur: **Testing for Language Teachers**, 2nd ed., Cambridge University Press, 2003
- Hasan, Ali S.: "Learners' Perceptions of Listening Comprehension Problems", Volume 13/2, **Language Culture and Curriculum**, July 2000, pp. 137-153.
- Işıkoğlu, Metin: "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Yeterlik Sınavlarının Madde Yazımı Bakımından İncelenmesi (Mersin ve Sakarya Üniversiteleri Örneği), Atatürk Üniversitesi, 2015
- Kaldırım, Abdullah Degeç, Hikmet: “Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenen Öğrencilerin Dinleme Esnasında Karşılaştıkları Sorunlar”, Cilt 7, Sayı 1, **Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi**, 2017
- Khalifa Hanan, Weir, C.J.: "Examining Reading: research and practise in assessing second language reading", Volume 29, **Studies in Language Testing**, Cambridge University Press, 2009

- Larsen-Freeman, Diane: **Techniques and Principles in Language Teaching**, Oxford University Press, 2000
- Lemnetti, Jani: "What Makes a Good Language Test in EFL?", 2014, (Çevrimiçi), https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/38440/1/gupea_2077_38440_1.pdf , 01.02.2021
- Mackey, Alison, Gass, Susan M.: **Second Language Research: Methodology and Design**, Lawrence Erlbaum Associates Publishers, 2005
- Melanlioğlu, Deniz: "Yabancı Öğrenciler için Dinleme Becerisine Yönelik Üstbilişsel Dereceli Puanlama Anahtarı", Cilt 18, Sayı 2, **Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 2016
- Morley, Joan: "Current Perspectives on Improving Aural Comprehension", Volume 2, Ed. by Rosenthal Marilyn, **ESL Magazine**, January-February 1999, (Çevrimiçi), <https://eric.ed.gov/?id=ED436958>, 01.02.2021
- Mottaginejad, Sarah Elizabeth: "Evaluating the Usefulness of an Aural Gapped Listening Summary as a Measure of Academic Listening Proficiency" , Brigham Young University, 2010
- Muijs, Daniel: **Doing Quantitative Research in Education with SPSS**, 2004
- Musgrove, Jennifer Elise: "Spanish Listening Comprehension Test Development Project: Considering Learner L2 Listening Comprehension in the Course Placement Equation", Iowa State University, 2017

- Ocak, Burcu: "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde A2 Düzeyinde Konuşma Sınavı Geliştirme", (Çevrimiçi), <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>, 01.02.2021
- Pardo Ballester, M.C.: "The Development of a Web-based Spanish Listening Placement Exam", Doctor of Philosophy Thesis, University of California, 2007
- Powers, Nancy: "The Conceptualization and Development of High-Stakes Video Listening Test within an AUA Framework in a Military Context", McGill University, 2011
- Richard, Jack C.: "Listening Comprehension: Approach, design, procedure", Volume 17, Issue 2, **TESOL Quarterly**, 1983
- Richards, Jack, Rodgers, T.S.: **Approaches and Methods in Language Teaching**, Cambridge University Press, 2002
- Rixon, Shelagh: **Developing Listening Skills**, Macmillian, 1986
- Rost, Michael: **Listening in Language Learning**, 1990
- Shin, Sunyoung: "Examining the Construct Validity of a Web-based Academic Listening Test: An Investigation of the Effects of Response Formats in a Web-based Listening Test", University of California, 2007
- Taylor, David: "Inauthentic Authenticity or Authentic Inauthenticity?", Volume 1, No 2, **The Electronic Journal for English as a Second Language**, August, 1994, (çevrimiçi)

<http://www.tesl-ej.org/wordpress/issues/volume1/ej02/ej02a1/>, 01.02.2021

- Tekin, Halil: **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme**, Yargı Yayınları, 2000
- Tozlu, Emel: "The Development of a Listening Test for Learners of Turkish as a Foreign Language", 2017, (Çevrimiçi), <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>, 01.02.2021
- Tuzcu Eken, Derya: "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Temel Düzey Dinleme-Anlama Becerisini Geliştirmeye Yönelik Etkinlikler", 5. Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı, Mersin, 5-06 Temmuz 2012
- Ur, Penny: **Teaching Listening Comprehension**, Cambridge University Press, 1992
- Weir, Cyril J.: **Language Testing and Validation: An Evidence-Based Approach**, 2005
- Weir, Cyril J.: **Understanding and Developing Language Tests**, Prentice-Hall, New York & Toronto, 1993
- Willis, Jane: **A Framework for Task-Based Learning**, 1996
- Yazar, Sevtap, Yazar, İlyas: "Dinleme Öğretimi", **Türkçe Öğretimi**, Bölüm 4, Ed. Taşkaya, Serdarhan Musa & Karadağ, Ruhan, 2018, pp. 80-102

Yıldırım, Ali, **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**, 6. Baskı,
Şimşek, Hasan: Seçkin Yayıncılık, 2018

Online kaynaklar

DELE: https://exámenes.cervantes.es/sites/default/files/dele_b1_modelo0.pdf

IELTS: <https://www.ielts.org/about-the-test/sample-test-questions>

JLPT: <https://www.jlpt.jp/e/samples/forlearners.html>

TestDaf: <https://www.testdaf.de/de/teilnehmende/der-papierbasierte-testdaf/vorbereitung-auf-den-papierbasierten-testdaf/modelltests/#c2729>

TOPIK seviyeleri:

<http://www.topik.go.kr/usr/cmm/subLocation.do?menuSeq=2210101#none>

TOPIK guide: <https://www.topikguide.com/topik-overview/>

TYS örneği: <https://tys.yee.org.tr/images/ornek-sinav/ornek-dinleme.pdf>

Ses kayıtları kaynakları

Aziz Sancar:

https://drive.google.com/file/d/1odGDK_XICbFkivCW14oXYhZck60mXFig/view

Gülşen Değener:

https://www.youtube.com/watch?v=XP0iAQL42OA&ab_channel=TRTSPOR

Kız kulesi:

<https://drive.google.com/file/d/1anM4SfO6LA7ntfltDz4uXmskyJHxWnQM/view>

EKLER

EK 1: AVRUPA ORTAK DİL ÇERÇEVESİ DOĞRULTUSUNDA HAZIRLANMIŞ B1 SINAV SORULARI

METİN 1 – 6 çoktan seçmeli soru

YEDEK 1 : Gülşen Değener

Sunucu: Gülşen tekrar merhaba.

Gülşen: Merhaba.

S: Seni önce tanıyalım. Gülşen Değener kim?

G: 25 Ekim 1968 Elazığ doğumluyum. Uludağ Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği bölümünü bitirdim. 4 yıl Türkiye’de 3 yıl da Almanya’da İngilizce öğretmenliği yaptım.

S: 3 bant bilardo oyuncususun. 3 bant bilardonun temeli nedir?

G: 3 tane top var masada. Kırmızı, beyaz ve sarı. 2.84’e 1.42 ebatlarında bir dikdörtgen masa düşünün, iki kareden oluşan. Ve masada delik yok. Beyaz veya sarı benim topumdur ve amacım diğer 2 topa çarptırmak kendi topumu. Ancak son topa değmeden önce benim oyun topumun en az 3 defa bir banda değmiş olması gerekiyor.

S: Bant da bilardo masasının kısa ve uzun kenarları değil mi?

G: Evet.

S: Bunu becerdiğinde

G: Bir sayı alıyoruz.

S: Bir sayı alıyorsun. Masada topların duruşuna farklı farklı açılardan pek çok kez bakıyorsun ve orada bir süre kısıtlaması yok, değil mi? Senin oyunu kurmak için

G: Var, var.

S: Var mı?

G: Toplar durduğu andan itibaren 40 saniye içerisinde vuruş yapmış olmanız gerekiyor.

S: Kazara sayı kazanmak da var.

G: Evet, evet.

S: Değil mi?

G: Bilardoda maalesef şans faktörü var. Yok değil. Hatta bazen o kadar önemli anlarda o şans sayıları, balık sayı diye tabir ettiğimiz o şans sayıları geliyor ki maçı size kazandırabiliyor veya kaybettirebiliyor.

S: Yurtdışında yaşama deneyiminiz var.

G: 17 yıl Berlin’de yaşadım.

S: Artık öğretmenlik yapmıyorsun.

G: Öğretmenliği bırakalı 12 sene oldu, evet.

S: Bilardo nedeniyle mi?

G: Evet.

S: Nasıl oldu?

G: Öğretmenlikle birlikte yürütmeye çalıştım bir sene boyunca. Ve sonra düşündüm dedim ki eğer ben bilardo uğruna, hayallerim uğruna mesleğimi bırakacaksam bilardonun öncelikle kadınlar bilardosu kavramının oturması gerekiyor. Çünkü hiçbir ülkede ne ulusal ne kıtalar arası ne dünya şampiyonası, hiçbir şekilde resmi bir şampiyonası olmayan bir branş.

S: Nasıl, yurtdışında da?

G: Hiçbir yerde yoktu. Kadınlar 3 band kavramı resmi statüde değildi.

S: Turnuvalar vardı ama özel.

G: Özel kendi aralarında turnuvalar yapıyordu, Hollanda’da kadınlar.

S: Nasıl sağladın bunu?

G: Ben ee Hollanda’da şirketlerle görüştüm, Türk firmalarla. Onlarca sponsor buldum ve bu sponsorlardan aldığım paralarla 7 ülkenin duyduğum bildiğim en iyi kadın

oyuncularını bir araya getirdim. Hollanda Bilardo Federasyonu'ndan da özel bir izinle bir kadın takımı kurdum. Bilardonun merkezi olan Hollanda'da benim kurduğum Türk takımı, adı Dostluk, erkeklere karşı kendi kümesinde 3 sene boyunca mücadele ederek şampiyon olduk ve biz ikinci lige oradan birinci lige yükseldik.

S: Dünyada kadınlar arasında yapılan ilk resmi şampiyonanın yolunu açan buna ön ayak olan isim sensin. Senin de derecelerin bu süreçten sonra geldi galiba değil mi?

G: Evet, evet.

S: En önemli başarılarınızı öğrenebilir miyiz?

G: Ee son 14 yılın üst üste Türkiye kadınlar şampiyonuyum. Maalesef dünya şampiyonalarında final göremedim hep 3.lüğüm oldu. Onun dışında Avrupa 2.likleri Avrupa 3.lükleri bunların da sayısı oldukça çok. Ama en son benim için en önemli dünya şampiyonasından önce bir Avrupa şampiyonluğu geldi. Bu sene Haziran ayında. Hollanda'da yapılan kadınlar Avrupa kupasında şampiyon oldum. Son 14 yılın üst üste Avrupa şampiyonu olan Hollandalı bayanı final maçında yenerek onun ünvanını ondan almış oldum. Çok mutluyum gerçekten bunu başarabildiğim için.

S: Yola yeni çıkan bir kadın bilardo oyuncusuna, onun kulağına bir şey söyleyen ne söylersin?

G: Sen kadınsın başarabilirsin.

1. Gülşen Değener'in eski işi nedir?

- a. Almanca öğretmeni
- b. İngilizce öğretmeni**
- c. Akademisyen
- d. Almanca tercüman

2. 3 bant bilardo nasıl oynanır?

- a. Delikli dikdörtgen bir masada 3 topla oynanır.
- b. 3 topun hepsine tek tek vurulur.
- c. Topu atıp banda ve diğer toplara 2 kez vurulur.
- d. İlk ve son top arasında top 3 kez banda değiştirilir.**

3. Oyunda ne kadar süre içerisinde atış yapmak gerekiyor?

a. Önceki oyuncu topu attıktan sonraki 40 saniye içinde

b. Toplar durduktan sonraki 40 saniye içinde

c. Önceki oyuncu attıktan 40 saniye sonra

d. Toplar durduktan 40 saniye sonra

4. Balık sayısı nedir?

a. Maçı kazandıran sayı

b. Maçı kaybettiren sayı

c. Yanlışlıkla kazanılan sayı

d. Yanlışlıkla kaybedilen sayı

5. Gülşen Değener “Dostluk” takımını nasıl kurmuştur?

a. Beraber çalıştığı öğretmenlerle

b. Türk şirketlerindeki kadınlarla

c. Hollanda’daki şirketlerin yardımlarıyla

d. Hollanda Bilardo Federasyonu ile

6. Gülşen Değener’in kazandığı en büyük başarı nedir?

a. Türkiye kadınlar şampiyonu

b. Avrupa ikinciliği

c. Avrupa şampiyonluğu

d. Dünya şampiyonluğu

YEDEK 2: KIZ KULESİ

Kız kulesi. İstanbul’da boğazda geceleri gemilere yanıp sönmek yol gösteren bir deniz feneri var. Ona kız kulesi denir. Kız kulesi deniz feneri olarak yapıldığı günden beri birçok kaptana rehberlik etmiş, pek çok kişiyi boğulmaktan kurtarmıştır. İyi de deniz feneri çalışıp dururken sonradan niçin kız kulesi adını almıştır? Elbette bunun da bir söylencesi olması gerekmez mi? Bakınız şöyle. Bizanslılar döneminde hükümdarın bir kızı varmış. Kral kızını çok seviyor, gözünü onu üzerinden ayırmıyormuş. Kızı kazara başını şöyle bir tutacak olsa kral hemen yerinden fırlar “Ne oldu kızım? Başın mı

ağrıyor?” demiş. Kızı yanaklarına elini sürecektse “Dişin mi ağrıyor?” demiş. Kız günün birinde serpilmiş, gelişmiş. O büyüdükçe kralın kuşkuları artmış. Kızının başka biriyle evlenerek çıkıp gideceğini düşünüyor, korkuyormuş. Kaygılarından arınabilmek için sarayında bulundurduğu falcıları çağırılmış. Kızının geleceğine bakın, demiş. Falcılar sırayla kızının falına bakmışlar. Bakmışlar ama söylemeye yürek gerek. Ağızlarını bıçak açmıyormuş. Niye mi? Kızın sonu çok kötüymüş de ondan. Hükümdar falcıların savsaklamasından kuşkularından ne denli haklı olduklarını bir kez daha anlamış. Yine de gürlmekten geri kalmamış “Hadi söyleyin. Ne gördünüz?,” demiş. Falcılar sanki birbirleriyle sözleşmiş gibi hep aynı sözleri yinelemişler. “Büyük kralımız, inanmayın, üzölmeyin. Bu bir faldır. Görünüşe göre ileride kızınız bir yılan tarafından sokularak öldürölecek.” Falcılar böyle demişler. Kralın karşısından geri geri çekilerek gitmişler. Kral ne yapsın şimdi? Hemen önlem almayı düşünmüş. Sormuş, soruşturmuş. Sonunda kurtuluşu o kız kulesini denizin ortasında yaptırmada bulmuş. Oraya yılan çiyân gelemez diye düşünüyormuş. Kule kısa sürede yapılmış. Kral kızını heyecanla oraya götürmüş. Kulenin altına, üstüne, sağına, soluna nöbetçiler dikmiş. “Her istediğini verin” demiş. Bir sonbahar günü kulenin önünden küfe yüklü bir tekne geçiyormuş. Küfelerin ağzında asma yaprağı varmış. Tam o sırada kuleden bakmakta olan kralın kızı asma yapraklarını görünce küfelerin içinde taze üzüm olduğunu anlamış. Nöbetçilere seslenmiş “Üzüm istiyorum” demiş. Nöbetçiler hemen motoru durdurmuşlar. Bir küfe üzüm almışlar. Getirmiş, kıza vermişler. Olacağa bakın ki bağda üzömlerin toplandığı sırada küfeye giren salkımlar arasında saklanan zehirli bir yılan varmış. Kız bir salkım üzüm alayım derken yılan birden eline vurmuş, onu anında öldürmüş. Nöbetçiler olup bitenden habersizmiş. Çevrede kol geziyorlar, kuş uçurtmuyorlarmış. Kral, kızını zaman zaman görmeye geliyormuş. O gün yine yoklamış. Kızının yerde cansız yattığını görünce çok şaşırılmış, ağlamış, inlemiş. Sonunda da “Yazgı” demiş. “Olacakla öleceğe çare bulunmaz” demiş. Bu kule Bizans imparatoru Manuel Comenos tarafından gözetleme amacıyla yapılmış, ama halk ona kız kulesi adı vererek bu söylenceyi uydurmuş.

1. Kız kulesi adının hikayesine göre kule niçin yaptırılmıştır?
 - a. Kızının evlenip evden gitmemesi için
 - b. Kızını falcılardan korumak için

- c. **Yılanın kızını bulup öldürmemesi için**
 - d. Denizdekilere yol gösterdiği için
 - e.
2. Falcılar kızın falında ne görmüştür?
- a. Kızın bıçakla öldürüleceğini
 - b. Kralın yılan tarafından sokulacağını
 - c. Kralın ve kızın öldürüleceğini
 - d. **Kızı yılanların öldüreceğini**
3. Yılan kız kulesine nasıl ulaşmıştır?
- a. Kıza gönderilen tekne ile
 - b. Kral kızına göndermiş
 - c. Askerlerin gönderdiği hediyeyle
 - d. **Geçen teknedeki üzümlerden**
4. Kızın öldüğünü kim fark etmiştir?
- a. Askerler
 - b. Teknedekiler
 - c. **Kral**
 - d. Kuşlar
5. Kral kızının ölüsünü gördüğünde nasıl bir tepki vermiştir?
- a. Bağırması
 - b. Sinirlenmiş
 - c. **Kabullenmiş**
 - d. İsyan etmiş

YEDEK 3: Aziz Sancar

Aziz Sancar 1946 yılında Mardin'in Savur ilçesinde 8 çocuklu bir ailenin 7. Çocuğu olarak dünyaya geldi. Anne ve babası okuma-yazma bilmiyordu. Ancak eğitime çok önem verdiklerinden oğullarını okula gönderdiler. Aziz Sancar, önce memleketinde ilk ve orta öğrenimini tamamladı. Ardından tıp eğitimi almak üzere İstanbul'a gitti. Yeniden Savur'a dönerek 2 yıl boyunca doktor olarak görev yaptı. Daha sonra doktora çalışması yapmak üzere Amerika Birleşik Devletleri'ne gitti. Doçentliğini yine bu

ülkedeki Yale Üniversitesi'nde DNA onarımı üzerinde yaptığı tezle aldı. Bunun yanı sıra hücre dizilimi, kanser tedavisi ve biyolojik saat gibi alanlarda çalışmalar yürüttü. Başarılarla dolu bir meslek yaşantısına rağmen Aziz Sancar Amerika Birleşik Devletleri'ndeki ilk yılları hayli zorlu geçmişti. Kendisine çok güvenmiyor, laboratuvar çalışmalarında diğer öğrenciler kadar başarılı olamayacağını düşünüyordu. O da tek çarenin çok çalışmak olduğuna karar verdi. Üzerinde çalıştığı problemlerle ilgili basit deneyler hazırlayacak konusunu en ince ayrıntısına kadar öğrenecekti. Ama ilk başlarda işler pek de planladığı gibi gitmedi. Deneylerde istediği sonuçları bir türlü alamıyordu. Hatta bir arkadaşı onun bilimsel araştırmadan pek de anlamadığını, yeniden başarılı olduğu doktorluk mesleğine dönmesi gerektiğini söylemişti. Ama o yılmadı ve azimle çalışmalarına devam etti. 30 yıl süren gayretli çalışmalarının karşılığını da Nobel Kimya Ödülünü 2015'te kazanarak aldı. Vücudumuzdaki hücreler genetik yapımızın temel taşı olan DNA'nın kendini kopyalayarak çoğalması sayesinde yenilenmektedir. Her şey yolunda gittiğinde yani sağlıklı olduğumuzda yaşamımız boyunca farkında olmadan bu iş kendiliğinden sürüp gider. Ancak hücre çoğalması bazen kontrolden çıkar ve sonuçta her yıl tüm dünyada milyonlarca insanın hayatını kaybetmesine neden olan kanser hastalığı ortaya çıkar. İşte Aziz Sancar'ın hücrelerdeki DNA onarımı ve genetik bilginin korunumu ile ilgili çalışmaları bu hastalığın önlenmesinde ve tedavisinde çığır açıcı bir niteliğe sahip. Ama yine de Aziz Sancar, daha çok çalışmak gerektiğini, henüz kansere çare bulunduğunu söylemek için erken olduğunu hatırlatıyor. Ülkemizin gençlerinin Nobel ödülü kazanabilecekleri çok sayıda çalışma alanı olduğunu söylüyor.

1. Aziz Sancar Amerika'ya ilk kez ne zaman gitmiştir?

a. Üniversiteden mezun olduktan sonra

b. 2 yıl Savur'da doktorluk yaptıktan sonra

c. Doktora çalışmasını tamamladıktan sonra

d. Doçentlik tezini bitirdikten sonra

2. Doçentliğini aldığı tezin konusu nedir?

a. DNA onarımı

b. Hücre dizilimi

c. Kanser tedavisi

d. Biyolojik saat

3. Amerika'daki ilk yılları neden zor geçmiştir?

a. Laboratuvardaki arkadaşları ona güvenmiyordu.

b. Bilimsel araştırmaları doktorluğu kadar başarılı değildi.

c. Laboratuvar çalışmalarının sonuçları iyi değildi.

d. Laboratuvardaki arkadaşlarıyla iyi anlaşamıyordu.

4. Aziz Sancar hangi alanda Nobel ödülü kazanmıştır?

a. Biyoloji

b. Tıp

c. Kimya

d. Fizyoloji

5. Nobel ödülünü hangi çalışması için kazanmıştır?

a. DNA'yı çoğaltmıştır

b. DNA'yı onarmıştır.

c. DNA'yı kopyalamıştır.

d. DNA'yı korumuştur.

6. Aşağıdakilerden hangisi Aziz Sancar'ın görüşünü belirtmektedir?

a. Artık kansere çözüm bulunmuştur.

b. Sadece bir tür kansere çözüm bulunmuştur.

c. Kansere tam bir çözüm bulunamamıştır.

d. Kansere erken çözüm bulunmuştur.

METİN 2 - çoktan seçmeli – form doldurma

YEDEK 1: TATİL YERİ SEÇME

A: Murat, şu tatil yerini ayarlasak mı artık? Geç kalırsak yer kalmayacak.

B: Tamam bakalım hemen. Zaten en son aklımızda 3 otel kalmıştı. Senin yıllık iznin temmuzdaydı değil mi?

A: Evet. Temmuz ayı olduğu gibi tatil.

B: Tamam ben de son iki haftasında izin alırım. Hem deniz de iyice ısınmış olur.

A: Baktığımız otellerin hepsi Antalya ve Muğla civarında. Geçen yıl Aydın'a gitmiştik, Bu yıl bir değişiklik yapalım.

B: Denizyıldızı otelden başlayalım o zaman. Burası tam istediğimiz gibi kendine ait sahili var. Muğla'da Gümüşlük diye bir yerdeymiş. Kalabalık bir otel değil.

A: Tam pansiyon mu?

B: Bakıyorum. Yarım pansiyonmuş. Sadece kahvaltı ve akşam yemeği ücrete dahil.

A: Otel sakın bir yerde ve küçük dedin. Peki kendine ait bir havuzu var mı?

B: aa havuzu yokmuş. Ama yakınlarında büyük bir havuz varmış istersek oraya gidebiliyormuşuz.

A: Kendine ait sahili olması güzel ama havuzunun olmaması kötü.

B: Aslında ben denize girmeyi daha çok seviyorum. Denizi nasılmış kumlu mu taşlı mı acaba?

A: Çok güzel bembeyaz kum görünüyor.

B: Tamam. Diğerlerine de bir bakalım. Yakamoz otel Antalya'daymış. Meşhur sahillere yakın görünüyor. Ama kendine ait bir plajı yok hatta denizden 100 metre uzakmış.

A: Ooo ama 3 tane havuzu varmış. Biri çocuklar için alçak biz havuz, diğeri de yarı olimpik bir havuz. Bir tane de su kaydıraklı havuz var. O da tam olimpikmiş.

B: Hem de tam pansiyonmuş. Sabah, öğle ve akşam. Birçok etkinlik de varmış. Palyaço, konser, oyun parkı ve daha birçok şey. Çocuklar çok eğlenir burada. O yüzden iyi bir seçenek. Tabii fiyatı diğerlerine göre yüksek görünüyor. Sadece denize uzak olması pek hoşuma gitmedi. Denize gitmesi zor olacak. Büyük olasılıkla tüm tatili havuzda geçireceğiz.

A: Çocuklar denize de girse iyi olur. Hem İstanbul'dan Antalya'ya gidip de denize girmeden olmaz.

B: Son otele de bakalım. Sonra da fiyatlarına ve tarihlerine bakarız. Son otel de Gümüşlükteymiş. Güneş otel. Bir tane havuzu var. Sahile 5 dakika yürüme mesafesinde diyor. Ama sahili başka 2 otel de kullanıyormuş. Acaba kalabalık olur mu?

A: Sahil çok geniş görünmüyor büyük ihtimalle kalabalık olur. Havuzu da bir tane hem de yarı olimpikmiş çok büyük de değil.

B: Şimdi oteller hangi günler boş kontrol edelim.

1. Tatile ne zaman gitmeyi planlıyorlar?

a) Temmuz ayı

b) Temmuzun 15'inden sonra

c) Temmuzun son haftası

d) Temmuzun ilk iki haftası

2. Deniz Yıldızı Otel'de neyi beğenmiyorlar?

b. Sakin olmaması

c. Denizinin taşlı olması

d. Yarım pansiyon olması

e. Havuzu olmaması

3. Kadın Yakamoz Otel'de neyi beğeniyor?

a. Meşhur sahillere yakın olması

b. Çok havuzu olması

c. Farklı etkinliklerin bulunması

d. Denize yakın olması

4. Güneş Otel hangi şehirdedir?

a. Antalya

b. İstanbul

c. Muğla

d. Aydın

5. Hangi otelin kendine ait bir sahili vardır?

a. Deniz Yıldızı

b. Yakamoz

c. Gümüşlük

A:Bize bir hafta yeter. Sence?

B: Bence de.

A: Temmuzun 15-31 arasına bakıyorum.

B: Deniz Yıldızı otelde 24'ünden 30'una kadar boş yer var. Uzunluğu bizim için çok iyi. Fiyatlarına da bakıyorum. Gecelik 450 tlymiş. Aa ama o haziran fiyatı. Temmuz ayında 50 lira artıyor.

A: peki odaları nasıl hep beraber kalabilecek miyiz? Yoksa çocuklar ayrı odalarda mı olacaklar?

B: Burada hep beraber kalabiliyoruz. 2 ve 4 kişilik odaları var.

A: Burası şimdilik iyi görünüyor. Ben de Yakamoz'a bakıyorum şimdi. Tabi fiyatı diğerine göre daha fazla. 500-650 arası değişiyor. Haziranda genelde 600'ye kadar çıkıyor. Burası sadece son 5 gün müsait görünüyor. Hatta çocuklar bizden ayrı odalarda kalacaklar. Odaları o kadar büyük de değil. En fazla çift kişilik. O kadar yol gitmemize değmeyebilir.

B: Beğenmiştik ama senin de söylediğin gibi biraz fazla sanki. En son Güneş otele de bir bakalım. Burada da aylara göre fiyat değişiyor. Haziran en uygun zaman 300 tl. Diğer aylarda yine 100 tl ekleniyor. Ama burası Temmuz boyunca müsait. Aileler için 3-4 kişilik odaları bulunuyor. Yine sadece 2 kişilik odaları da var. Kararsız kaldım. Çocuklara da bir soralım.

	Gecelik ücret	Müsaitlik	Oda seçenekleri
Deniz Yıldızı	Haziran 450 tl Temmuz 6).....	24-30 arası	2 kişilik 7).....kişilik
Yakamoz	500- 8)..... arası	27-9) ... arası	1-2 kişilik
Güneş	Haziran 300 Temmuz ve Ağustos 10).....	11)	2, 3, 4 kişilik.

YEDEK 2: Haftasonu planları

A: Hava güzel olacakmış bu haftasonu. Uzun zamandır dışarda bir şeyler yapmıyoruz. Şöyle şehir dışında ve doğayla iç içe bir yerlere mi gitsek?

B: Benim pazartesiye yetiştirmem gereken bir proje var. O kadar çok vaktim olmayabilir. Günübirlik bir plan yapsak. Uzun zamandır sahilde koşu yapmak istiyorduk. Ne dersin?

A: Hmm. Biraz daha yeşil bir yere mi gitsek. Sahilde her zaman bir rüzgar oluyor. Havalarda da o kadar sıcak değil.

B: Yeřil bir yer... Düşünelim.. Mačka parkında veya orası řehrin çok içinde dersin Belgrad ormanında piknik yapabiliriz. Hem uzun zaman olmuřtu.

A: Piknik kulağa hoş geliyor ama biraz daha farklı bir şey mi denesek bu seferlik. Geçenlerde internette görmüştüm Arnavutköyde bir macera parkuru varmış. Hem yeşilliklerin arasında kahvaltı yaparız hem de sonrasında ormanda değişik aktivitelere katılırız.

B: Aaa ilk kez duyuyorum. Ben de merak ettim. Nasıl gidiliyor biliyor musun?

A: Biraz uzak bir yerde arabayla Üsküdar'dan 45 dakika -bir saat sürer. Eğer toplu taşımayla gitmek istersek. Hem vapuru hem de otobüsü kullanmamız gerekiyor. O da vapuru otobüsü beklerken 2 saati geçebilir.

B: Arabayla gitmek en iyisi. Bir giriş saati var mı peki? Kahvaltı için 10 gibi orada olsak iyi olur. Günü devamında parkı doya doya gezeriz.

A: Ben de öyle düşünmüştüm. Park 9 da açılıyor. Kahvaltı servisleri 12'ye kadar sürüyormuş.

B: Sabah erken saat pek trafik olmaz. Nasıl gidiliyor yol tariflerine de bakalım belki kısa bir yol vardır. Öyle olursa yarım saate bile varabiliriz.

A: Doğru diyorsun yola bakalım ona göre çıkarız evden hem akşam da çok geç saate kalmamış oluruz.

B: İnternette bakıyorum şimdi. 3 rota var 1. Ve 2. Rota aşağı yukarı aynı sürüyor. 3. Rota onlara göre 20 dakika daha uzun sürüyor. Hepsinden köprüden geçeceğimiz için bir köprü ücreti var. İlk rotada köprüden sonra Okmeydanı yönünden devam ediyoruz. Sonraki kavşaktan Atatürk havalimanı yönüne gidiyoruz. Ondan sonra 20 dakikalık yol kalıyor. İkinci rotada Okmeydanına dönmeden düz devam ediyoruz. Sonra sağa

dönüp 0-7 yoluna giriyoruz. 10 dakika daha kısa sürüyor ama bu yol ücretli. En son uzun dediğim rotada ise köprüden sonra yine sağa dönüyoruz. Yarım saat devam edip İhsaniye yolundan sola dönüyoruz. Burası uzun, diğeri de ücretli yine en iyisi ilk rota gibi görünüyor.

1. Burcu neden piknik yapmak istemiyor?

- a. Hava rüzgarlı
- b. Şehrin çok içinde
- c. Çok yeşil değil
- d. Farklı bir yer değil**

2. Macera parkına Üsküdar'dan gitmek ne kadar sürüyor?

- a. Arabayla yaklaşık 2 saat
- b. Arabayla yarım saat
- c. Otobüsle en fazla 2 saat
- d. Otobüs ve vapurla 2 saatten fazla**

3. Birinci rotada boş bırakılan yere gelen uygun cevabı seçiniz.

Köprüden geç – Okmeydanına dön - – 20 dakika düz devam et.

- a. Kavşaktan sağa dön
- b. İhsaniye yoluna sola dön
- c. Havalimanı yönüne dön**
- d. 20 km sonra sola dön

4. Neden ilk rotadan gitmeyi tercih ediyorlar?

- a. En kısa yol
- b. Hiçbir ücreti yok
- c. Hem kısa hem tek ücret var**
- d. Hem kısa hem ücretsiz

A: Tamam rotayı belirledik. Erkenden varıp kahvaltıya da keyifle yaptıktan sonra gün bizim. Nasıl etkinlikler varmış?

B: Çok ilginç etkinlikler var. Survivor parkuru, ATV safarileri, dev bir salıncak, yüksek ipte yürüme, tırmanma duvarı, serbest atlayış ve daha birçok aktivite.

A: Serbest atlayış da neymiş?

B: 13 metre yükseklikteki bir kuleden atlıyorsun. Tabi koruyucu bir ekipmanın var. En fazla 1 dakika sürüyormuş. Kilo sınırı varmış 100 kilo üzeri atlayamıyor. Kişi başı 30 liraymış bu arada.

A: Eğlenceli görünüyor. Survivor da çok eğlenceli ama 2 kişi olabiliyor mu acaba?

B: Saat başı yapıyormuş. Bir saat sürüyormuş hatta. Ama dediğin gibi grup olmak gerekiyor. Orada grup arkadaşları bulabiliriz aslında.

A: Şöyle bir sorun var. 3-8, 9-14, 14-18 yaş aralığında farklı gruplar oluşturuluyor diyor. 60 tl diyor ama Yetişkinler için değilmiş.

B: aa üzöldüm o kadar merak etmiştik.

A: Dev salıncak da zevkli olabilir ama umarım kısa sürmüyordur. Kalabalık olunca süre kısalıyor mu?

B: ooo bunda da yerden 10 metre yukarıdaymışsın. Ben büyük bir salıncak sanmıştım. Tek kişilikmiş sadece çok yukarıda olduğu için dev demişler. Aa sadece 1 dakika. O zaman bir kere sallanabiliyorsun sadece. Durunca da süren bitiyor. Yaş sınırı yok ama kilo sınırı var. 120 kilo altı içinmiş. 30 liraymış. Aynanda yapabileceğimiz bir etkinlik bizim için daha iyi olur?

A: Yüksek ip parkurunu beraber yapabiliriz. Oo hem de 19 parkur 195 farklı oyunu varmış. Ağaçların üzerinde 5-13 metre arası yükseklikte ipler üzerinde yürüyormuşuz. Güzel doğa manzaralı bir yürüyüş olur. Hem de 2,5 saat. İyi de spor olur. Fiyatı da 8-13 yaş 65 tl, yetişkinler 75 tl. Bu güzel görünüyor. Şimdiden alalım başka etkinlik yapmak istersek orada karar veririz.

	Bilgi	Yaş sınırı	Ücret
Survivor parkuru	Saat başı Süre: 60 dakika	3- 5).....yaş arası	6)tl
Dev salıncak	Süre: 1 dakika Yerden 7)..... metre yukarıda Kilo altı	Yok	30 tl
Yüksek ip parkuru	Ağaç üzerinde 5-13 metre yüksekliğinde Süre: 8)..... saat	9).....yaş üzeri	Çocuklar 65 Yetişkinler 10)....

YEDEK 3: Zeugma Müzesi

Zeugma mozaik müzesi özellikle sanat tarihçilerinin ve arkeologların oldukça beğendiği bir müzedir. Türkiye’de kesinlikle ziyaret edilmesi gereken bir yerdir. İçerisinde birçok çeşitte mozaikler sergilenmektedir. Bugün sizler için Zeugma Mozaik Müzesi hakkındaki bilgilerden bahsedeceğim.

Gaziantep’te bulunmaktadır. Merkezden yarım saatlik bir yürüyüşle ulaşabilirsiniz. Merkezden minibüs, dolmuş veya taksiye binerek 10 dakikada ulaşabilirsiniz. Ama benim size tavsiyem adım adım etrafa bakınarak, yol üzerindeki lezzetli restoranlardan güzel kebaplar yiyerek gitmeniz.

Müzenin en önemli özelliği içerisindeki muhteşem mozaiklerdir. 2011 yılında açılmış, 25 bin metrekarelik bir alandır. İçerisince A-B-C şeklinde 3 blok bulunmaktadır. A bloğunda Zeugma Antik kentinden getirilen mozaikler yer almaktadır. B blokta ise Gaziantep ve çevresinde kazılarda ortaya çıkan Doğu Roma Dönemine ait kilise yer mozaikleri bulunmaktadır. C blokta ise idari ofisler, etkinlik odaları ve konferans salonları bulunmaktadır.

En önemli mozaik eser Çingene Kızı isimli mozaiktir. Yemek odasının yer mozaïği olarak yapılmıştır. Kabarık saçları vardır ve saçlarını eşarpla bağlamıştır. İri gözlerinde üzgün bir ifade vardır. Kulaklarında ise iç içe geçmiş iri halka küpeler vardır. Bu yüzden bulunduğunda “Çingene Kızı” adını almıştır. Yüzünün tamamı yoktur ama gözlerindeki ifadeden ve bakışlarından dolayı ziyaretçiler Mona Lisa’ya benzetmektedir.

Ziyaret sırasında bilgi almak isterseniz girişteki rehberlerimize danışabilirsiniz. Büyük gruplar için rehberler yardımcı olmaktadır. Tek başınıza veya küçük bir grupla

geziyorsanız eserlerin yanındaki dokunmatik ekranlardan bilgi alabilirsiniz. Buradan eserler hakkındaki bilgilere, videolara ve fotoğraflara ulaşabilirsiniz.

1. Konuşmacı müzeye nasıl gitmeyi önermektedir?
 - a. **Yürüyerek**
 - b. Taksiyle
 - c. Minibüsle
 - d. Özel araçla
2. B blokta neler bulunmaktadır?
 - a. Zeugma Antik kenti mozaikleri
 - b. Konferans salonları
 - c. **Kilise yer mozaikleri**
 - d. Doğu Roma kilise resimleri
3. Neden “Çingene Kızı” adını almıştır?
 - a. Saçlarındaki eşarptan
 - b. Gözlerindeki ifadeden
 - c. **Taktığı küpelerden**
 - d. Kabarık saçlarından
4. Tek başına giden bir ziyaretçi nasıl bilgi alabilir?
 - a. Tur rehberlerinden
 - b. **Dokunmatik ekranlardan**
 - c. Girişteki ekrandan
 - d. Müze kitapçılarından

Son olarak da müzedeki etkinliklerden bahsedeceğim. Müze Pazartesi günleri hariç her gün sabah 9 akşam 9 arası açık. Bazı günler ziyaretçiler için farklı programlar oluyor. Hepsi birbirinden güzel. Mesela her Salı küçük ziyaretçiler için bir müze gezisi oluyor. Etkinlik 12:30’da başlıyor ve yarım saat sürüyor. A blokta Zeugma müzesi içerisinde eserlerin tarihi masallarla görsellerle anlatılıyor. En üst yaş sınırı 12. Ücreti 15 TL. Aileler de katılabiliyor. Ailelerin ücret ödemesi gerekmiyor. Müzenin internet

sitesinden Masal Saati başlığına bakarsanız detaylarını görebilirsiniz. Cuma günleri ise Mozaik Atölyesi bulunuyor. Bu yetişkinler için bir atölye. 6 ve 8’da başlayan iki atölye buluyor. Yaklaşık 1 buçuk saat sürüyor. Sadece 18 yaşını doldurmuş ziyaretçiler faydalanabiliyor. Geniş bir alan gerektiği için C bloktaki konferans salonunda yapılıyor. 18-26 yaş altındaki öğrencilere indirimli olarak 20 TL. Öğrenci olmayanlara ise 30 tl bir ücreti bulunuyor. Son olarak kalabalık gruplar için cumartesi günü de bir etkinlik bulunuyor. 12-25 yaş arası için bir saatlik bir yarışma yapılıyor. Telefon uygulama indirdiğinizde size sorular geliyor. Sorunun cevabına denk gelen eseri bulup fotoğrafını çekerek sonraki soruya ulaşıyorsunuz. Sona en hızlı ulaşana mozaik bardak altlığı ödülü var. Katılım ise ücretsiz. Ama sadece günde bir kere 4’te yapılıyor.

	Saat	Yer	Yaş	Ücret
Salı	12:30		12 yaş altı	Aileler ücretsiz Çocuklar.....tl
Cuma	6 ve 8	Konferans salonu	 yaş üzeri	Öğrenciler Tam 30 tl
Cumartesi		Tüm müze	12-.... Yaş arası	ücretsiz

Metin 3 – 8 eşleştirme sorusu

YEDEK 1: ERASMUS

A: Merhaba Aysu. Çok meşgul görünüyorsun. Ne yapıyorsun?

B: Erasmus’a başvurmak istiyorum. Üniversitemizin anlaştığı okullara bakıyorum. O kadar seçenek var ki bir türlü karar veremiyorum. Belki sen yardımcı olabilirsin. Sen Erasmus’a gitmiştin dimi?

A: Evet. İspanya ya gitmiştim 5 aylığına oradayken İspanyolca da öğrendim başka birçok ülkeyi de gezdim

B: Çok güzel. Ben de seçeneklerimi azalttım. En son İspanya ve Almanya arasında kaldım.

A: Tamam ben seninle İspanya'daki deneyimlerimi paylaşırım. Hatta Almanya'ya da beraber bakarız. Gitmeden önce çok araştırma yapmıştım. Hem oraya giden arkadaşlarımdan da çok dinledim.

B: Harika bir haber. Benim bölümüm de mühendislik olduğu için Almanya'yı seçmeyi düşündüm ilk başta. Ama derslerin hepsi Almanca mı onu bulamadım.

A: Arkadaşım zaten Almanca biliyordu o yüzden emin olamadım. Sitesinden beraber bakalım. (tıklama sesi) Bak burada yazıyor. Tüm dersler İngilizce. Sadece 3 ders Almanca görünüyor. Zaten onları değişim öğrencileri seçemiyormuş.

B: İspanya'da nasıldı?

A: Çoğu ders İspanyolcaydı. Sadece bir iki ders seçebildim bir dönemde. Onun haricinde zorlanmamak için İspanyolca ve görsel sanatlar dersleri aldım. En az 3 ders almam gerekiyordu. Bir de staj yapmanı istiyorlar senden. Çok yardımcı oldular stajda, İngilizce de konuşuyorlardı.

B: Aslında yeni bir dil öğrenmek için büyük bir şans olur. Ben güz döneminde gideceğim. Acaba dersler ve sınavlar ne zaman bitiyor? Döndüğümde buradaki döneme geç kalmak istemiyorum. Kayıtlar ve yurt için erken dönmem gerekir.

A: Doğru diyorsun. Bizim okul bu dönem bir hafta erken başladı. Önceden sorun olmuyordu ama şimdi değişmiş olabilir.

B: Bizde bahar dönemi şubat başında başlıyor. Benim en azından ocağın son haftasında dönmem gerekir. Şimdi İspanya'ya bakıyorum dönem ne zaman bitiyor diye. Derslerin Ocak 8 de bitiyor. Sınavlar da 18inde son. Almanya'daysa finaller 13 Ocak'ta bitiyor. Çok iyi. İkisinde de bir sorun olmaz. Diğer önemli konu da kalacak yer. Sen nerede kalmıştın?

A: Okula çok yakın bir yurt vardı. Aslında öğrenciler için değildi. Yurtdışından gelen misafir hocalar içindi. Ama Türkiye'den gelen sadece ben olduğum için kullanmama izin verdiler.

B: Ücretsiz miydi peki?

A: Yok. Ama diğer yurtlara göre, ev kiralarına göre daha uygundu.

B: Peki odaları nasıldı?

A: Biraz küçüktü ama tek kişilikti. Okula da yakın olduğu için çok rahat oldu benim için.

B: Bu çok güzel bir haber. Bu yıl gidenlerin sayısı artmazsa umarım yine böyle bir şansım olur. Çünkü okulda yurt yok. Uygun ev bulmak için de şimdiden aramaya başlamak lazım.

A: Arkadaşımdan Almanya'daki yurtla ilgili iyi yorumlar duymuştum. Tabi odanı paylaşmak istersen çünkü yurtlar 3-4 kişilik. Okula yakınlardı ama şehirden çok uzak diyordu. Hem fiyatları da uygundu.

B: Benim için ne kadar ucuz olsa o kadar iyi. Aldığım burs yetmeyebilir. Erasmus'tayken başka ülkelere de seyahat etmek istiyorum.

A: Değişim öğrencisiyken çalışan arkadaşlarım vardı. Bir kısmı İngilizce ve Türkçe özel ders veriyordu. Özellikle Almanya'da Türkçe ders verenleri duydum. Tabi bunu izinsiz yapıyorlar. Yardımcı olacak birisini veya okuldan bir öğrenci bulmak gerek.

B: Çok güzel peki İspanya nasıldı?

A: Aslında orada da okul öğrencilere iş imkanı sunuyorlardı. Hocalara asistanlık yapıyordun. Okul ayarlıyor. Tüm gün değil tabi Bazı günler, saatler. Hocayla beraber belirliyorsun.

B: İspanya'da çok imkan görünüyor. İlk başta Almanya daha iyi geliyordu ama aslında İspanya'ya gitsem kendime çok şey katacağım gibi görünüyor.

	İspanya	Almanya
1. Derslerin tamamı İngilizce.		
2. Staj yapma zorunluluğu var.		
3. En az 3 ders alma zorunluluğu var.		
4. Güz dönemi sonu 13 Ocak.		
5. Ücretsiz yurt şansı var.		

6. Odalar 3-4 kişilik.		
7. Yarı-zamanlı çalışmaya izin var.		

YEDEK 2: EV KİRALAMA

A: Merhaba internet sitesindeki ilanlarınız için gelmiştim.

B: Buyurun oturun. Çay içer misiniz?

A: Teşekkür ederim.

B: Hangi evler?

A: Bir tanesi site içerisindeydi. Diğerisi ise metro durağına yakın bir evdi.

B: Anladım. Site içerisinde olan evimizin fotoğraflarını hemen gösteriyorum. 5 katlı bir binanın 3. katında. Sitede 3 adet bina var. Sitenin kendine ait bahçesi, oturma alanları var. Her binanın alt katında da spor salonları var. Bu yüzden 4. Kat yüksekliğinde düşünebilirsiniz. Ev 3+1. Geniş bir salonu var. Mutfakta da küçük bir balkon var.

A: Metro yakınındaki ev de 3+1 diye hatırlıyorum. Orası kaçınca kattaydı?

B: Evet doğru. Ayrıca bir de eşyalarınızı depolayabilmeniz için küçük bir kiler var. Orası da neredeyse bir oda büyüklüğünde. 4 katlı bir binanın en üst katında. Güzel de bir manzarası var. Diğer eve göre metrekaresi daha fazla. Burası 125 metrekare. Diğeriyse 110 metrekare. Burasının balkonu yok ama yere kadar büyük camları olduğu için ferah bir mutfığı var.

A: Manzara olması çok iyi hem de büyük camları varsa ferah ferah oturulur. Sitede park var demiştiniz. Peki bu dairenin yakınlarında park var mı?

B: Sitede yeşil bir alanla oturma yerleri var. Diğer daireye çok yakın küçük bir park var. 100 metre ilerisindeyse daha büyük ve yüksek ağaçları olan bir park var.

A: İkisi de yeşillikler içerisinde güzel. Çocukların oyun alanına ihtiyacı var. Son olarak fiyatlarını da hatırlatabilir misiniz?

B: Tabii. Sitedeki evin fiyatı 3000 tl. Diğerisi ise 2800.

A: Fiyatları yakınmış. Site olduğu için aidatı da yüksektir.

B: Doğru tahmin ettiniz. 300 lira aidatı var diğerinin ise 50 tl. Bir de depozitolarını hatırlatayım. Genelde 2 kira ücreti kadar istiyorlar ancak sitedeki daire için 7000. Diğerinde 2 kira kadar.

A: Tamam ikisini de bir göreyim.

	Site içi daire	Metroya yakın daire
1. 4. katta bulunuyor.		+
2. Parklara yakın bir daire.		+
3. Küçük bir balkon var.	+	
4. Diğer daire göre daha büyük.		+
5. Aidat dahil fiyatı 2850 tl.		+
6. Depozito ücreti 2 kira miktarından fazla.	+	

KISA SORU

YEDEK 1

A: Sen beni şu yeni açılan sergiye götürecektin. Ne zaman bitiyor? Bitmeden gidelim.

B: Sana onu söylediğimden beri çok zaman geçti. İnternette son gününe bir bakayım. Aaa az kalmış. Haftaya Pazar son.

A: Hemen ayarlayalım haftaya bir gün. Bana Pazartesi, Çarşamba, Cuma uygun değil. O günler hem derslerim var hem de çalışıyorum.

B: Tamam. Zaten pazartesi kapalı. Salı günü için başka bir arkadaşına söz verdim. Son günü mü gitsek?

A: Kalabalık olmaz mı? Bir önceki gün gidelim. Hem öncesinde kahve içmeye de vaktimiz olur.

B: Tamam anlaştık. Saat için tekrar konuşuruz.

Sergiye hangi gün gitmeye karar veriyorlar?

- a. Pazartesi
- b. Salı
- c. Cumartesi

d. Pazar

YEDEK 2

A: Hoş geldiniz. Nasıl yardımcı olabilirim?

B: Bu eteği 1 hafta önce almıştım. Ama bedeni küçük geldi. Bir büyük bedenle değiştirmek istiyorum.

A: Hemen bakalım. Değiştirmek için fiş gerekiyor. Fişiniz yanınızda mıydı?

B: Evet buyurun.

A: Bu ürünü internet mağazamızdan almışsınız. Böyle bir durumda internetten iade etmeniz gerekiyor. Değiştirmek istiyorsanız da formla iade ettikten sonra tekrar sipariş vermeniz gerekiyor.

B: Formu doldurup bir büyük bedenini istersem çok uzun sürecektir. Formun oluşturulması, ürünün geri gitmesi, yenisinin gönderilmesi en az bir hafta sürer. Daha hızlı bir yolu yok mu?

A: Maalesef. Sadece mağazalardan aldığınız ürünleri geri alıyoruz veya değiştirebiliyoruz.

B: Peki. Teşekkürler.

İnternette alınan ürünü değiştirmek için gereken nedir?

- a. Ürünü fişiyle beraber getirmek
- b. Bir hafta içerisinde geri getirmek
- c. İnternette iade formunu doldurmak**
- d. İnternette tekrar sipariş vermek

YEDEK 3: Çılgılık

Çocukluğumdan beri Munch'ın çılgılık tablosu dikkatimi çekmiştir. Çocukken çok korkardım ama merak da ediyordum. Sonra araştırdım. Tablonun anlamı neymiş diye baktım. Tabloda arka planda turuncu renkler var. Güneşmiş. Gölge de ressamın arkadaşları. Neden çılgılık atıyor? 5 yaşında annesini kaybetmiş. 13 yaşındayken bir kardeşi tüberkülozdan vefat etmiş. Bu sebeplerle çocukken çok hastalanırmış. Babası

ise çok kötü davranıyormuş. Resmi çizdiği zamanlar Much'ın kız kardeşlerinden biri psikolojik sorunları olduğu için hastanede yatıyormuş. Bu olaylar kendini sevmemesine sebep olmuş. İnsanlardan uzaklaşmış. Resimde de panik atak geçirmiş kişi kendisiymiş.

Böyle bir tablo çizmesine ne sebep olmuştur?

- a. 5 yaşındayken annesinin ölmesi
- b. O sırada kardeşinin hastanede yatması
- c. Babasının ona çok kötü davranması
- d. Birçok sebepten insanlardan uzaklaşması**

EK 2: AVRUPA ORTAK DİL ÇERÇEVESİ DOĞRULTUSUNDA HAZIRLANMIŞ B1 DİNLEME SINAVI

Birinci bölümde 3 metin dinleyeceksiniz. Metinler 2 kere dinletilecektir. Dinleme öncesi ve sonrası sorulara bakmak ve cevaplamak için süre verilecektir.

Telcell müşteri hizmetleri ile müşteri arasında geçen konuşmayı dinleyeceksiniz. Dinlemeye başlamadan önce sorulara bakabilirsiniz.

Telcell müşteri hizmetleri: İyi günler Mehmet Bey. Sizi Telcell müşteri hizmetlerinden arıyorum.100 dakika arama, 250 sms ve 8 GB interneti olan sözleşmeniz bitmek üzere. Müsaitseniz size özel kampanyalarımızdan bahsetmek isterim.

Mehmet Bey: Evet buyrun, dinliyorum.

T: Telefon hattınız faturasız olduğu için şu an size özel 3 kampanyamız bulunuyor. Bizbize, Rahatrahat konuş ve gecekuşu kampanyaları. Bizbize kampanyasında, seçtiğiniz 3 kişiyle sınırsız arama yapabiliyorsunuz. Bunun dışında diğer telefon hatları kullanıcılarıyla 300 dakika konuşma, 250 sms ve 6 gb internet bulunmakta. Her ay sadece 39 TL.

M: Konuşmanın sınırsız olması güzel. Peki bu 3 kişiyi değiştirebiliyor muyum?

T: Değiştireceğiniz her kişi için 1 lira ücret alınmaktadır ve ayda yalnızca bir kişi değiştirebilirsiniz.

M: Tamam. Diğer kampanyaların detaylarından da bahsedebilir misiniz?

T: Rahatrahat konuş kampanyasında herkesle konuşabileceğiniz 1000 dakikanız bulunmakta. Bunun dışında 100 sms ve 4 gb internet yer alıyor. Bu kampanyamız ise her ay 45 TL.

M: Aramanın çok olması iyi ancak internet yetersiz görünüyor. Diğer kampanyanız nasıl?

T: Gece kuşu kampanyasındaysa cuma, cumartesi ve pazar akşam 8 ile sabah 8 arası Telcell kullanıcılarıyla sınırsız konuşma ve mesajlaşma hakkınız bulunuyor.

M: Peki bu kampanyada internet kaç GB?

T: 5 GB. Fiyatı ise her ay 49 TL.

M: Benim için aramanın yanı sıra internet de önemli. Kullandığım kampanyadan memnundum. Aynı kampanyaya devam edebilir miyim?

T: Maalesef artık öyle bir kampanyamız bulunmuyor.

M: Peki interneti fazla olan başka bir kampanya var mı?

T: Ne yazık ki faturasız hat kullanan eski müşterilerimiz için kampanyalarımız bu kadar. Eğer faturalı hatta geçerseniz size göre bir adet kampanyamız mevcut.

M: Buyurun dinliyorum.

T: Sosyal hesap kampanyamız. 18 yaş üzeri müşterilerimiz kullanabilmektedir. İçerisinde 12 GB internet 100 sms ve 250 dakika konuşma bulunuyor. Fiyatı ise 72 TL.

M: İnterneti iyi ancak fiyatı benim için yüksek. Eğer vaktim varsa biraz daha düşünmek istiyorum.

T: Tabii ki. Kampanyalı sözleşmenizin bitmesine 20 gün var. Son güne kadar karar verebilirsiniz.

T: Teşekkürler. İyi günler.

T: İyi günler.

Soruları cevaplamak için süreniz başlamıştır.

1. Aşağıdakilerden hangisi Bizbize Kampanyasının özelliklerinden biridir?
 - a. Telcellliler arasında sınırsız konuşma
 - b. Toplam 300 dakika konuşma
 - c. **3 kişiyle sınırsız konuşma**
 - d. Hafta içi sınırsız konuşma
2. Aşağıdakilerden hangisi Rahatrahathat konuş kampanyasının özelliklerinden biridir?
 - a. 100 sms ve 6 GB internet
 - b. Telcelllilerle sınırsız konuşma
 - c. **Herkesle 1000 dakika konuşma**
 - d. 100 dakika konuşma ve sınırsız Sms
3. Gece kuşu kampanyası hangi gün ve saatlerde Telcellliler arası sınırsız konuşma sunmaktadır?
 - a. Cuma 20:00'den Pazar 20:00'ye kadar
 - b. **Cuma'dan Pazar'a her gün 20:00-08:00 arası**

- c. Cuma, cumartesi ve pazar günleri 08:00-20:00 arası
 - d. Haftasonu boyunca 20:00-08:00 arası
4. Mehmet Bey neden faturalı hat kampanyasını istemiyor?
- a. İnterneti az
 - b. Fiyatı fazla**
 - c. Arama az
 - d. SMS fazla
5. Hangi kampanyanın interneti daha fazladır?
- a. Bizbize
 - b. Rahatrahat konuş
 - c. Gecekuşu
 - d. Sosyal hesap**
6. Sosyal hesap kampanyasını kullanabilmek için gereken şart nedir?
- a. 18 yaşın altında olmak
 - b. Faturasız hatta geçmek
 - c. Faturalı hat müşterisi olmak**
 - d. Sözleşme tarihi geçmeden başvurmak

Kaçış oyunu hakkında verilen bilgileri dinleyeceksiniz. Dinlemeye başlamadan önce sorulara bakabilirsiniz.

Hoş geldiniz. Telefonda ilk kez Kaçış Oyunu oynayacağınızı belirtmişsiniz. İlk kez oynayanlar için kısa bir bilgilendirmemiz olacak. Herhangi bir oyuna katılmanız için en az 4 kişilik bir grupta gelmeniz gerekiyor. Gruptaki kişi sayısı değişebiliyor. Genelde 2-3 grupta oynuyoruz. Gruplar da 3 kişiyi geçmiyor. Alanımız küçük olduğu için çok kalabalık olamıyoruz. Grupları belirlemek için şu kutunun içindeki toplardan rastgele bir tane seçmeniz gerekiyor. Aynı renkteki topu seçenler aynı grupta yer alıyor. Yeşil, turuncu ve mavi gruplarımız bulunuyor. Oyun başlamadan önce sizlere grup rengiyle aynı renkte karanlıkta parlayan bileklikler veriyoruz. Böylece oyun başlayıp ışıklar kapandığında grup arkadaşınızı daha rahat bulabilirsiniz. Burada 3

farklı oyunumuz var. Oyunların amacı her odada yer alan şifreyi çözüp son odaya ulaşmak. 1 saatlik oyunumuzda 5 tane farklı oda bulunuyor. Şifreyi çözüp çıkış kapısına ilk ulaşan takım kazanır. Tabi bunu size verilen süre içinde tamamlamanız gerekiyor. Eğer tamamlayamazsanız 2 grup da kaybedebilir. Bazı durumlarda şifreyi çözmek için ilk odaya kadar gitmeniz gerekebilir. Tabii odalarda yalnız olmayacaksınız. Karanlıkta karşınıza her şey çıkabilir. İkinci oyunumuz ise 1 buçuk saat sürüyor. Yine 5 oda bulunuyor. Ancak bu oyunda ıslanabilirsiniz veya üzerinize boya dökülebilir. Bu nedenle oyuna başlamadan önce sizlere giymeniz için tulumlar veriyoruz. Son oyunumuzda ise süre yok. Çıkışa en kısa sürede ulaşan grup kazanıyor. Bu oyunda takımlar farklı odalardan başlıyorlar. Başladığınız 2 oda da çıkışa aynı uzaklıkta bulunuyor. Ama her odada 2 kapı bulunuyor. Bu yüzden de çıkışa ulaşmak için çok hızlı olmak gerekiyor. Bu odalarda diğer gruptakilerle karşılaşabilirsiniz. Kazanan takıma ise bir ödülümüz bulunuyor. Erken bitirirseniz diğer grubu istediğiniz karaktere girerek karanlıkta korkutabilirsiniz. Korkutmak için maskelerinizi bitiş odasından seçebilirsiniz.

Soruları cevaplamak için süreniz başlamıştır.

7. Oyunda gruplar nasıl belirlenmektedir?
 - a. Herkes kendine uygun bilekliği seçer.
 - b. **Katılımcılar kutudan rastgele top seçer.**
 - c. Katılımcılar kendi arasında seçer.
 - d. Yarışmayı hazırlayan karar verir.
8. İlk oyunu kazanmak için şart nedir?
 - a. Oyunu 1 saat içerisinde bitirmek
 - b. Oyunu en hızlı bitirmek
 - c. **1 saatte oyunu ilk bitirmek**
 - d. Şifrelerin hepsini çözmek
9. İkinci oyunun diğer oyunlardan farkı nedir?
 - a. sürenin daha kısa olması

- b. oda sayısının daha fazla olması
- c. sadece tek kişi yarışması
- d. **oyuncuların üzerine su dökülmesi**

10. Son oyun neden uzun sürüyor?

- a. Oda sayısı fazla olduğu için
- b. **Bir odada iki kapı olduğu için**
- c. Farklı odalardan başladıkları için
- d. Oyuncu sayısı fazla olduğu için

11. Kazanan grubun ödülü nedir?

- a. video kaydını ücretsiz almak
- b. oyun ücretini diğer gruba ödetmek
- c. **erken bitirip kaybeden grubu korkutmak**
- d. bitiş odasında kaybeden grubu izlemek

Şimdi kaçış oyunu metninin devamını dinleyeceksiniz. Dinlemeye başlamadan önce sorulara bakabilirsiniz.

Son olarak size fiyatlandırmadan bahsedeyim. İlk oyunun ücreti 180 tl. Eğer video kaydını isterseniz 30 tl ekleniyor. Fotoğraf isterseniz seçeceğiniz 20 fotoğraf 10 tl. Fotoğrafları hemen maille gönderiyoruz ama videoyu 1-2 gün içerisinde gönderebiliriz. 2. oyunda kişi başı 50 tl ücret alıyoruz. Kıyafetler de fiyatın içinde. Oyun daha uzun sürdüğü için video kaydı 35 tl ama 20 fotoğraf yine aynı fiyat. Son oyun ise 200 tl bu oyunda tüm videoyu veremiyoruz. Bazen oyunlar uzun sürebiliyor. Bu yüzden size 5 dakikalık bir video hazırlıyoruz. Fiyatı 30 tl. Fotoğraflar da yine 20 tanesi 10 tl. Benden bu kadar. Eğer sorunuz varsa buyrun sorun.

Soruları cevaplamak için süreniz başlamıştır.

Boşluğa uygun gelen sayıyı yazınız.

	Oyun ücreti	Video süresi	Video ücreti
Oyun 1	12)...180....tl	60 dakika	30 tl
Oyun 2	50 (kişi başı)	90 dakika	15)...35... tl
Oyun 3	13)...200.....tl	14)...5...dakika	16)...30... tl

İki arkadaşın sinemadan çıktıktan sonra izledikleri film hakkında yorumlarını dinleyeceksiniz. Dinlemeye başlamadan önce sorulara bakabilirsiniz.

Burcu: Uzun zamandır sinemaya gelmemiştim. İyi ki geldik, Ahmet Çok özlemişim kalabalıkla film izlemeyi. Ama salon umduğum kadar kalabalık değildi.

Ahmet: Ben de bu kadar boş beklemiyordum. Film çikali bir ay oldu.İlk zamanlar salonlar çok dolu diyorlardı. Ama sanırım film ilk çıktığı hafta 6 liraydı. Sonradan normal fiyata geçince böyle olmuştur.

B: Biz daha pahalıya izlemiş olduk ama güzeldi. Herkesten duymuştum, çok merak etmiştim. Ama biraz hayal kırıklığına uğradım.

A: Aa neden? Sinemada çok eğlenmiş görünüyordun. Neyden hoşlanmadın?

B: Açıkçası biraz fazla kaba konuşuyorlardı. Komedi filmlerinde hep bağırarak kötü kelimeler kullanıyorlar. Bu filmin yorumlarında doğal, halkın içinden karakterler var, ailecek izlenebilir, iyi diye okumuştum. Tamam, Espriler güzeldi, samimiydi ama o kadar kaba konuşmalarına gerek yoktu.

A: Sadece birkaç yerde vardı. Hatta sadece bir rolde geçiyordu. Ben o kadar da fark etmedim açıkçası.

B: Sence nasıldı film?

A: İnternette okumuştum. Bu yönetmenin ilk filmiymiş. Bana göre ilk film için oldukça başarılı.Farklı karakterleri farklı olayları birbirine çok iyi bağlamış.

B: Öyle diyorsun ama filmin en sonunda neden yarışmadan atıldıklarını söylemiyorlar. Bir de kardeşlerden birinin yarışmaya 2 gün kala neden vazgeçip memlekete geri döndüğünü de açıklamadılar.

A: Yarışmadan dans kıyafetleri uygun olmadığı için atıldılar mı?

B: Hayır. Çünkü arkadaşları son dakika kıyafetleri yetiştirip getirdi. O problemi çözdüler.

A: Aa doğru. Ben kıyafetleri yetiştiremediler sandım. Kıyafetlerle dans ettikleri sahne çok kısıydı aklımda kalmamış. Diğeri de yarışmaya giderken yolda kavga ettikleri için mi acaba? Ben de emin olamadım.

B: Şimdi böyle deyince beğenmedim gibi oldu filmi ama aslında çok güldüm çok eğlendim. Uzun zamandır böyle gülmemiştim. Komik, espriler güzel ama dediğim gibi ailecek izlenemez. Çocuklar için kötü olabilir.

A: Ben çok beğendim. Başka film daha çekerlerse yine izlemek isterim.

B: Sinemada izleyeceksek ben de gelirim.

Soruları cevaplamak için süreniz başlamıştır.

	Ahmet	Burcu
17. Salon şaşırtıcı şekilde boştu.		+
18. Film umduğum kadar iyi değildi.		+
19. Filmdeki kötü kelimeleri pek fark etmedim.	+	
20. Deneyimsiz bir yönetmen için iyi bir filmdi.	+	
21. Karakterler ve olaylar birbiriyle bağlantılıydı.	+	
22. Film sonunda açıklanmayan sahneler vardı.		+
23. Bu filmi çocuklarla izlemeyi tercih etmem.		+
24. Bu yönetmen başka film yaparsa izlemek isterim.	+	

İkinci bölümde 8 tane kısa metin bulunmaktadır. Metinleri sadece bir kez dinleyeceksiniz. Dinleme öncesi ve sonrası sorulara bakmak ve cevaplamak için süre verilecektir.

Metin 1

A: Merhaba, siz mi ilgileniyorsunuz?

Kütüphane çalışanı: Evet buyrun.

A: Bu kitapları 3 hafta önce kütüphaneden ödünç almıştım. Süreleri dolmuş. Birisini iade etmek istiyorum ama diğer ikisini okumayı henüz bitirmedim.

K: Tamam ilk önce kitabın iadesini yapayım. Kitabı uzatabilir misiniz?

A: Buyrun.

K: (bip sesi) Tamam bunun iadesi tamamlandı. Şimdi de diğer kitapların süresini uzatalım.

A: Tamam.

K: (bip sesi)Süreleri 2 hafta daha uzatıldı.

A: Teşekkür ederim. Son olarak şu kitabı da ödünç almak istiyorum.

K: Hemen kaydediyorum. *(bip sesi)* bunun da teslim tarihin ayın 25'ine kadar.

A: Teşekkür ederim. İyi günler

K: İyi günler

25. Kütüphaneye neden geliyor?

- a. Tüm kitapların süresini uzatmak ve bir kitap ödünç almak
- b. 2 kitabı iade etmek, 2 kitabın süresini uzatmak ve bir kitap ödünç almak
- c. **1 kitabı iade etmek, 2 kitabın süresini uzatmak ve bir kitap ödünç almak**
- d. 2 kitap daha ödünç almak ve 2 kitabı iade etmek

Metin 2

A: Merhaba 7 numaralı koltuk burası mı acaba?

B: Evet burası ama benim koltuğum.

A: Benim koltuğum da 7 numara. Biletleri bir kontrol edelim mi? Bakın benimkinde 7 yazıyor.

B: Bakayım. Burada 2 yazıyor. İstiyorsanız benimkiyle karşılaştırın daha rahat anlaşılır.

A: Aa doğru diyorsunuz kusura bakmayın.

B: Önemli değil.

A: Merhaba burası 2 numara değil mi?

C: Evet.

A: Benim biletim de buraya. Acaba yine mi koltuk numarasını yanlış okudum. Sizinle biletlerimizi bir kontrol edelim mi?

C: Bakın 18:00 otobüsü 2 numaralı koltuk.

A: Koltuk numarası doğru e saat de doğru. Aaa buldum. Tarihler farklı, sizinkinde 27 mayıs yazıyor. Bu yarının otobüsü.

C: Aa nasıl olur? Karışıklık olmuş kusura bakmayın. Ben gidip değiştireyim. Size iyi yolculuklar.

A: Teşekkür ederim. Size de.

26. Kızın bileti aşağıdakilerden hangisidir?

- a. 27 Mayıs, 18:00, koltuk no: 2
- b. 27 Mayıs, 18:00, koltuk no:7
- c. **26 Mayıs, 18:00, koltuk no:2**
- d. 26 Mayıs, 18:00, koltuk no:7

Metin 3

A: Sen hangi seçmeli dersi seçeceksin Ferit? karar verdin mi?

Ferit: Bu dönem 4 ders varmış. Reklam yönetimi, Türk Siyasal Hayatı, Sosyal Medyada İçerik Üretimi ve Dergi Yayıncılığı. Hepsi de birbirinden çok farklı.

A: Sonraki yılların derslerine bak istersen. Ona göre hangisinde eksiklik hissedersen onu seçersin.

F: Düşüneyim. Türk Siyasal Hayatına benzer bir ders yok aslında ama ben o alanla pek ilgilenmiyorum. Daha çok reklam ve sosyal medyayla ilgileniyorum. Diğer yıllarda benzer dersler var ama bu kadar detaylı değil. İleride bu alanlara odaklanmak istiyorum.

Özellikle sosyal medyada yapılan satışlar ve para kazanma üzerine çalışmak isterim. Sanırım Sosyal medya içerik üretimini seçeceğim.

27. Neden Sosyal Medyada İçerik Üretimi dersini seçiyor?

- a. Diğer derslerinden farklı bir ders seçmek
- b. Gelecekte reklamcılıkla para kazanmak
- c. **Sosyal medya hakkında detaylı çalışmak**
- d. Sosyal medyada para kazanmak

Metin 4

A: (zil sesi) Merhaba.

B: Merhaba. Buyur içeri gelsene.

A: Yok gelmeyeyim. Geçen gün senden ödünç aldığımız merdiveni getirdim. Çok teşekkür ederiz. Ama küçük bir sorun var. Sol kısmındaki plastik çıktı. Çok özür dileriz. Nereden almıştın? O parçasını bulalım.

B: Orası zaten öyleydi. Sen üzülme. Vaktin varsa gel otur kahve içelim.

A: Öyle miymiş? Rahatladım. Tamam bir kahveni içeyim.

28. Neden komşunun evine gidiyor?

- a. Kahve içmek
- b. Özür dilemek
- c. **Merdiveni geri vermek**
- d. Merdiveni ödünç almak

Metin 5

Haber spikeri: Son zamanlarda herkesin elinde telefon ve bilgisayar. Kimse artık marketlere, mağazalara veya kitapçılara gitmiyor. Herkes oturduğu yerden tek bir tuşla istediği ürüne ulaşabiliyor. Çalışan birçok kişi vakti olmadığı için online alışverişi tercih ediyor. Yaşlılarsa taşımak yorucu olduğu için sanal marketlere yöneldi. Birçok kişi mağazalardan marketlerden dolu dolu ağır çantaları taşımaya gerek kalmadığı için bu durumdan çok memnun.

29. Haberin ana fikri nedir?

- a. Online alışverişin olumlu özellikleri

- b. Online ve normal alışverişi karşılaştırma
- c. **Online alışverişi tercih etme sebepleri**
- d. Online alışverişi yapan kişilerin özellikleri

Metin 6

Giriş dersi: Herkese günaydın. Derse başlamadan önce size biraz içeriğinden bahsetmek istiyorum arkadaşlar. Bu dönem toplamda 10 hafta dersimiz olacak. İlk haftalarda denizlerdeki ve okyanuslardaki atıklardan, bunların sebeplerinden ve gelecekteki etkilerinden bahsedeceğiz. İlerleyen haftalarda ise hava ve gürültü kirliliği üzerinde duracağız. Son haftada ise günümüzde kirlilikleri önlemek için ne tür çalışmalar yapıldığını konuşacağız. Umarım hepimiz için verimli bir dönem olur.

30. Dersin konusu nedir?

- a. **Çevre kirlilikleri nelerdir ve nasıl önlenir**
- b. Çevre kirliliklerinin sebepleri ve sonuçları
- c. Çevre kirliliğinin türleri ve farkları
- d. Çevre kirliliğinin önemi ve etkileri

Metin 7

Sunucu: Sayın Erkan hocam gördüğünüz gibi son zamanlarda online eğitime hızlı bir şekilde geçtik. Peki bunun sonuçları ne oldu? Yüzyüze eğitimden farkı ne? Karşılaştırıldığında hangisi daha etkili?

Erkan Hoca: Geçiş çok hızlı olduğu için online eğitimin faydalarını henüz çok göremedik. Uzun ve planlı çalışmalar sonrasında online eğitime başlasaydık, derslerde ve sınavlarda daha verimli olabilirdik. Gördüğünüz gibi hem öğretmenler hem de öğrenciler online eğitimin nasıl olacağı konusunda şaşırıyor. Birçok öğrenci internete ulaşamıyor. Ani bir geçiş olduğu için hazırlıksız yakalandık.

31. Erkan Bey'in yorumlarının ana fikri nedir?

- a. Yüzyüze eğitim online eğitime göre daha verimlidir.

- b. Online eğitime hızlı bir şekilde başlandı.
- c. **Online eğitim için yeterli hazırlığımız yok.**
- d. Öğrenciler online eğitime ulaşamıyor.

Metin 8

A: Geçen gün bir kitap aldım. Çok beğendim. Aslında okuması biraz zor çünkü bilmediğim terimler vardı. Düşünürken, konuşurken ve bir şeyi gördüğümüzde beynimizin nasıl işlediğini anlatıyor. Yazarı zaten bir nörolog. Hatta kendi hastalarından örnekler veriyor kitabında. Mesela bir hastası hareket eden cisimleri göremiyor. Karşıdan karşıya geçerken otobüsler hareket ettiği için onları tam göremiyormuş. Sebebiyse beyindeki bir bölgenin çalışmamasıymış. Beynimizi öğrendikçe çok şaşırdım.

B: İlginçmiş. Bitirdiğinde de yorumlarını dinlemek isterim.

32. Kitabın ana fikri nedir?

- a. Beynin bölgeleri ve özellikleri
- b. İnsanlar nasıl görür
- c. **İnsan beyni nasıl çalışır**
- d. Bir nöroloğun gözlemleri

Sınavınız bitmiştir.

EK 3: SINAV DEĞERLENDİRME FORMU (ÖĞRENCİLER İÇİN)

Bölüm 1

Telefon şirketi, Kaçış oyunu ve Film yorumları

1. Yönlendirmeler anlaşılır. (The instructions are clear.)

Katılmıyorum	1	2	3	4	Katılıyorum
--------------	---	---	---	---	-------------

2. Sınav süresi yeterli. (The time limit is enough.)

Katılmıyorum	1	2	3	4	Katılıyorum
--------------	---	---	---	---	-------------

3. Günlük yaşamdaki konulara benziyor. (The topics are similar to real life)

Katılmıyorum	1	2	3	4	Katılıyorum
--------------	---	---	---	---	-------------

4. Dersteki konulara benziyor. (The topics are similar to what you do in the class)

Katılmıyorum	1	2	3	4	Katılıyorum
--------------	---	---	---	---	-------------

5. Konuşmaların hızı uygun. (The speakers easy to follow)

Katılmıyorum	1	2	3	4	Katılıyorum
--------------	---	---	---	---	-------------

6. Bu bölümdeki soruların zorluk derecesi nasıl? (What is the difficulty level of the questions?) kolay – normal – zor – çok zor

Kolay	1	2	3	4	Çok zor
-------	---	---	---	---	---------

Bölüm 2

Kısa dinleme metinleri – tek soru

2. Yönlendirmeler anlaşılır. (The instructions are clear.)

Katılmıyorum	1	2	3	4	Katılıyorum
--------------	---	---	---	---	-------------

3. Sınav süresi yeterli. (The time limit is enough.)

Katılmıyorum	1	2	3	4	Katılıyorum
--------------	---	---	---	---	-------------

4. Günlük yaşamdaki konulara benziyor. (The topics are similar to real life)

Katılmıyorum	1	2	3	4	Katılıyorum
--------------	---	---	---	---	-------------

5. Dersteki konulara benziyor. (The topics are similar to what you do in the class)

Katılmıyorum	1	2	3	4	Katılıyorum
--------------	---	---	---	---	-------------

6. Konuşmaların hızı uygun. (The speakers easy to follow)

Katılmıyorum	1	2	3	4	Katılıyorum
--------------	---	---	---	---	-------------

7. Bu bölümdeki soruların zorluk derecesi nasıl? (What is the difficulty level of the questions?) kolay – normal – zor – çok zor

Kolay	1	2	3	4	Çok zor
-------	---	---	---	---	---------

7. Tüm sınavla ilgili (Bölüm 1 ve 2) yorumlarınız.

EK 4: SINAV DEĞERLENDİRME FORMU (ÖĞRETMENLER İÇİN)

1. Soruların seviyesi öğrencilere uygun.

Katılmıyorum	1	2	3	4	Katılıyorum
--------------	---	---	---	---	-------------

2. Sınav süresi yeterli.

Katılmıyorum	1	2	3	4	Katılıyorum
--------------	---	---	---	---	-------------

3. Sınavdaki metinler derslerde ve sınavlarda karşılaştıkları konularla paralel.

Katılmıyorum	1	2	3	4	Katılıyorum
--------------	---	---	---	---	-------------

4. Sınavdaki dinleme metinlerinin seviyesi öğrencilere uygun.

Katılmıyorum	1	2	3	4	Katılıyorum
--------------	---	---	---	---	-------------

5. Sınavda farklı soru türleri kullanılması faydalı.

Katılmıyorum	1	2	3	4	Katılıyorum
--------------	---	---	---	---	-------------

6. Bölüm 1'de metinlerin 2 kere dinletilmesi uygun.

Katılmıyorum	1	2	3	4	Katılıyorum
--------------	---	---	---	---	-------------

7. Bölüm 2'deki tek metin tek soru türünü sınavlarda görmek isterim.

Katılmıyorum	1	2	3	4	Katılıyorum
--------------	---	---	---	---	-------------

8. Sınavla ilgili genel düşünceleriniz.

EK 5: GÖNÜLLÜ KATILIMCI ONAM FORMU (ÖĞRENCİLER İÇİN)

Değerli Katılımcı,

Bu dinleme sınavı İstanbul Üniversitesi, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Yüksek Lisans çalışması için hazırlanmıştır. Amaç, B1 seviyesinde kullanılabilecek bir sınav öne sürmektir. Sonuçlar sadece tez araştırmasında kullanılacak ve bilgileriniz gizli tutulacaktır. Sınavın tahmini süresi 40 dakikadır.

Zaman ayırdığınız için ve katkılarınız için teşekkürler.

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Murat ELMALI, İstanbul Üniversitesi

Tezi Hazırlayan

Öğr. Gör. Berna TARI YARDIMCI, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

Dear Participants,

This listening exam was prepared for a master's research on Teaching Turkish as a Foreign Language in Istanbul University. The purpose is to propose a listening exam that can be used in B1 level. The results are only used for master's research and will be kept confidential. The exam takes approximately 40 minutes. Thank you for your time and cooperation.

Thesis Advisor

Assoc. Prof. Murat ELMALI, Istanbul University

Thesis Student

Ins. Berna TARI YARDIMCI, Fatih Sultan Mehmet Foundation University

EK 6: GÖNÜLLÜ KATILIMCI ONAM FORMU (ÖĞRETMENLER İÇİN)

Değerli Katılımcı,

Bu dinleme sınavı İstanbul Üniversitesi, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Yüksek Lisans çalışması için hazırlanmıştır. Amaç, B1 seviyesinde kullanılabilecek bir dinleme sınavı öne sürmektir. Hazırlamış olduğumuz sınavla ilgili görüşleriniz çalışmamız için önem taşımaktadır. Sonuçlar araştırma amacıyla sadece tez kapsamında kullanılacak ve gizli tutulacaktır.

Zaman ayırdığınız için ve katkılarınız için teşekkürler.

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Murat ELMALI, İstanbul Üniversitesi

Tezi Hazırlayan

Öğr. Gör. Berna TARI YARDIMCI, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

EK 7: SINAV YÖNERGESİ

B1 DİNLEME SINAVI

Değerli Hocalarım,

Bu araştırmadaki destekleriniz için teşekkürler.

- 1) Sınav süresi yaklaşık 50 dakikadır.
- 2) Bu sınav 2 bölümden oluşmaktadır.

Bölüm 1	Bölüm 2
Metin 1 - 6 çoktan seçmeli soru Metin 2 - 5 çoktan seçmeli soru + 5 boşluk doldurma Metin 3 - 8 Eşleştirme 2 kez dinletiliyor	8 kısa metin (00:40-1:00 arası) ve her metin için bir çoktan seçmeli soru 1 kez dinletiliyor

- 3) Sınav soruları google form üzerinden cevaplanacaktır.
- 4) Öğrencilerden sınav sırasında beklenen;
 - **Linki açmak**
 - **Form'daki youtube videosu (sadece dinleme metni, görsel yer almıyor.)'nu çalıştırmak***
 - **kameralarını açık tutmaları****
 - **sınav sonrası anketi doldurmaları**

* Videoyu BİR KEZ başlatmaları yeterlidir. Videonun başında ve metinler arasında soruları cevaplamaları için süre verilmektedir. Birinci bölümdeki metinler videoda 2 kez, 2. bölümdekiler de 1 kez çalmaktadır. SADECE internet bağlantısında bir problem yaşandığında videoyu tekrar başlatabilirler.

**Öğrencilerin sınav sırasında başkalarından yardım almasını engellemek için önemlidir

- 5) Video sesi KISIK GELİYORSA sesi yükseltmek için youtube'ta herhangi bir video üzerinde sesi %100 seviyesine getirebilirler.
- 6) Puanlandırma yok, sınav bittikten sonra çıkan ekranda “doğrularınıza bakabilirsiniz” yazısından doğru-yanlış cevaplarını görebilirler.

- 7) Sınav bittikten sonra da sizlerin de görüşlerinizi almak için öğretmen anketini tamamlamanız araştırma için çok değerlidir.

B1 Dinleme Sınavı:

Öğrenci anketi:

Öğretmen anketi:

Videoyu çalıştırmada herhangi bir problemle karşılaşırlarsa,

Video linki:

Teşekkürler

Berna TARI YARDIMCI

EK 8: MADDE GÜÇLÜĞÜ VE AYIRT EDİCİLİĞİ ANALİZLERİ

	Cevaplayan	Doğru cevaplayan	P değeri	D değeri
S1	26	17	0.653	0.428
S2	26	22	0.846	0.142
S3	26	7	0.269	0.285
S4	26	10	0.384	0.285
S5	26	19	0.730	0.142
S6	26	9	0.346	0.571
S7	26	18	0.692	0.714
S8	26	8	0.307	0.428
S9	26	10	0.384	0.714
S10	26	9	0.346	0
S11	26	23	0.884	0.142
S12	26	20	0.769	0.571
S13	26	13	0.5	0.857
S14	26	12	0.461	0.714
S15	26	14	0.538	0.571
S16	26	17	0.653	1
S17	26	14	0.538	0.285
S18	26	20	0.769	0.428
S19	26	14	0.538	0.571
S20	26	23	0.884	0.142
S21	26	22	0.846	0.285
S22	26	21	0.807	0.428
S23	26	24	0.923	0.142
S24	26	21	0.807	0.571
S25	26	18	0.692	0.428
S27	26	5	0.193	0.142
S28	26	15	0.576	1
S29	26	15	0.576	0.428
S30	26	9	0.346	0.571
S31	26	7	0.269	0.142
S32	26	11	0.423	0.285

EK 9: SINAV DEĞERLENDİRME ANKETİ SONUÇLARI (ÖĞRENCİLER)

Bölüm 1	1		2		3		4	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönlendirmeler anlaşılır.	1	3,4	5	17,2	13	44,8	10	34,5
Sınav süresi yeterli.	4	13,8	3	10,3	10	34,5	12	41,4
Günlük yaşamdaki konulara benziyor.	2	6,9	3	10,3	10	34,5	14	48,3
Dersteki konulara benziyor.	1	6,9	6	20,7	10	34,5	11	37,9
Konuşmaların hızı uygun.	1	3,4	8	27,6	11	37,9	9	31
Sınavın zorluk derecesi*	1	3,4	13	44,8	12	41,4	3	10,3

Bölüm 2	1		2		3		4	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yönlendirmeler anlaşılır.	4	13,4	6	20,7	11	37,9	8	27,6
Sınav süresi yeterli.	3	10,3	8	27,6	10	34,5	8	27,6
Günlük yaşamdaki konulara benziyor.	1	3,4	5	17,2	14	48,3	9	31
Dersteki konulara benziyor.	0	0	7	24,1	14	48,3	8	27,6
Konuşmaların hızı uygun.	3	10,3	7	24,1	14	48,3	5	7,12
Sınavın zorluk derecesi*	2	6,9	9	31	17	58,6	1	3,4

Sınavın genel değerlendirmesi:

Bazı bölüm biraz zordu
Bence ikisinde iyi seviyede. Güzel bir dinleme oldu.
Size teşekkür ediyoruz.
evet
Sesi biraz incelemek.
.Farklı konular ve sınav süresi yetmez
.....
sınav normal di ama baze sorularım doğru dur ama oraya yanlış yaptı lar
Anı ve uzun
Bir az zor
biraz zordu
Güzeldi
biraz uzundu hepsi kolay oldu ama bir kere dinlerken zamanımız biraz kısa oldu
genel olarak kolaydı

2 bölüm biraz zor oldu , çünkü metneler sadece bir kere dinledik .
iyidi ama 1 kere dinlememiz metinler yeterli değil
Güzel
yok
2 kere dinlemek iyi ama bazıları çok hızlı.
iyi
dinleme biraz hızlı ama kötü sesli

Elinize sağlık 🙏

H er nasılsa kolay

çok iyidi.

Dinlemeden önce kısa bir süre vardı.okumak için . Keşke haha uzun olsaydı

Bizim için çok kullalışlıyız konuları var

Bence sınav biraz zor bl için.

Biraz zor ama daha pratik yapmak lazım

Sınav çok faydalı

Teşekkür ederim

**EK 10: SINAV DEĞERLENDİRME ANKETİ SONUÇLARI
(ÖĞRETMENLER)**

Anket soruları	1N	1(%)	2N	2(%)	3N	3(%)	4N	4(%)
S1	0	0	0	0	4	80	1	20
S2	0	0	0	0	3	60	2	40
S3	0	0	2	40	2	40	1	20
S4	0	0	2	40	2	40	1	20
S5	0	0	0	0	3	60	2	40
S6	0	0	0	0	0	0	5	100
S7	0	0	2	40	2	40	1	20

Sınavın genel değerlendirmesi

K1: Farklı soru türlerinde hazırlanmış olması açısından güzel ama dinleme ses kaydının tek düze olması, bütün dinlemelerin aynı video içeriğinde yer alması öğrenci için bir dezavantaj. Tek düze seslendirme de öğrencinin metinleri ayır etmesi açısından olumsuz. Farklı sesler tercih edilebilirdi. Öğrenciler sınavdan önce soruların okunması konusunda uyarılmalılar. Dinlemeden önce metinler okunmalı ama bütün sorular alt alta olduğu için bu kargaşa yaratabilir. Öğretmen hangi soruların hangi dinleme ile ilgili olacağı hususuna öğrencileri bilgilendirmeli.

K2: 1. Birinci metindeki bazı ölçme soruları sayıları doğru anlamakla çözülebiliyor. Sorular genel olarak anlam üzerine olmalı. Bu metinde çoktan seçmeli yerine var/yok ya da doğru/yanlış ölçme türü kullanılabilir. Metinde B2'de öğretilen sıfat fiiller de kullanılmış. Soruları cevaplamayı çok etkilemiyor ama sıfat fiiller sadeleştirilebilir.

2. Kaçış oyunu metninin ilk paragrafında karışık bilgiler var. Kişi sayıları ile ilgili uzun bir giriş olmuş, ayrıca sayılar kafa karıştırıcı bir şekilde verilmiş. Burayla ilgili soru yok ama hemen sonrasındaki bilgiden soru var. Genel olarak da sorular ve verilen bilgiler biraz kafa karıştırıcı. Öğrencinin metnin başını anlayamaması motivasyonu da etkileyebilir. Hem metnin karışıklığı hem soru türlerinin çeşitliliği karışıklığı artırıp doğru ölçmede sıkıntı yaşatacaktır. İkinci bölümdeki sorular sadece sayıları doğru yazmaya yönelik. B1 düzeyinde bu ölçme türü gerekli değil. Sayıları doğru yazma A1, A2 seviyelerinde ölçülebilir.

3. Bölüm ikide her sorunun farklı bir metin için olduğu yazılı olarak belirtilmeli. Adaylar tüm soruları okuyup tek bir metin bekleyebilir. Bu bölümde en fazla üç farklı metin dinletilmeli. Hem sınav süresini uzatıyor hem dikkatin dağılmasına sebep oluyor.
4. Sınavın tamamı bir dinleme sınavı içinse çok uzun. Çok fazla metin ve soru var. İkinci metinden sonra öğrencinin dikkati dağılabilir. Dinleme sınavı için iki metin yeterli olacaktır.
5. Metinlerdeki okuma hızı çok yavaş ve ses tonu sabit. Yani inişler, çıkışlar yok. Metinler ve sınav da uzun olduğu için bir süre sonra dinlemek zorlaşıyor.
6. Genel olarak ölçme türleri, metinlerin uzunluğu ve çeşitliliği güzel. Her birini ayrı ayrı sınavlarda biraz sadeleştirerek kullanmak mümkün. Belki soruları da biraz düzenleyerek daha iyi bir ölçme hazırlanabilir.

K3: -

K4: Sınav seviyeye uygun, içerik de güzel. Ancak fiziksel anlamda, ayrı bölümlerin ayrı sayfalarda olması daha iyi olacaktır. Aşağı yukarı giderken vakit ve ses kaybı yaşanıyor.

K 5: Konuşmaların hızı ve anlaşılabilirliği güzel. Gramer ve seçilen konu ve kelimeler de seviyeye uygun. Fakat bölüm sayısı çok fazla öğrencilerin online sistemde sınava odaklanmalarında bir zorluk çıkarabileceğini düşünüyorum.